

BOGOLJUB.

CERKVEN LIST ZA SLOVENCE.

Izhaja začetkom vsakega mesca

Izdaja Katoliška bukvarna
Tiska Katoliška tiskarna

Stane: za celo leto K 2.-; za Nemčijo K 2.50;
za Ameriko in vse ostale zunanje kraje K 3.-.

Spisi in dopisi se pošljajo uredništvu;
naročnina in darovi pa upravnštvu
Bogoljuba v Ljubljani

Spisi se morajo poslati do 10., dopisi do
15. prejšnega mesca.

Kakor hrepeni jelen po sludenčnici,
tako hrepeni moja duša po tebi, o Bog!

Svoji k svojim! Svoje cenjene odjemalce opozarjam tem potom, naj se nikar ne dajo prevariti po bahati reklami tuje konkurence, ki večkrat ne izpolni svojih obljub. Naj se torej vsakdo pri nakupu **ur, verižic** in druge **zlatnine** zaupno obrne na podpisane in gotovo bo zadovoljen. 3661 ex 1911

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 4. **L. Vilhar, urar.**

Naše gospodinje!!! Zahtevajte vedno pri vseh trgovcih
Kolinsko kavino primes
 v korist obmejnih Slovencev.

735

Denarni promet do 31. decembra 1911
 čez 82 milijonov kron.

Najboljša in najsigurnejša
 prilika za štedenje!

Stanje vlog dne 31. decembra 1911
 čez 22 milijonov kron.

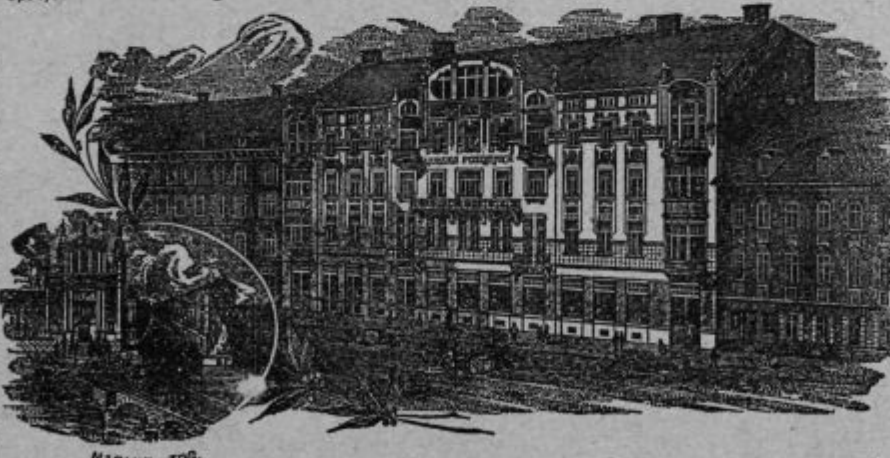
Ljudska posojilnica registrirana zadruga
 z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo
 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 9. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po 4 in pol odst. o'kov brez

kekega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih K 4-50 na leto.

Lastna glavn.
 K 704.939-27

Za naganje po pošti so poštno-hran. položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadržnikom posojila proti vkljzbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštva) in zlasti vrednostnih papirjev. Menjice se nakulant. eskomptirajo.

MARJIN TRG

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik. Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu n Ljubljano. Dr. Josip Dermastla. Anton Kobl, posestnik in trgovec, Breg p B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, hišni pos. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni pos. in blagajnik „Ljudske posojilnice“. Ivan Pollak ml., tovarnar, Karol Pollak, tovarnar in pos. v Ljubljani. Gregor Šliber, župnik na Rudniku.

„SLOVENEK“, sobotna izdaja, stane 7 kron na leto.

Največja češka tovrka za nakupovanje cenega posteljnega perja!

1 kg novčga, **sivega**, skubljenega, dobrega **gosjega perja** 2 K; 1 kg bolj-šega 2-40 K, **polbelega** 2-80 K, **belega** 4 K, **belega** skubljenega 5-10 K, 1 kg izredno finega **snežnobelega**, skubljenega 6-40 K in 8 K; 1 kg **sivega puha** 6 K in 7 K; 1 kg **belega puha** 10 K; najfinejši **prсни puh** 12 K. — Pri 5 kg se pošlje franko. — **Dovršene postelje** bogato napolnjene, iz zelo gostega, jako trpežnega, rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinblaga, 1 **pernica** 180 cm dolga, 116 cm široka, z **dve ma blazinama**, vsaka 80 cm dolga in 58 cm široka, napolnjena z lepim, mehkim **račjim perjem** 16 K, z izredno finim **polpuhom** 20 K, z najfinejšim sivim **puhom** 24 K; **posamezne pernice** po 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; **blazine** 3 K, 3-50 K, 4 K. — Pošilja proti povzetju od 12 K više franko. **S. BENISCH v Dešnici 766 Sumava Češko.** — Zamenjava in frankovrnitev dopuščena, 2411 za neugajajoče se vrne denar. — Ceniki na zahtevo zastonj in franko.

Grozno

visoke cene se plačujejo pogosto za **moška in ženska sukna**, česar se pa vsak zasebnik na popolnoma lahek način ubranil in sicer če direktno naroča sukna, kakor tudi vse **platneno blago** izključno le iz šlezjskega tvorniškega trga.

Zahtevajte toraj, da se vam brezplačno dopošlje moja **jesenska in z mška zbirka vzorcev**. Trgujem samo s prvovrstnim blagom.

Razpošiljalnica sukna

FRANC ŠMID

Jägerndorf Nr. 211 avstr. Šlezija.

Pozor! 1451 Čitaj!

Biljinski eliksir

je napravljen iz najboljših zdravilnih gorskih bilin in po zdravniških strokovnjakih preizkušen kot najboljšezdravilo proti vsem boleznim **želodca, črev, jeter, ledvic in vranice**. Zdravi najbolj zastarele bolečine v želodcu, odstranjuje krče, daje slast in pospešuje prebavo, čisti kri, pomirjuje živce ter jači in krepi ves život. Zato naj ga naroči vsaka hiša. Na razpolago mnogo priznanic in zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali predplačilu zneska:

3 vel. ali 12 mal. stekl. franko vsaka pošta 5-20 K
6 " " 24 " " " " " " 8-50 K
9 " " 36 " " " " " " " " 12-60 K
12 " " 48 " " " " " " " " 16-20 K

Dobiva se samo pri meni.
Prosim naj se točno naslavlja:

Lekarna pri
Spasitelju,
Koprivnica,
Hrvatsko.

Pri nakupu gvantnega blaga v Ljubljani

najdete veliko zalogo za moške in ženske obleke, kakor tudi perilnega blaga, novosti v rutah in šerpah, kakor tudi vse drugo v to stroko spadajoče blago v doli imenovanih trgovinah

kjer je vsakdo dobro in prijazno postrežen

R. Miklauc

Stritarjeva (Spitalska) ulica št. 5

Pri Škofu

odslej Pred škofijo šte v. 3

poleg knezoškofijske palače

Pri Miklavžu

Medena ulica zraven loterije

2682 15

Naročajte in priporočajte Petra Barbariča!

Nevezan 1 K, vezan 1-50 K, lepše 1-90 K.

Koledar in nameni apostolstva molitve.

I. Namen molitve od sv. Očeta odločen za vinotok (oktober). Razširjanje dobrega tiska. II. Posebni nameni za vsak dan:

1	Torek	Remigij	Ugodno vreme za ves mesec
2	Sreda	Teofil	Izobraževalna društva
3	Četrtek	Evald	Večne smrti, reši nas o Gospod!
4	Petek	Frančišek Seraf.	Redovi sv. Frančiška
5	Sobota	Placid	Spreobrnjenje preklinjevalcev
6	Nedelja	Rožnega venca. (Bruno)	Bratovščina sv. rožnega venca
7	Ponedelj.	Justina	Pravo čiščenje bl. Device Marije
8	Torek	Brigita	Vdove in sirote
9	Sreda	Dionizij	Katoliško gibanje na Francoskem
10	Četrtek	Frančišek Borg.	Šibe potresa, reši nas o Gospod!
11	Petek	Firmin	Stanovitnost v veri
12	Sobota	Maksimilijan	Katoliški vojskovodje in vojaki
13	Nedelja	Edvard	Katoliški uradniki
14	Ponedelj.	Kalist	Da bi mogli krivico voljno trpeti
15	Torek	Terezija	Karmeličani in karmeličanke
16	Sreda	Gal	Redovniški predstojniki
17	Četrtek	Marjeta Alak.	Pobožnost presv. Srca Jezusovega
18	Petek	Luka	Naši zdravniki
19	Sobota	Peter Alkantara	Pravo spoznanje ničemurnosti
20	Nedelja	Posvečevanje cerkva. (Janez K.)	Gorečnost za hišo božjo
21	Ponedelj.	Uršula	Uršulinke in ženski zavodi
22	Torek	Kordula	Krščanska popolnost
23	Sreda	Severin	Katoliško gibanje na severu
24	Četrtek	Rafaël	Popotniki
25	Petek	Krišpin	Malodušni
26	Sobota	Evarist	Naši rojaki v tujem svetu
27	Nedelja	Frumencij	Spolnjevanje tretje zapovedi božje
28	Ponedelj.	Simon in Juda	Duhovniki
29	Torek	Narcis	Zanemarjeni otroci
30	Sreda	Marcel in Rodrik	Postrežniki
31	Četrtek	Volberk	Vsi v vinotoku umrli

Odpustki mesca okt. 1912.

I. Odpustki vsega mesca oktobra.

a) Od 1. oktobra pa do 2. novembra dobimo odpustek sedem let in sedem kvadragen vselej, kadar smo v cerkvi pri rožnem vencu in litanijah Matere božje; kdor ne more iti v cerkev, dobi isti odpustek, če doma moli rožni venec in litanije. b) Kdor je ta mesec vsaj desetkrat v cerkvi pri rožnem vencu, dobi popolni odpustek, če prejme zakrament svete pokore in sv. Rešnjega Telesa.

II. Odpustki ob določenih dnevih mesca oktobra.

3. Četrtek, prvi v mescu. Popolni odpustek udom bratovščine presv. Rešnjega Telesa v bratovski cerkvi, če te brez velike težave ne morejo obiskati, pa v farni cerkvi.

4. Petek, prvi v mescu. Sv. Frančišek Ser. Popolni odpustek za vse vernike v vsaki cerkvi. — Tretjerednikom vesoljna odveza. — Popolni odpustek vsem vernikom, ki prejmejo svete zakramente, nekoliko premišljujejo dobrotljivost presv. Srca in molijo v namen svetega očeta; udje bratovščine presv. Srca Jezusovega dobe popolni odpustek danes ali v nedeljo; dva popolna odpustka udom bratovščine

presv. Rešnjega Telesa kakor včeraj, ker je prvi petek in sv. Frančišek.

6. Nedelja, prva v mescu. Praznik svetega rožnega venca. Sveta Marija Frančiška. Od včeraj popoldne pa do danes zvečer dobe v cerkvah, v katerih je ustanovljena bratovščina sv. rožnega venca, vsi verniki popolni odpustek pod navadnimi pogoji, in sicer tolikrat, kolikorkrat obišejo cerkev ali kapelo in tam molijo po namenu svetega očeta. Popolni odpustek: a) udom bratovščine presv. Srca Jezusovega, če ga že niso dobili v petek; b) tretjerednikom v redovni cerkvi, kjer te ni, pa v farni cerkvi.

13. Nedelja. Materinstvo preč. Device Marije. Sv. Danijel in tovariši. Popolni odpustek: a) udom bratovščine naše ljube Gospe presv. Srca v bratovski cerkvi; b) tretjerednikom kakor 6. dan

15. Torek. Sv. Terezija. Popolni odpustek: a) vsem vernikom v karmelitskih cerkvah, udom škapulirske bratovščine karmelske Matere božje tudi v farnih cerkvah, če ne morejo obiskati redovne cerkve; b) onim, ki nosijo višnjevi škapulir; c) udom bratovščine presv. Rešnjega Telesa.

Evharistični kongres.

Dovršen je!

Veliko delo je bil . . . Kar more zaenkrat svet skupaj spraviti in storiti, to je storil in spravil skupaj, da počasti svojega Boga.

Milijonsko mesto s svojimi velikanskimi stavbami in prostori, papežev zastopnik, cesar z vsem svojim dvorom in nepopisnim sijajem, 9 kardinalov, 150 škofov, 10.000 duhovnikov, sto in sto tisoče ljudstva, več kot 200 posebnih vlakov; okrašene ceste in še bolj okrašene cerkve, mlaji in slavoloki, zastave in bandera, petje in godba, slavnostni govori in vsestranska posvetovanja, molitve in pobožnosti, nebroj spovedi, sv. obhajil in svetih maš — vse to je pritegnilo skupaj in se uporabilo, da se proslavi v koščku kruha skriti veliki Bog . . .

Tako je prav. Tako se vredno časti Bog na zemlji! Quantum potes, tantum aude — kol'ker moreš, tol'ko hvali! To se je tukaj v resnici zgodilo.

Ko bi pa hoteli zdaj naštevati in opisati vse podrobnosti, pa ne vemo, kje bi pričeli in kje končali in kdaj da pridemo do konca. — Poročali so o kongresu vsi katoliški časniki in mnogi ste že brali o tem. »Bogoljub« kot nabožen list, ki mu namen ni radovednosti streči, ampak pobožnost gojiti, ne bo poročal toliko o vnanjostih kongresa, marveč glavno poročilo njegovo so govori ali pridige, ki so bile v teh dneh v našem slovenskem oddelku na Dunaju, da bi od kongresa res kaj imeli za naše življenje, za naše duše in za povzdigo pobožnosti v celem našem narodu.

Preden pa pridejo na vrsto govori, naj bo tukaj kratek obris cele velikanske prireditve. Morda boste imeli o celem kongresu boljše

podobo, če dobite le površen opis, kakor če bi se vse podrobnosti natanko razlagale, ker je vsega tega toliko, da se nazadnje »od samega drevja skoro gozd ne vidi«, zaradi posameznosti celota izpred oči izgubi.

* * *

Uvod kongresu je bil sprejem papeževga legata (odposlanca) kardinala Viljema van Rossuma v torek 10. septembra popoldne. Prišel je kardinal v spremstvu peterih odličnih gospodov iz Rima. Prvi pozdrav mu je sporočilo odposlanstvo kongresa na meji avstrijske države, v Pontebii. Drugi pozdrav ga je čakal na meji dunajske škofije, v župniji Rekawinkel. Ob prihodu na Dunaj je bilo mesto v zastavah, od kolodvora do cerkve sv. Štefana pa je stala nepregledna množica ljudstva v špalirju in ga navdušeno pozdravljala. Sprejeli so ga veličastnejše kakor kakega vladarja. Pred »opero« je bil postavljen krasen sprejemni šotor, kjer sta ga pozdravila dunajski nadškof, kardinal Nagl, in dunajski župan Neumajer. Nato je šel spredv in stolnico sv. Štefana: spredaj duhovščina in škofje, pod nebesom kardinal-legat, ob desni mu dunajski kardinal, ob levi papežev nuncij (stalni papežev zastopnik na Dunaju). — Kardinal-legat je s svojim spremstvom stanoval na cesarskem dvoru, šel se cesarju predstaviti in cesar mu je obisk vrnil.

Na naši prvi podobi imate posnet prizor od pozdrava kardinala-legata v sprejemnem šotoru: dunajski kardinal pozdravlja kardinala-legata, ob levi njegovi stoji nuncij, nadškof Scapinelli. — Kardinal van Rossum je jako ljubezniv mož, srednje visokosti, ponižen in pobožen; glas ima nekoliko visok, pa pri-

jeten in močan, poje in govori glasno in navdušeno, prav iz srca.

Glavna zborovanja so bila v rotundi, velikanskem okroglem poslopju v Pratru, zunaj mesta, ker bi bila vsaka cerkev daleko premajhna za toliko množico. Tudi v rotundi niso bili vsi udeleženci, ker so bili porazdeljeni in razkropljeni po mestu in bi tudi noter ne bili mogli iti vsi. Vendar jih je bilo notri naenkrat do 30.000. Na naši veliki podobi imate en prizor iz rotunde; pogled na levo stran. Spredaj v sredi je bila visoka »priznica« za govornike, do katere se je šlo po

Kardinal dunajski pozdravlja ob prihodu kardinala-legata.

dolgih stopnjicah, na straneh sta stala velika doprsna kipa papeža in cesarja. Doli obrnjeni stoje kardinali, v sredi kardinal-legat. V prvih vrstah so nadvojvodi in nadvojvodinje, koj za njimi škofje. Luči nekoliko motijo, da ni podoba popolnoma jasna. — Prostor je tako velik, da nobenega govornika do zadnjih koncev niso mogli popolnoma razumeti.

Prvo zborovanje v rotundi je bilo v sredo popoldne ob štirih. Prvi je govoril škof

Heylen iz Namurja v Belgiji, ki je predsednik stalnega odbora za evharistične shode. Potem se je prebralo papeževo pismo najprvo v latinskem jeziku, potem v nemški prestavi. Nato je nastopil kardinal-legat van Rossum. Govoril je pristrčno, navdušeno in praktično. Za njim so prišli na vrsto pozdravi. Prvi je pozdravil kongres dunajski kardinal Nagl, drugi: naučni minister Hussarek, tretji: deželni maršal nižjeavstrijski, princ Lichtenstein, četrti: dunajski župan Neumayr. Vsi pozdravi, tudi oni, ki so jih govorili svetni gospodje, so bili ne samo »zavoljo lepšega«, kakor je večkrat pri takih priložnostih navada, ampak iskreni, pristrčni, odločno katoliški. Minister Hussarek je govoril kot prepričan, odločen katoličan. — Na pozdrave je v imenu udeležencev tujih narodov odgovoril belgijski poslanec Helleputte v francoskem jeziku. — Končno sta bila dva slavnostna govora. Prvi je govoril dunajski vseučiliški profesor duhovnik dr. Swoboda: »Oporoka Jezusa Kristusa«; drugi pa kranjski deželni glavar dr. Šusteršič: »Dedščina Jezusa Kristusa in nje obramba«. Bila je v resnici čast za nas Slovence, da je na tem tako sijajnem zborovanju, ki mu ni dobiti para, govoril ravno eden naših mož, voditelj katoliških Slovencev, ki je svojo nalogo tudi zelo častno izvršil.

V rotundi so bila štiri zborovanja. Prvo, kakor že povedano, v sredo popoldne ob štirih; drugo in tretje v četrtek in petek popoldne ob petih; četrto v soboto od enajstih do ene opoldne. Vsakikrat so nastopali razni sloveči govorniki. Zadnji govor v soboto je zopet imel kardinal-legat, govoril je iskreno in navdušeno kakor malokdo ter nazadnje podelil papežev blagoslov. Med množico je vladalo silno navdušenje.

V cerkvi sv. Štefana je bila vsak dan ob 8. uri pontifikalna sv. maša z vso slovesnostjo. In sicer je maševal v četrtek kardinal Bourne iz Londona, v petek kardinal Amette iz Pariza, v soboto kardinal-legat van Rossum, v nedeljo starosta vseh navzočih škofov, 75 letni nadškof Menini iz Plovdiva na Bolgarskem, ki je bil pred tremi leti tudi na našem jugoslovanskem evharističnem kongresu v Dubrovniku.

Zvečer ob 8. pa so bile ravno tam svečane pridige in blagoslov. Pridigovali so: škof linški, knezoškof lavantinski in škof brnski.

V cerkvi »na dvoru« pa so imeli vsak dan ob isti uri zjutraj škofje vzhodnih obredov slovesne sv. maše.

Razen tega so bila **postranska zborovanja** ali **odseki** za posamezne stanove ali posamezne panoge verskega življenja. Teh postranskih zborovanj je bilo toliko, da je težko vse naštet. **K a t e h e t j e** so imeli svoje večdnevno zborovanje (katehitični kongres), ravnotako še posebej drugi v z g o j e v a v c i (pedagogični kongres); dalje so imeli v avguštnski cerkvi štiri govore d u h o v n i k i zase, drugi dan ravnotam l a j i k i, v cerkvi »pri šotih« so bili posebni govori o skrbi za m l a d i n o v zvezi s presv. Evharistijo: o pogostnem sv. obhajilu itd.; drugod zopet g o s p é zase, d i j a k i srednjih šol zase, visokih šol zopet zase, b o g o s l o v c i itd. Posebno zborovanje je bilo še za m i s i j o n e, za i z s e l n i š t v o in tudi za a b s t i n e n c o — vse v zvezi s presv. Evharistijo.

Vse to se je obravnavalo večinoma v nemškem jeziku.

Druge narodnosti so pa zopet imele vsaka svoje zbirališče ter svoje govore in božjo službo. In sicer sledeče narodnosti: Slovenci, Hrvatje, Čehi, Slovaki, Poljaki, Rusini, Madžari, Italijani, Francozje, Španci, Angleži. Vsaka narodnost je imela svojo cerkev; mi Slovenci frančiškansko. —

Cerkve so bile silno okrašene, tako kakor pri nas ni nikdar navada. Mi se moramo od Dunajčanov učiti bolj krasiti naše cerkve! Pomislite samo, kako daleč — najmanj dve uri pešpota — je na Dunaju mogoče dobiti kaj zelenja, kako daleč je bilo treba torej hoditi ponj in koliko vóz je bilo treba, da so ga v mesto speljali! In vendar je bilo samo v frančiškanski cerkvi več sto metrov vencev, ki so prepletali cerkev od vrha do tal na vse strani. Venci so bili bogato okrašeni s cveticami, ki so jih morali izdelati samo za to cerkev na tisoče in tisoče. Pa tudi po drugih cerkvah je bilo podobno okrašeno. Tudi zunaj so bile cerkve in nekatere hiše obilno opletene in okrašene z venci. — Tudi nekaki mlaji so stali po cestah in trgih, pobarvani in pozlačeni drogov, na katerih so visele zastave. Treba je bilo mestni kameniti ali asfaltni tlak razdreti, da so jih mogli postaviti. V tem oziru so Dunajčani pokazali res veliko požrtvovalnost.

Cesar in cesarska rodbina se je — to ji moramo radostno priznati — ob kongresu zares izvrstno obnesla. Tako cesarsko hišo mora pa katoličan res čislati in ljubiti! Cesar je bil kongresu rektor (zaščitnik) ne samo po imenu, ampak po resnici; dal mu je zaščito in obrambo pred sovražniki imena Kristusovega ter velik ugled in sijaj na zunaj.

Sprejel je papeževega zastopnika kot svojega tovariša-vladarja. Pri slovesnih zborovanjih v rotundi se je dal zastopati po kakem nadvojvodu. Z vso cesarsko hišo je bil med kongresom pri sv. obhajilu. Na vsak način in pri vsakršnem vremenu je hotel biti pri procesiji. — In nadvojvodi ter nadvojvodinje, za cesarjem najvišja gospoda, ki se sicer da med ljudstvom bolj redko videti, so bili pri vseh slovesnih zborovanjih v tolikem številu navzoči, in so stali skoro notri v gneči; vsem na čelu prestolonaslednik Franc Ferdinand, ki je sploh znan kot v resnici vnet katoličan. Zato jih je verno ljudstvo tudi res navdušeno in hvaležno pozdravljalo.

Višek kongresa je bila **procesija**. Prej je bilo rečeno, da samo, če bo močno deževalo, ne bo šla. Med kongresom pa je navdušenje priklopelo tako visoko, da se je sklenilo: naj velja, kar hoče — procesija bo ob vsakršnem vremenu! Zastonj smo pričakovali belih zastav na zvoniku sv. Štefana, ki bi bile imele odpovedati procesijo. Tu je pa res veljalo, kar pravi psalm 47.: »Velike vode niso mogle pogasiti ljubezni.« Menda je bil cesar tisti, ki je pritiskal: Procesija naj bo kljub vsemu deževju! —

Ne poznamo skrivnih potov in namenov božjih, samo ugibati moremo. Najbrž pa se ne motimo, če sklepamo: Bog je hotel dejati svoje častivce na poskušnjo, ali je njih gorečnost in požrtvovalnost prava, čista in močna. In reči se mora: poskušnja se je obnesla izvrstno. Kljub močnemu deževju je bilo gledavcev na obeh straneh ob vsej progii procesije na stotisoče, ki so cele ure v dežju čakali in vztrajali. Še veliko večje občudovanje pa zaslužijo oni, ki so v procesiji šli. Koliko je bilo tu dragocene obleke, cerkvene in svetne, koliko dragocenih zastav — in vsi oziri na to dragocenost so padli! Mnogi so sicer imeli dežnike, toda večina tistih, ki so bili najlepše oblečeni, so bili brez dežnikov. Občudovanja vredni so bili n. pr. kat. visokošolci v svoji bogato okrašeni uniformi in s svojimi številnimi zastavami — kako je lilo nanje in kako so se držali! Ravnotako mnoge druge skupine, med njimi tudi naši Orli.

Središče procesije je bilo kajpada **Najsvetejše**, ki so je peljali v dragocenem steklenem cesarskem vozu, katerega je vleklo osem krasnih vrancev. Monštranca, v kateri se je najsvetejše hranilo, je stala 150.000 K. Pred njo sta klečala v kočiji kardinal-legat in dunajski kardinal, ki sta ob koncu z njo tudi blagoslov delila.

Največji sijaj je dala procesiji navzočnost »**cesarskega dvora**«. Take krasote pa

tudi na Dunaju nismo pričakovali! Ti konji in jezdec, ti vozovi in strežaji, to zlato in ta blesk — ne, kaj takega pa še nismo gledali, niti v duhu si nismo mogli predstavljati. »Oh, kako bo šele v nebesih lepo — je rekla ena naših ženic — ko je že na zemlji taka lepota!« Druga pa je menda dostavila: »Zdaj pa rada umrjem, ko sem to videla«. (Seveda če bi smrt zares prišla, bi si pa že malo premislila in rekla, da je vendar še malo — prežgodaj.)

Dva kilometra je bil dolg cesarski sprevod. V prvem vozu za Najsvetejšim sta se vozila cesar in prestolonaslednik; vpreženih je bilo osem belcev. V naslednjih vozovih so bili nadvojvodi; vpreženih so imeli po šest konj.

Zaradi dežja je izostala samo sveta maša na prostem, da bi se premočeni ljudje, stoječi dalj časa zunaj, ne prehladili, dasi je takrat dež že skoro pojenjal. Sveta maša je bila potem v dvorni kapeli, kamor je bilo že prej sklenjeno po končani procesiji shraniti presveto Rešnje Telo.

Vse je bilo veselo, da se je procesija kljub toliki zapreki vendar vršila. In lahko rečemo: kakor je bila procesija triumf (zmagoslavje) evharističnega Kralja, tako je bila tudi triumf krščanske gorečnosti, neustrašnosti in požrtvovalnosti. . .

To vam je površna slika velikega evharističnega kongresa. Drugo vam nekoliko pojasnjujejo podobe.

Na svetu ni »rože« brez trnja in ne veselja brez kapljice pelina. Tudi evharistični kongres je zahteval od svojih udeležencev nekaj žrtev, nekaj težav: slabo vreme, dolga pota in morda še to in ono. Toda v vsem

tem vidimo nekako prst božji. »Spomin svojega trpljenja nam je zapustil Gospod v čudežnem zakramentu« tako molimo pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom. Če hočemo primerno slaviti to veliko skrivnost, moramo biti tudi sami malo deležni tega, česar spomin je ta veliki zakrament. Kdor misli, da obstoji pobožnost samo v nekih sladkih občutkih, ta ne pozna prave pobožnosti; in kdor meni, da vodi Jezus svoje zveste samo po pisanih livadah, ne pozna duha Kristusovega. Marveč tistim, ki jih ljubi, rad da malo okusiti tega, kar je okušal on sam. Bog hoče svoje zveste nekoliko pritleh držati, da se ne prevzamejo. »Če pravite, da ste moji prijatelji, pokažite, če znate zame kaj prenesti«, tako se zdi, da je govoril svojim častivcem in jih dal na poskušnjo, katero so, moramo reči, častno prestali. — Morda so bili pa vmes še drugi vzroki. Ko bi bilo lepo, bi bila pritiskala v mesto bližnja okolica dunajska in nastala bi bila silna gneča. Zdaj jih pa ni bilo toliko, ker procesije niso pričakovali; in kaka imena vredna nezgoda se ni pripetila kljub toliki množici.

Veličastni kongres je končan. Brez dvoma je rodil lepe sadove za Avstrijo. Katoliška misel se je ojačila, in versko življenje se je močno vzbudilo in poživilo in se še bo.

Da bo tudi pri nas kongres rodil trajne sadove, to bodi zdaj nas vseh skrb!

Temu poročilu o evharističnem kongresu sploh naj bo dodano še posebno poročilo o naših slovenskih prireditvah, — ki je bilo sicer že natisnjeno v »Slovincu« — z nekaterimi izpremembami in dodatki:

Slovenski del evharističnega kongresa.

Vseh Slovencev na Dunaju je bilo okoli 4000. In sicer: s Kranjskega 1500, Štajerskega 1200, Goriškega 460, Koroškega nad 400, Tržaškega okoli 200; to je skupaj 3760. Precej jih je pa bilo, ki se niso oglasili pri nobenem škofijskem odboru, ampak šli kar na svojo roko in torej niso obseženi v zgoranjih številkah. Ko bi pa hoteli k tem šteti še dunajske Slovence, bi jih bilo še več.

Shajališče Slovencev je bila, kakor je bilo naprej naznanjeno, frančiškanska cerkev sredi mesta, blizu sv. Štefana. Cerkev je že sama posebi jako lepa; ob tej priliki je bila pa še sijajno okrašena. Samo eno pomanjkljivost je

imela, namreč: bila je — premajhna. To smo mi že od prvega početka, ko so nam jo odkazali, trdili, ter zahtevali drugo cerkev; pa je nismo dobili. Tolažili smo se s tem, da gotovo ne bodo vsi naši ljudje v našo cerkev silili, marveč se po mestu razkropili. Toda motili smo se. Naši ljudje so razodevali ves čas kongresa občudovanja vredno gorečnost, požrtvovalnost in tudi potrpežljivost, katere je bilo potreba precej. Cerkev naša je bila vsako jutro in večer ob 6. do zadnjega kotička napolnjena in še niso mogli vsi noter.

Naša služba božja je bila prav lepa.

Vsako jutro je imel eden izmed presvet-

lih škofov pridigo in pontifikalno sv. mašo; vsak večer ob 6. pa en duhovnik pridigo, nato pa so bile pete litanije Jezusovega srca.

V četrtek zjutraj je pridigoval tržaški škof dr. Andrej Karlin: Presv. Evharistija in družina.

Zvečer kanonik dr. Jož. Gruden: Socijalni pomen presv. Evharistije. Litanije je imel ob asistenci dr. Srebrnič iz Gorice.

V petek zjutraj ljubljanski knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič: Presveta Evharistija in mladina.

Zvečer Jan. Kalan: Kaj vidi Jezus iz tabernakeljna po naši domovini. Litanije kanonik Jož. Majcen iz Maribora.

V soboto zjutraj lavantinski knezoškof dr. Mihael Napotnik: Kako povzdigniti med Slovenci češčenje presv. Rešnjega Telesa.

Zvečer profesor dr. Anton Medved: Izobraženstvo in presv. Evharistija. Litanije prelat dr. M. Ehrlich iz Celovca.

V nedeljo zjutraj goriški knezonadškof dr. Frančišek Sedej: Vnanje ravnanje in spoštovanje do Najsvetejšega.

Zelo slovesno je bilo zjutraj pri pontifikalnih mašah; lepo, pristrčno in domače pa zvečer pri litanijah. Odpevala je vsa cerkev moškočno, pa ne kričeče, ampak lepo nežno.

Zadnje (sklepno) cerkveno opravilo smo imeli ne v frančiškanski, ampak v cerkvi sv. Elizabete blizu kolodvora, kamor smo odkorakali naravnost iz cerkve. Zahvalno opravilo je imel stolni dekan M. Kolar iz Ljubljane. Korošci so imeli svoj poseben sklep v cerkvi sv. Janeza v Favoritih, ker je njih vlak odšel pozneje. Pridigal je kaplan Jan. Hornböck iz Pliberka.

Poleg cerkvenih shodov smo imeli izven cerkve dva sestanka. Prvi je bil v petek dopoldne v dvorani Rokodelskega doma na Gumpendorferci v VI. okraju. Dolgo smo iskali kake dvorane, kjer bi se mogli izven cerkve sniti in kaj pogovoriti; šele po dolgem iskanju se nam je posrečilo dobiti to veliko in lepo dvorano. In kako srečna je bila ta pridobitev, smo videli ob našem zborovanju, ki se je izvršilo na izredno zadovoljnost vseh navzočih. Shod je vodil voditelj koroških Slovencev, dr. Brejc, o čemer poročamo posebe.

Po končanem zborovanju je bilo v isti dvorani predavanje s skioptičnimi evharističnimi slikami. Slike je razlagal č. g. Tul. Slik je 80 in so v resnici krasne, da tako lepih pri nas še nismo gledali.

Tri ure smo bili skupaj. Po končanem zborovanju je bil le en glas hvale.

V soboto večer je bila napravila »Straža« pozdravni večer na čast rojakom, udeležen-

cem kongresa, v neki dvorani V. okraja. Nastopilo je veliko govornikov, med drugimi tudi deželni glavar dr. Šusteršič.

O procesiji omenimo samo toliko, da smo Slovenci šli, — razdeljeni po deželah — kakor je bilo naznanjeno, skupaj. Posebej zaslužijo omenjeni biti: koroški Slovenci, ki so v zelo častnem številu — nad 400 — prihiteli na kongres in tvorili v sprevedu svojo skupino; pred njimi na čelu tablica z napisom v narodnih barvah »Koroški Slovenci«. Nemci so tukaj lahko videli, da je na Koroškem še dokaj Slovencev in da so ti najboljši del Koroške, zakaj koroških Nemcev ni bilo na kongresu skoraj nič več kakor Slovencev.

Lepo so se postavili Orli. Bilo jih je blizu 200, in razdeljene v štiri kolone jih je bilo — dasi po 16 v eni vrsti — videti lepo število, ki je obračalo nase veliko pozornost.

Kar pa moramo slovenskemu svetu posebno z veseljem naznaniti, je pa to, kako so se postavila naša dekleta v narodnih nošah. Imeli smo odločen prostor v špalirju na Ringu pred Stadtparkom, kamor smo prišli — pri teh tisočih ljudstva in pri tem vremenu — sprecejšnji težavami. Ko pa smo dospeli na svoj prostor, so se postavila naša dekleta v pečah in avbah druga poleg druge v prvi vrsti, — bilo jih je blizu 100. V špalirju stoječ so pelev litanije Jezusovega Srca in druge pesmi. Ena je držala tablico na drogu z napisom »Slovenci« (Kranjsko in Koroško), ker za druge je bil odločen prostor drugod. Takoj poleg njih so stala dekleta tržaške Marijine družbe v narodnih nošah tržaške okolice; tudi z napisom »Trst«.

Mislím, da je bil edini poseben prizor v celem špalirju pogled na naša dekleta. Bilo jih je v resnici lepo videti. Vzbudivile so izredno pozornost. Kakor hitro je prišel kak del procesije do našega špalirja, so se kakor na komando obrnile vse glave na to stran. Gledali so jih veselih obrazov in nekateri tudi pozdravljali; gospodje v uniformah so jim salutirali. Mimo nas je šla vsa duhovščina in poslušala naše lepe petje, vsi škofje in kardinali ter ves dvor. Na svoje oči sem videl, kako sta cesar in prestolonaslednik iz voza z živahnim zanimanjem opazovala naša dekleta, ki so ju z robci mahaje živahno pozdravljale. Istotako nadvojvodi in drugo častno spremstvo. — Mi pa smo tudi bili naravnost očarani od cesarskega bleska in sijaja, ki je šel mimo nas, kakoršnega še nismo videli, pa si ga tudi v duhu ne predstavljali. Srečno so bile razpostavljene naše ženske, da so to lepoto, kakršne ni nikjer drugod videti, tako dobro videle.

Žal pa, da se z moškimi narodnimi nošami nismo mogli tako obnesti. Imeli smo komaj deset moških v narodni obleki: par fantov iz Selc in iz Gorij. Če smemo po tem sklepati, je moška narodna noša med nami že skoro docela izginila. Če je kakega starega ostanka škoda, da se izgubi, je tega! Žal, da smo v tem oziru Slovenci že preveč civilizirani. Tirolcev je bilo v narodnih nošah na tisoče. Tudi drugih narodnih noš — kakor ženskih tako moških — smo videli na tisoče. Izmed vseh narodnih noš, kar smo jih tukaj videli, je pa naša brez dvoma najlepša.

Žal, da se zaradi deževja niso mogle že prejšnje dni v narodni noši pokazati na cesti, marveč so jo hranile le za nedeljo. Ko so po

procesiji hodile same ali v gručah po mestu, so imele veliko gledalcev, in vprašal je vsak, kdor še ni vedel, odkod da so. Na svoja ušesa sem zopet ob tem slišal reči: »Slovenci so inteligenčen narod.«

Pot na Dunaj tudi za naše ljudi ni bila brez žrtev — ne mislim toliko na denarne žrtve, ki razmeroma niso bile velike, saj tako poceni se težko kdaj pride na Dunaj in živi na Dunaju kakor sedaj — a naši ljudje tudi znajo nekaj žrtvovati za dobro stvar. Težave hitro pozabijo. Splošno so bili zadovoljni in dobre volje. Viharen »Živio« je zabil po dunajskem južnem kolodvoru iz našega vlaka, preden se je imel začeti pomikati, in veselo pevaje so jo odrinili proti domu.

Naše zborovanje na Dunaju.

Sledeče poročilo je povzeto po „Miru“, ki je prinesel o tem najnatančnejše poročilo.

Posebno lep del našega programa je bilo za Slovence petkovo zborovanje v dvorani rokodelskega doma. Tam so nastopili naši laiki. Zborovanje je otvoril in vodil gosp. dr. Brejc, ki je pozdravil zborovalce sledeče:

Prevzvišena knezoškofa!

Slavni zbor!

Ko otvarjam to slavnostno zborovanje vsega Slovenstva na evharističnem kongresu, mi je predvsem čast in prijetna dolžnost, najspostljiivejše pozdraviti zastopnika slovenskega episkopata, knezoškofa ljubljanskega in tržaško-koprškega. (Živahno odobravanje.) Pozdravljam nadalje vso navzočo prečastito duhovščino, pozdravljam zastopnike laiške inteligence, v prvi vrsti državne in deželne poslance in vse ostalo ljudstvo, ki je na tem velepomembnem zborovanju zbrano. (Odobranje.)

Slavni zbor!

Blizu 4000 vernih Slovencev iz vseh slojev in iz vseh krajev naše mile slovenske domovine se je te dni zbralo na cesarskem Dunaju, da s tem impozantnim obiskom pred zastopniki celega sveta manifestiramo živo vernost, globoko udanost do svete Cerkve in, reči smem, ponosno katoliško zavest našega slovenskega naroda. (Živahno odobravanje.)

Če se zbirajo na svojih kongresih framažoni in svobodomislecij vseh barv, da kujejo črne naklepe zoper katoliško Cerkev, zoper trone in oltarje, zoper ves sedanji družabni sestav in red, potem je nujna dolžnost, da se zbirajo na odpor tudi zavedni katoličani! Isto pravico zahtevamo zase, kakor si jo prilastujejo naši nasprotniki! in se od teh kul-

turnobojnih petelinov ne damo strahovati. Odločno zavračamo ogabne napade na našo veličastno evharistično prireditel (viharno pritrjevanje), zlasti v židovskih in drugih svobodomiselnih časopisih. Naj »Neue Freie Presse« in drugi krivonosni šmoki obujajo reminiscence iz jožefinske dobe, naj v svojo tolažbo ponatiskujejo razne državne dokumente iz tistih časov, slobodno jim. Mi pa se radujemo nad mnogo realnejšim in aktualnejšim dejstvom, da danes, 125 let po oni dobi ponižanja cerkvene avtoritete, sedi na istem prestolu vladar, ki ne moli svojega Boga samo v skriti celici, ampak je kot veren potomec prvega Habsburžana Rudolfa, vsak čas pripravljen svoji vernosti dati tudi javnega izpričevala in se pred celim svetom pokazati kot zvestega in prepričanega katoličana. (Gromovito odobravanje.) Teža dejstva se avstrijski katoličani po vsej pravici iz srca veselimo in daljnega dejstva, da v tem stremljenju z našim sivolasilim vladarjem najlepše tekmuje tudi on, ki je bodočnost Avstrije, naš presvitli prestolonaslednik. (Dolgotrajno ponavljajoče se odobravanje.)

Besnenje naših sovražnikov pa je obenem tudi dokaz, da oni sami v notranjo moč svojih krivih nauk ne verjamejo in da se katoliške Cerkve ne upajo premagati z razlogi razuma in srca, ampak se morajo v boju zoper njo najnižkotnejših in najnesramnejših sredstev posluževati.

Nasproti kongresom brezverstva, divjega sovraštva zoper vse, kar po krščanstvu diši, zoper kongrese razdora in teme postavljamo katoličani svoje kongrese ljubezni in luči, v znamenje in češčenje

naših največjih svetotajstev. (Živahno pritrjevanje.)

Romarji smo na tem svetu, pa bojovníki obenem. V eni roki križ, v drugi meč: to je podlaga zavednega modernega katoličana. V tem boju pa nam je dvojnega treba: medsebojnega navdušenja potrebujemo in duhovnega krepčila, duhovne vzpodbude nam je treba, da ne omagamo! kajti boj je trd in neizprosni. (Odobranje.)

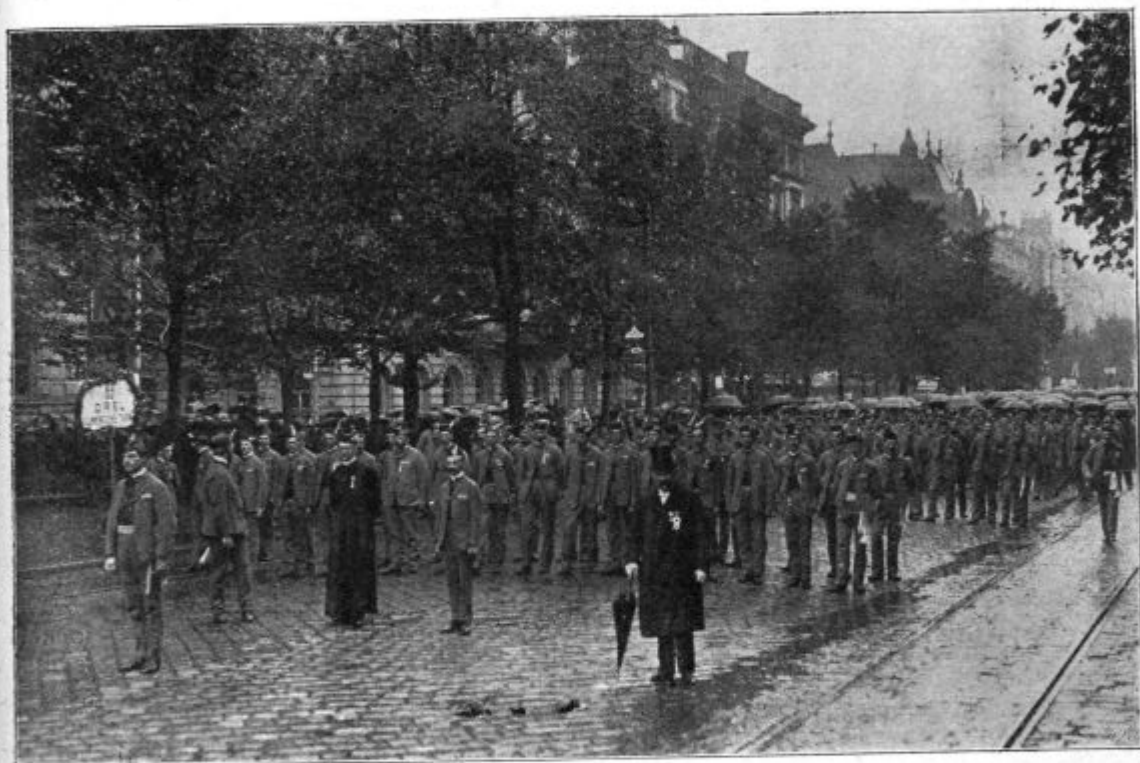
Obojega pa nam nudi evharistični shod v najobilnejši meri.

Nad stotisoč vernikov iz vseh delov sveta, reči smem iz vseh kraljestev in držav,

trova stoji nepremična in neomajljiva in da grizejo v granit oni, ki jo naskakujejo, pa naj že bodo Ferrerovci velikega kopita in svetovnega slovesa, ali pa svobodomiselni paglavci našega domačega kroja. (Veliko odobranje.)

Napolnite se in navzemite prepričanja, da luč iz zapada ne bo nikdar premagala luči iz Orienta. (Dolgotrajno odobranje in ploskanje.)

Nato je govoril g. Jožef Cizel, učiteljski profesor v Gorici, ki je razpravljal, kako naj katoliški lajik praktično pokaže, svoje katoličanstvo. »Pristopite k mizi Go-

Slovenski Orli v procesiji.

zastopnikov vseh narodov je tukaj zbranih pod vodstvom svojih dušnih pastirjev in nadpastirjev in pod vrhovnim pokroviteljstvom svetega Očeta samega, ki je na tem shodu zastopan po svojem posebnem poslancu.

Dragi moji Slovenci!

Naglejte se teh nešteti množic, nepreglednih čet in ko se vračate domov, vračajte se v trdni zavesti, v sladkem prepričanju, da je sveta stvar, ki se zanjo borimo, za katero se vsak več ali manj žrtvuje tako v zasebnem kakor zlasti v javnem življenju, da je ta sveta stvar fundirana na trdnih tleh, da skala Pe-

spodovi in spoznali in občutili boste radost nebeške gostije.« Govornik dokaže iz lastnega življenja, da si umetnost in krščanstvo ne nasprotujeta, marveč pride umetnost prav do veljave šele tedaj, če je prepojena z duhom krščanstva. Praktičen katoličan se ne sramuje pogostoma pristopiti k mizi Gospodovi. Neki nemški škof je izrekel besede: »Hočete sešteti svoje katoliške bojovníke, preštejte može ob mizi Gospodovi. Kogar ne najdete tam, ta se ne bo niti dobro, niti vztrajno boril. (Odobranje.) Evharistični kongres je velikega verskovzgojevalnega pomena. Prvi je dal lep zgled presvitli cesar Franc Jožef I.

Osratomiti pa nas tudi ne smejo tisoči nedolžnih otrok, kojih vzgojitelji vendar moramo biti. Vznosenemu govoru je sledilo gromovito odobravanje.

K besedi se je oglasil prevzvišeni škof tržaško-koprski, dr. Karlin. Njegov nagovor je posebe dodan temu poročilu.

Besedo je dobil deželnega glavarja štarskega namestnik in državni ter deželni poslanec dr. Janковиč, ki je izvajal sledeče misli: Pod velikanskimi vtisi stojimo. Do 150.000 katoličanov se je zbralo na Dunaju, vsi z namenom, da se poklonimo Kralju vseh kraljev in javno dokumentiramo svojo krščansko misel. Tudi Slovenci nismo zaostali, celo bratje iz Prekmurskega in Beneškega so prihiteli, v največjem številu seveda zastopniki kmečkega stanu (Odobravanje.), tega zaščitnika krščanskega mišljenja, duhovniki in zastopniki krščanske inteligence. (Odobravanje.) Hvala Bogu, lahko zakličemo, da se je tudi slovenska inteligenca zbudila in je med njo katoliška zavest rodila sadove; toda nekaj ni bilo tako. Ne more se trditi, da je bila svoj čas slovenska inteligenca docela brezbožna in brezverska, toda vsled časopisja je bila strahopetna. Da se je pa začel preobrat, se imamo zahvaliti knezu in škofu dr. Mahničju. (Odobravanje.) Kraška burja so ga imenovali liberalci. Naši javnosti je manjkal pečat krščanskega mišljenja; pod dr. Mahničjevim vplivom so si pa osnovali katoliškomišleči slovenski visokošolci društva. To so bili za katoliške dijake hudi časi, časi zasramovanja, toda ti časi so minili, in sedaj že vidimo tiste može, kako z navdušenjem delujejo v katoliškem smislu za blaginjo slovenskega naroda. Važna so tudi mladeniška in dekliška društva in v najnovejšem času Orli, ta predstraža krščanskomišlečega slovenstva. Važno je to, ker se nam očita brezdodominstvo, pa smo s temi organizacijami za slovenstvo storili več nego vsi drugi. Ta zgradba bo pa ostala le, če bo naše zasebno življenje krščansko, sicer se bo vse zrušilo. Pozabiti pa ne smemo dejstva: Kadar se ladja potaplja, bežijo z nje podgane. Te so za nas škodljive in sramota. (Gromovito odobravanje.) Ne rečem o tistih, ki res izpredvidijo slabo in se resnično izpreobrnejo, ampak o tistih, o katerih je nekoč rekel nekdo, da so bogatajci. Po desetletnem zanemarjenju se je naš narod začel zopet dvigati. Prosimo Boga v teh dneh, da ga bo vodil in podpiral narodove voditelje v boju za vero in domovino našega milega slovenskega naroda. (Dolgotrajno odobravanje.)

K besedi se je priglasil gosp. dr. Matija Lavrenčič, sodnik s Komna na Krasu.

Izborni njegov govor je natisnjen v celoti posebe. Naj bi ga bral vsak katoliški lajik!

Prevzvišeni gospod knez in škof dr. Jeglič želi izpregovoriti le par besed: vtisi na Dunaju so za vse velikanski, zame pa je najbolj ugoden vtisk današnjega zborovanja Slovencev. Teh govorov niso govorili duhovniki in škofje, ampak te besede prihajajo iz ust naših izobraženih lajikov! (Odobravanje.) Toliko odločnosti, navdušenosti, toliko ljubezni do Boga in Marije še nisem nikoli čul. To napolnjuje mene in gotovo tudi Vas s prepričanjem, da Slovencev ne bo še konca. (Odobravanje.) Vzglede nam dajejo. Kar smo tukaj slišali, nesimo domov in izpolnimo, Devica Marija pa naj nam izprosi blagoslova. (Odobravanje.) Gosp. župnik Gomilšek opozarja, da na Dunaju ne pozabimo v molitvi slovenske mladine, ki prerada izgublja, če se poda na tuje, vero in ljubezen do domovine.

Predsednik dr. Brejc se ponovno zahvaljuje navzočima cerkvenima knezoma za njuno prisotnost in vsem gg. govornikom ter zaključuje sijajno uspelo zborovanje z iskreno željo, da bi veličastna manifestacija katoliške misli in solidarnosti pri nas v Avstriji rodila tudi neposreden sad zblizanja avstrijskih narodov v smislu gesla: ljubimo svojega bližnjega kakor sami sebe. Liberte, egalite, fraternite. (Prostost, enakost in bratstvo.) To geslo, katerega se je po krivici polastil mednarodni liberalizem, po pravici diči pročelja francoskih cerkva, kajti pred Bogom smo vsi ljudje in vsi narodi enaki; pred Bogom ni privilegirancev! (Živahno odobravanje.) Te ga naj bi se zavedali zlasti močnejši vladajoči narodi napram manjšim in slabotnejšim.

Zaključujem torej z iskreno prošnjo do Najsvetejšega, da naj bi evharistični svetovni kongres ublažil tudi narodna nasprotja v naši lepi avstrijski domovini, da zavlada med nami prava in istinita liberte, egalite in fraternite v krščanskem smislu!

(Živio-klici in dolgotrajno odobravanje.)

Nato je bilo predavanje s skioptičnimi slikami. Te slike so tako krasne, da bi jih bilo vredno dobiti k nam in kazati po društvih.

Nagovor škofa dr. Karlina pri zborovanju.

Nisem mislil govoriti na današnjem shodu. A ker je evharistični kongres zasnovan tako na široko, da se nobeden izmed nas ne more udeleževati vseh točk, ki se vrše na raznih krajih te dni, zato želim Vam, ki ste

prišli tudi zato na cesarski Dunaj, da bi odtod ponesli v domovino trajnih, lepih spominov, pokazati, kateri vtiski so me zadnje dni najbolj genili.

Pravkar prihajam z vrta poleg Schwarzenbergove palače. Ondi je bilo za današnje jutro (13. septembra) napovedano skupno sv. obhajilo od 7 do 8 tisoč dunajskih otrok. Vrt je bil v ta namen posebno prirejen in okrašen. V ospredju pred hišo je bilo napravljenih pet oltarjev na prostem. V sredi je služil sv. mašo kardinal-legat Van Rossum, na levi in desni pa štirje škofje: nadškof iz Ravene, iz Budjejevic, iz Stolnega Belega Grada na Ogrskem in jaz. Na vsakem oltarju so bili pripravljene štirje ciboriji, vsak s trakom v drugih barvah. Med sveto mašo so se hostije v njih posvetile in po zavživanju so prišli duhovniki, so vzeli vsak svoj kelih in začeli deco obhajati. V 15—20 minutah je bilo vse končano. Otroci so bili razvrščeni v dolgih vrstah, dečki posebe, deklice posebe. Ko so se sv. maše začele, je zaigrala godba »Bog pred Tvojim veličastvom« in vsa mlada vojska dečkov in deklic je pela enoglasno do povzdigovanja. Po povzdigovanju so se molile skupne molitve. Otroci so se pri ceji slovesnosti prav resnobno vedli in vse se je zvršilo navzlic temu, da je nekoliko rosilo, brez vsake nezgode. Ne morem Vam povedati, kako me je do srca ginilo, ko so otroci po sv. obhajilu peli soglasno »Hvala bod' Gospod Bogu«. Mnogo navzočih je bilo pri tem prizoru do solz ginjenih. Ne dvomim, da se je družba pobožnih gospa zato tako iskreno zavzela za to ne lahko prireditve v prilog nežne mladine, da bi hvaležnost pokazala sv. Očetu Piju X., ki je priklical k mizi Gospodovi otroke že izza nežne mladosti.

Po slovesnosti so bili otroci pogoščeni.

Ko smo se potem zbrali v palači k zajutreku, nam je papežev legat kardinal Van Rossum ginjeno pripovedoval o včerajšnji slovesnosti, ki se je godila v dvorni kapeli. Ondi je namreč naš presvetli vladar z vso rodbino, okrog šestdeset nadvojvodov in nad-

vojvodinj, pristopil k mizi Gospodovi. Ta prizor je tako prevzel presvetlega cesarja samega, da je v sredi svoje rodbine ginjen zaplakal.

Predragi rojaki in rojakinje! Ko smo priče takih posnemanja vrednih zgledov v cesarski rodbini, moramo pripoznati, da se nehoté srca v nemajo za pravi, čistí patriotizem, ki zaupno gleda v bodočnost po znanem pregovoru: Austria erit in orbe ultima, Avstrije še ne bo konec.

Še tretji vtisek bi Vam rad popisal, to pa radi tega, ker vem, da jih prav mnogo izmed Vas ni bilo navzočih pri prvi slavnostni seji v Rotundi. Ko smo se zbrali tja in se je začel spored razvijati, se mi je zdelo, da bode občinstvo opešalo in se utrudilo, predno dojdemo do zadnje točke. Bal sem se tembolj, ker je bil kot zadnji govornik vpisan naš preljubljeni deželni glavar kranjski dr. Šusteršič. Bal sem se, da ne bo našel med utrujenim občinstvom hvaležnih poslušalcev. A ko je začel govoriti in je izpregovoril par stavkov, me je ves strah minul. Ne le, da je s svojim glasom imenitno obvladal velikansko Rotundo, navdušenje in ploskanje je z vsakim stavkom rastlo. Zlasti pa takrat, ko je pripovedoval, da vsak dan po širnem cesarstvu med tiho mašo duhovnik in ž njim tudi verniki molijo »za cesarja Franca Jožefa« in je navdušeno dostavil besede: »Ljudstvo, ki vsak dan moli za svojega cesarja, v zvestobi nikdar ne omahne,« je nastal tak hrup navdušenja, da se množica dolgo ni mogla pomiriti. Vesel sem bil tega, iz srca vesel, ko sem videl, s koliko zgovornostjo in spretnostjo je naš preljubljeni kranjski deželni glavar zvršil svojo nalogo. In prepričan sem, da se mojemu veselju pridružujete tudi Vi.

To je nekaj vtiskov iz zadnjih dni. Ponesimo jih v domovino in pripovedujmo jih svojim rojakom doma, da se tudi oni razvesele, ko čujejo o lepo uspelem evharističnem kongresu.

Vam, predragi rojaki, pa se zahvaljujem za potrpežljivost, s katero ste me poslušali.

Moj mili dom in sveta Evharistija.

Ta pesem je bila tiskana v „slavnostni knjigi“, ki je izšla o priliki kongresa, in so bili v njej spisi v vseh avstrijskih jezikih. Slovenska pesem je po izjavi urednika te knjige ena najlepših v celi knjigi.

Velika nisi, domovina moja,
ne krije čela diadem ti zlat,
ni širnoslavna zgodovina tvoja,
za te procvita lavor redkokrat.
In vendar ne pogrēšaš sreče jasne,
bogāt zaklad pritiskaš na srce,
ki niso nič pred njim vse krone časne,
vanj vtapljaš svoje misli in želje.
Ta biser tvoj — prevzvišena Evharistija.

Vonjava v tvojih logih se pretaka,
kipeč iz belih lilij v jasni dan,
kot angelsko oko je lepa vsaka,
pogled nedolžnih v kelih ji je vtkan.
Na vrtilih tvojih v purpurni lepoti
opaja zlato solnce rožin cvet;
ko vstaja zarja v jutranji krasoti,
v srebrnih solzah gleda v mladi svet.
Vsak cvet za te, prevzvišena Evharistija.

Kot zlata harfa v serafinski roki
udarja slavec »Lauda Sion« v noč,
za spevom spev kipi pod svod visoki
da prisluškuje v sanjah gaj cvetoč.
Po struži skalni srebropena Sava
skaklja živahno, čista kot kristal
in spev en sam pošilja do Triglava:
svoj jasni evharistični koral.
Vsak spev za te, prevzvišena Evharistija.

Zlato pšenično v julijski krasoti,
goric dolenskih sleherni rubin,
in naših gričev cerkvice v tihoti,
za tvoj oltar kristali iz globin.
In ko se noč nad tabo z večnim krasom
razžarja zlatih zvezdic milijon,
bi sklicala nizdol jih z ljubkim glasom
pred sveti evharistični svoj tron,
ker ti je vse prevzvišena Evharistija.

In solza naša, naših src skrivnosti,
in naše sreče blaženi smehljaj,
in solnčni dnevi, tuže in bridkosti:
to vse za evharistični naš raj.
In Cerkvi vdan, edini, nezmotljivi,
oltarju zvest Slovenec bo vsekdar;
kot našim dedom v veri trdni, živi,
srce bo v vek nam bilo za oltar.
Ti naše vse, prevzvišena Evharistija!

Ljubljana, 1912.

M. Elizabeta, O. S. Urs.

Tírolci z velikim križem v procesiji.
V višini oltar za sv. mašo.

Slovenske pridige na kongresu.*

Kaj vidi Jezus iz tabernakelja po naši domovini.

V sedmi številki »Bogoljuba«, za mesec julij, sem zapisal te-le besede: Evharistični kongres na Dunaju bo za nas Slovence nekaj slovenski katoliški shod.

Trikrat smo bili že Slovenci iz vseh slovenskih pokrajin skupaj v središču Slovenije, v Ljubljani, da smo se tam posvetovali o vseh zadevah našega javnega življenja. V četrtič smo zbrani na Dunaju Slovenci iz vseh škofij v bratski ljubezni pod eno streho. Torej nekaj četrti slovenski katoliški shod.

Pravim: nekaj katoliški shod. Ker pri navadnih katoliških shodih smo se posvetovali o vseh mogočih zadevah javnega življenja; tukaj pa govorimo samo o zadevah strogo cerkvenega, verskega življenja, katerega središče in ognjišče je predvsem presveta Evharistija.

Sicer se vidi malo čudno, da se pridemo posvetovati na Dunaj, ko bi imeli doma bližje eden do drugega. Toda doma nismo imeli še nikoli take priložnosti, da bi se bili tako skupaj dobili in se o teh rečeh posvetovali.

Rekel sem pa takrat med drugim tudi to-le: Na Dunaj ne smemo hoditi samo zaradi kratkega časa, samo radovednosti past, — tudi to sme in deloma mora biti — toda ne samo to; marveč tudi naša duša mora kaj pridobiti in cel naš narod. Mi moramo nekaj z Dunaja domu ponesti, da se po tem kongresu med celim narodom našim povzdigne češčenje presv. Rešnjega Telesa in s tem vred vse versko življenje med nami.

Toda medtem ko jaz tukaj vernemu ljudstvu razlagam namen našega kongresa, — si v naši sredi ti, naš mili Jezus! Ti solnce in sreča zemlje in nebes! Ti, ki zemljo pogledaš in ona se strese! Ti, ki preiskuješ srca in obisti, ti poslušaj mene nevrednega služabnika svojega in gledaš s prestola milosti na to verno množico, zbrano pred obličjem tvojega Veličanstva.

Kolika čast, kolika slast za uboge pregnance na zemlji, imeti v svoji sredi svojega Boga! Ti Večni in Vsemogočni, ti si naš sosed, naš prijatelj, naš gost, naš pomočnik, naš tolažnik, — naš raj na zemlji!

Da, Jezus v sveti hostiji — naš raj na zemlji! — To misel je tako lepo, tako živo izrazila naša evharistična pesnica M. Elizabeta v eni svojih pesmi, kjer pravi tako-le:

Zemlja, solz in tuže polna
še imaš za srca bolna
sreče in veselja kraj.
Tam kjer večna lučka živa
dogoreva nezgorljiva,
tam je tvoj skrivnostni raj.

Tam je vir neskončne sreče,
vir ljubezni vseljubeče,
blaženstva presrečni kraj.
Tam najlažje je živeti,
tam najslajše je umreti,
tam je Jezus, tam je raj.

Kaj mi torej sreča svetna,
kaj mi pota gladka, cvetna,
kaj mi vseh sladkosti slaj?
Jezus le me osrečuje,
Jezus sam mi zadostuje,
kjer je Jezus, tam je raj.

Kjer je Jezus, tam je raj! — Srečno mesto dunajsko, ki imaš toliko cerkvâ, župnijskih in samostanskih, kjer v toliko tabernakeljih prebiva Jezus! Blaženi dnevi kongresa evharističnega, v katerih slavimo svojega Boga v svoji sredi! Dasi imamo nekaj težav te dni, vendar lahko rečemo: »Dobro nam je tukaj biti.« Teško se nam bo ločiti z evharističnega Dunaja. — —

Toda — toda — saj Jezus ne biva samo na Dunaju! Saj je tudi na Slovenskem: v Ljubljani, Mariboru, Celovcu, Gorici in Trstu v stolnih cerkvah je njegovo bivališče. — A kaj govorim! Ne samo po velikih mestih, ne samo po stolnih cerkvah, marveč na pre mnogih krajih, po naših tihih dolinah in visokih gričih, v vsaki župnijski in samostanski cerkvi ima svoj sedež. Srečna naša domovina!

Domovina naša je sicer bolj malo znana po svetu. — Danes opoldne me je na rotovžu vprašal neki duhovnik z Bavarskega: »Odkod pa ste?« Pravim: »S Kranjskega, po rodu pa Slovenci.« »Častitam vam!« odgovori. »Zakaj?« se začudim. »Ker vas je tako lepo število!«¹ — »Ali vi,« vprašam jaz dalje, »kaj poznate Slovence?« »To vem,« odgovori, »da so Slovenci dobri

*Pridige so razvrščene po stvarnem (logičnem) redu, kakor je bil sprva načrt napravljen, ki se je pa v cerkvi iz osebnih razlogov izpremenil.

¹ Stättliche Zahl.

katoličani.« »Hvala lepa za priznanje!« odgovorim in ločila sva se.

Širni svet nas torej bolj malo pozna; veseliti nas pa mora, da imamo vendar tako dober sloves po svetu, da smo dobri katoličani.

Kaj pa ti, ljubi Jezus, ali nas ti kaj poznaš? Ali veš, kje prebivamo Slovenci?...

O, kako bi nas ne poznal! Saj si se naselil med nami! Saj nam govoriš: »Glejte, Slovenci, jaz sem z vami vse dni do konca sveta!« Saj ti ljubiš male in nizke in pred svetom nepoznane in taki smo mi. Zato nam še posebe kličeš: »Pridite k meni, ki ste utrujeni in obteženi, ki ste zaničevani in zatirani, in jaz vas bom pokrepčal.«

Kako pa si, Jezus, kaj zadovoljen z nami? Kako se ti kaj zdi in godi v naši sredi?...

Morda imamo kaj, kar ti je med nami všeč in ti sladi ure tvojega bivanja med nami. Kaj vidiš iz tabernakeljna po naši domovini? — Vidiš, kajne, za naše razmere dokaj lepe cerkve, tvoja bivališča, ki se le še vedno lepšajo. In te cerkve dosti napolnjene pobožnih vernikov. Ljubljana, središče naše domovine, kako ima polne cerkve ob nedeljah in delavnikih! Saj je znano, da ga ni zlepa mesta, kjer bi bilo toliko ljudi po cerkvah, kakor v naši slovenski Ljubljani. In koliko sv. obhajil!

Pri zadnjih duhovnih vajah za duhovnike v Št. Vidu nad Ljubljano, — jaz nisem slišal, ampak pravili so mi drugi — je eksercitor gospodom častital na verskem življenju v naši deželi, in dejal je, če kje po nemških krajih pripoveduje, kako je pri nas, da se jim zdi kar neverjetno.

Torej vendar nekaj veselja zate, naš dobri Jezus! Pa morda je še kaj drugega lepega v naši sredi? »Ura molitve«, ki doni po naših cerkvah in rožni venec, ki se moli po slovenskih hišah vsak večer, to ti je gotovo tudi všeč. Gorečnost našega ljudstva, ki ponekod ob štirih, ob treh zjutraj vstaja in hiti v farno cerkev k spovednici, k božji mizi; in darežljivost našega ubogega ljudstva, ki rada da težko prisluženi vinar za božjo čast, ti gotovo ugaja, kakor nekdanj dar uboge vdove v tempeljnu, ki je dala po tvojih besedah izmed vseh največ. — Imamo mnogo skrbnih, pobožnih žena in mater, značajnih krščanskih mož, pridnih deklet in čednostnih mladeničev. Kaj pa naše Marijine družbe — to sem pa res radoveden, — kako so ti pa te kaj pogodu? Upam, da ti vendar tudi precej veselja delajo!

Imamo še to in ono, kar ti, dobri Jezus, morda ugaja med nami ter te odškoduje in ti zadoščuje za žaljenja in bridkosti, ki jih trpiš bivajoč med človeškimi otroci.

Toda kaj vidim?! ... Tvoj obraz se obrača na drugo stran ter se temni in žalosti... Kaj vidim?! Oh, da ti ne moremo prikriti tega prizora! Mlačnost, zaniknost, greh in hudobija po naši domovini, ki zbada in žali tvoje srce! — Tam po cerkvah vidiš doli v zadnjem kotu stati ljudi, ki so telesno sicer v cerkvi, ki pa ne kažejo prav nič, da bi se zavedali, da so pred tvojim obličjem, ampak jih je le navada in sila v cerkev prignala, kjer se dolgočasijo, zverajo in pljujejo okoli sebe... Drugi stoje celo zunaj cerkve med najsvetejšim opravilom. Vidiš ljudi, ki hodijo mimo tvoje hiše, pa nimajo ne ene misli zate; ljudi, ki ob nedeljah in praznikih obletajo hribe in doline, zate, za sv. mašo pa nimajo pol urice časa. Ljudi, ki niti enkrat v letu ne čutijo dolžnosti in potrebe, približati se božji mizi. Ljudi, ki imajo dovolj časa posedati po gostilnah pri pijači — tudi med božjo službo — za Boga in svojo dušo pa nimajo časa in ne veselja...

Pri pijači! Ker sem te reči omenil, vprašam vas, poslušavci moji, kaj menite, ali ni to stvar, ki našemu Bogu napravlja posebno veliko žalosti, domovini pa veliko nesreče in sramote? Poslušajte me torej, če še niste slišali, in vi slepci spreglejte že enkrat: Sto milijonov kron izdamo Slovenci vsako leto za opojne pijače, in najmanj ena petina tega — 20 milijonov! — gre gotovo iz domovine v roke naših najhujših narodnih in verskih nasprotnikov! In ali ni to stvar, ki našemu Jezusu največ src odtegne in največ ran prizadene? Kdo so tisti, ki božjo službo najbolj zanemarjajo in se sv. zakramentom najbolj odtegujejo? Kdo, če ne nesrečni pijanci? Kdo nedeljo, dan Gospodov, najbolj oskrunja in onečaščuje? Kdo povzroča prepire pretepe, poboje zlasti ob teh dnevih? Kdor drug, kakor nesrečna pijača? In če sem prej navedel tako pohvalo v čast nas Slovencev, moram pa tudi resnici na ljubo zdaj z žalostjo povedati, da ima naša kranjska dežela to žalostno prvenstvo med vsemi avstrijskimi deželami, da je v njej razmeroma največ pretefov in pobojev. Druge slovenske dežele pa žalibog niso daleč zadej za njo. To, to, moji dragi je, kar dela nam največjo sramoto pred svetom, Jezusu pa neizmerno žalost v naši sredi! Zato vas prosim danes, da, rotim vas pri sv. hostiji, vse, ki vam je mar časti božje in ljubezni do ubogih grešnikov: Vzdravimo se že vendar

enkrat iz brezbriznosti in vzdigni se vsa domovina naša zoper tega sovražnika, ki napravlja nam tako kvar, Jezusu pa greni življenje med nami!!

In potem dalje — oh, sram me je — pa omeniti moram še onih naših nesrečnih bratov, ki so tudi rojeni od matere svete katoliške cerkve in vzgojeni z njenim mlekom, pa nimajo nujnejšega opravila, kakor da sovražijo in blatijo to svojo mater in tvojo nevesto in ž njo vred žalijo tebe, svojega stvarnika. Oh, v kake namene se rabi naša poštena slovenska beseda! Sram nas je pred teboj, da se ti v našem jeziku prizadeva taka sramota! Radi bi vmes skočili, radi bi s svojimi hrbti, s svojimi trupli zaobrili nečast, ki ti jo delajo ti izgubljeni naši bratje...

Kaj hočemo storiti? Kako odpraviti in popraviti to krivico?! Radi bi jih spreobrili, — pa ne moremo — ne moremo... Radi bi, da bi nobenega izmed naših rojakov ne imel za svojega sovražnika — pa ni nam dano, to doseči...

Kaj hočemo?...

Veš kaj, Jezus, nekaj imamo, kar ti damo! Nekaj, kar je v naših rokah, to ti posvetimo. Nekaj, kar ti bo gotovo ljubo in dopadljivo, kar naj te odškoduje in ti zadostuje za krivice, ki se ti gode v naši domovini. In to je — **mladina naša.**

Da, mladina, naša prihodnja domovina, ta mora biti Jezusova; Jezusova in Marijina!

Dragi moji, mi živimo v dobi napredka. Napredek je geslo našega časa. Vse napreduje in se zboljšuje. Zidajo se lepše hiše in druga poslopja, ljudje se hočejo boljše oblačiti in boljše jesti, novi stroji se vpeljujejo in polje obdelavajo, posebno se še živina — glavni dohodek kmetov — bolje glešta; skuša se zaploditi in vpeljati boljše živinsko pleme. Vse prav in potrebno; veselimo se tega napredka in ga pospešujemo! Pozabiti pa ne smemo, da pri tem splošnem napredovanju ne sme zaostati tisto, kar je najvažnejše na zemlji, namreč človek. Tudi človeško pleme se mora zboljšati!

Da, na tej zemlji, na kateri živimo zdaj mi s svojimi prirojenimi in privzgojenimi napakami, bi lahko vstal nov boljši rod, rod pravih častivcev in prijateljev božjih. In če mi kaj k temu pripomoremo, bomo imeli tudi svoj delež pri tem. To pa se zgodi z vzgojo.

Z vzgojo! Da, na vzgoji je ležeče vse! Zakaj je toliko slabih ljudi na svetu? Zato ker je toliko slabe vzgoje. Boljša vzgoja — pa bo boljši rod! Mlado otroško srce je

kakor mehak vosek, iz katerega lahko napravíš kakršno podobo hočeš.

In potem pa zlasti nekaj. Če hočejo imeti boljšo živino, jo boljše krmijo. Tudi o človeku pravi pregovor: »Kar človek je, to jè.« Imeniten stavek: Kar jè, to jè! Dajmo torej našemu mlademu rodu dobro hrano, pa bo čvrst, močan. Katero hrano? Oh, saj vsi veste: Bog sam je naša hrana. Vdimo torej mladino k božji mizi — najmanj vsak mesec, boljše pa: vsak dan — pa bomo imeli nov rod, čvrstejši od sedanjega!

Da se bo pa to res zgodilo, treba je to delo urediti, treba ga organizirati. Te organizacije so Marijine družbe in Marijini vrtci. Marijine družbe, ki po naši domovini že zelo lepo cvetó, in Marijini vrtci, ki smo jih jeli zasajati šele pred dvema letoma, pa že prinašajo »vrtinarjem« veliko veselja in obetajo obilo lepega sadu. Dve stvari se zlasti zahtevata in morata zahtevati pri teh mladinskih organizacijah: najmanj mesečno sv. obhajilo in zdržnost od opojnih pijač. Ti dve zahtevi gresta skupaj. Čim manj telesnega uživanja, — tem več veselja za duhovni užitek. Zatirati sladkost meseno, in uživati kruh iz nebes, »ki ima vso sladkost v sebi.«

Naj bi se tak vrtec in družba Marijina zasadila in ogradila v vsaki sleherni župniji slovenski, naj bi se naša nedolžna mladina vzgajala na ta način, — pa bo nastal na tej zemlji, na kateri zdaj mi bivamo, nov boljši rod, ki bo Boga popolnejše častil kakor mi in mu še več veselja delal.

Da, Jezus naš, vsi narodi naj te časte in ljubijo — kakor pojemo: »vsa ljudstva, vsi jeziki, vse angelske vrste!« — a naš slovenski narod naj te ljubi in časti najbolj! Zato ker je majhen, ker ne uživa zemeljske moči in slave, ker ima mnogo sovražnikov, zato bodi ti, Vsemogočni, njegova bramba, njegova čast, njegova slast, njegova radost, njegova sladkost, njegov raj na zemlji! Naj veljajo o naši zemlji besede 49. psalma »quia beneplacitum est Domino in populo suo: prijetno je prebivati Gospodu med njegovim ljudstvom!«

Odpusti torej, o Gospod, krivice in žalitve, ki ti jih provzroča naša domovina! Sprejmi pa, kar ti more ponuditi dobrega! — Sprejmi tudi naše molitve, naše češčenje v teh dnevih! Sprejmi tudi težave in neprijetnosti, ki jih tebi na ljubo trpimo! Srečni smo, da moremo kaj trpeti zate. — Večje časti v resnici ni, kakor imeti delež s Kristusom v njegovem trpljenju. — Blagoslovi naše prošnje, naše sklepe! Blagoslovi zlasti našo

mladino! Blagoslovi celo našo domovino! Naj bi ti služila zvesto in vedno zvesteje! Po tem revnem življenju daj nam pa vsem brez izjeme, da to zemeljsko domovino za-

menjamo z boljšo, kjer te bomo gledali in ljubili — ne več v sv. hostiji, ampak v tvoji božji veličasti in v nebeški slasti na vse veke! Amen.

Presv. Evharistija in mladina.

Govoril knezoškof dr. Anton Bonaretura Jeglič.

Govorim naj Vam o potrebi in koristi sv. Rešnjega Telesa za mladino. Sv. Rešnje Telo je nebeški kruh življenja; saj pravi Gospod: »Jaz sem kruh življenja, ki sem iz nebes prišel.« Ta nebeški kruh življenja je pa za ohranitev življenja naravnost potreben; saj zopet čujemo iz ust Gospodovih: »Resnično, resnično Vam povem, ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi.«

I.

Kaj pa je to življenje? O tem se moramo najpoprej poučiti; potem bomo šele mogli prav točno razumeti, kako koristno in potrebno je sv. Rešnje Telo, da se to življenje ne izgubi, marveč ostane in izpopolnjuje. Kaj je torej to življenje?

1. Mi imamo naravno življenje, dušno in telesno. Telo živi, dokler je združeno z dušo. Telesno življenje se razvija, včasih pa peša in hira, nazadnje nam ga uniči smrt. Duša pa živi in deluje z razumom in voljo. Razum naj spoznava resnico, zmota in laž je njegova smrt, volja naj hoče in izvršuje sama, ali s pomočjo telesa, kar je prav in dobro. Vse to moramo hoteti, kar nam pomaga doseči naš večni namen, ako hočemo biti modri, ne pa neumni. Vsakemu moramo dati, kar mu gre: Bogu, bližnjemu, staršem, poglavarjem in sebi, ako hočemo biti pravični, ne pa krivični. Dobro moramo delati tudi kadar je težko, nobena ovira nas ne sme od dobrega zadržavati, nobena nevarnost od njega odvrti; mi moramo biti srčni, pogumni, ne pa slabotni in plašljivi. Od dobrega odvrti nas pa tudi ne sme noben užitek, nobeno naslajevanje, nobena poželjivost; uživanje mora imeti svoje prave meje, katerih ne smemo prekoračiti; zmerni moramo biti, ne pa nezumni in pohlepni. Modrost, pravičnost, srčnost in zmernost so štiri poglobitve čednosti, štirje poglobitvi stebri našega naravnega življenja. Vse življenje pa nadvladuje ljubezen. Kar ljubim, to želim, to hočem doseči, in ko dosežem, se veselim; česar pa ne ljubim, tega se bojim, proč bežim, in ako me zadene, se žalostim. Ako je to, kar ljubim, dobro, dobre

so misli in želje, dobro moje prizadevanje; ako je to, kar ljubim, slabo, slabo je vse, kar mislim, želim in delam.

2. Sedaj sem Vam opisal naše naravno življenje. Upam, da ste me razumeli, saj ga Vi sami v sebi čutite, v sebi in v družini izkušate. Zraven naravnega življenja imamo pa še nadnaravno življenje, ki je naravnemu dodano. To je prebogato življenje posvečujoče milosti božje, katero je neobhodno potrebno v dosego srečne večnosti, kjer nas po neizmerni ljubezni in dobroti božji čaka sreča in blaženost, ki presega vse naše naravne moči.

Kakšno pa je to življenje posvečujoče milosti božje? Podeli se duši in njenim močem, razumu in volji, da jih stori sposobne za tako življenje, kakršno je potrebno v dosego one večne blaženosti, ki presega naše naravne moči. Poglejmo to bolj natanko.

Posvečujoča milost božja prešinja najpoprej našo dušo in ji podeli neko novo življenje, kakor podeli ogenj neko novo življenje železu, ako ga vanj vržeš. Po tem novem naravnost od Boga danem življenju postane duša otrok božji in kot tak dedič nebeškega kraljestva. Kajne, kolika čast in kolika sreča!

Posvečujoča milost božja pa ne prešine le duše, ampak tudi njene moči in jim podeli novih sposobnosti, da more človek biti moder in pravičen in srčen in pogumen. Tako milost božja naravnim močem doda novo sposobnost, novo moč za čednostno življenje, kakor smo ga opisali. Sedaj moreš bolj lahko biti moder in bolj lahko uravnavaš svoje življenje tako, da dosežeš srečno večnost; sedaj moreš bolj lahko biti pravičen in dati vsakemu to, kar mu gre: Bogu, bližnjemu, staršem, poglavarjem, sam sebi; sedaj moreš biti bolj lahko srčen in zato neustraheno delati dobro, naj bo še tako težko; sedaj moreš biti bolj lahko zmeren in držati v pravih mejah ono silno poželenje po telesnem uživanju. Kajne, kako so te nove, nadnaravne sposobnosti združene s posvečujočo

milostjo božjo ne le koristne, ampak za pravo življenje tudi potrebne? Kdor je v smrtnem grehu ter nima posvečujoče milosti božje, tudi teh sposobnosti nima in ne more, ali saj stanovitno ne more biti moder, pravičen, srčen in zmeren; kdor pa ima milost božjo, ima tudi te sposobnosti v manjši ali večji meri, pa je bolj lahko, bolj stanovitno moder, pravičen, srčen in zmeren. To nam kaže naše vsakdanje življenje.

3. Vidite torej, kako posvečujoča milost božja vse naravno življenje, vso našo dušo in njene moči prešine, povzdigne in okrepi. Toda to še ni vse; doda nam še novih, prav posebnih moči, da moremo verovati v Boga, ker je resničen; da moremo upati vanj, ker je zvest v svojih obljubah in vsemogočen; da ga

sveto obhajilo ne le koristno, ampak kar naravnost potrebno, in sicer nam vsem, posebno pa mladini. O tem se lahko prepričamo.

II.

1. Življenje se mora najpoprej ohraniti. Da se ohrani telesno življenje, moraš zauživati hrane; ako je ne bi zaužíval, moral bi lakote umreti, čeravno bi bil drugače popolnoma zdrav. Ker mnogo delaš in se trudiš, se telesne moči trošijo, polagoma pojemajo; zauživati moraš hrano, in sicer dobro hrano, pa se ti potrošene moči nadomeste.

Ravno tako je tudi z nadnaravnim življenjem naše duše. Hrane potrebuje; kdor je ne zauživa, bi moral že zato umreti,

Skupina tržaških Slovenk v narodni noši tržaške okolice na kongresu.

moremo ljubiti, ker je neskončno, popolnoma in sam v sebi neskončno dober. Ker te tri čednosti, namreč vera, upanje in ljubezen po posvečujoči milosti iz Boga izvirajo, ker se samo nanj naslanjajo, namreč na njegovo resničnost, zvestobo in popolnost in ker nas naravnost k njemu obračajo, zato jih imenujemo božje čednosti. Sami pa čutimo, kako močno in silno vplivajo na vse naše življenje.

Ali boste sedaj razumeli vse prebogato naše življenje, kakor izvira iz naših naravnih in nadnaravnih notranjih moči? Da se pa to življenje ohrani in razvija, zato nam je

namreč izgubiti posvečujočo milost božjo. Kaj pravi Gospod: »Ako ne boste uživali mesa Sinu človekovega, ne boste imeli življenja v sebi.«

Zraven je pa tudi marsikaj, kar ti nadnaravno življenje zmanjšuje in ga troši. Pride raztresenost, obsipajo te razne skrbi vsakdanjega življenja, pa nekako iz uma pustiš večnost in svoje razne dolžnosti, pogum ti peša, vsega se naveličaš; počutnost, nagib na uživanje se ti vzbuja. Počasinekako opešaš in bolj posveten postaneš; na potu si k smrti in moglo bi se dogoditi, da padeš in življenje milosti izgubiš.

Kaj je treba storiti? Zauživaj nebeško hrano, ki ti jo Gospod pripravljala in ponuja. Saj pravi: »Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem ... in on bo živel zavoljo mene.« Kdor torej pristopa k mizi Gospodovi, v njem ostane Gospod kot zmiraj tekoči vir dušnega življenja, da se torej opešano z novega pokrepi in vedno močno ohrani.

Kdo pa je bolj raztresen, površen, lahkomnen od mladine? Otrok ima nadnaravno življenje, saj se mu je po sv. krstu vlilo v njegovo dušo! Pa kako ga vsaka stvar raztrese, kako vsaka stvar naše potegne, pa hitro pozabi na večnost, na Boga, na čednost! Še večja nevarnost preti mladeniču ali odraslemu dekletu: kdo more opisati njihovo raztresenost, omahljivost, nestalnost! O kolika nevarnost za življenje milosti božje! Ako je pa velika nevarnost, je pa tudi velika potreba po oni nebeški hrani, ki zopet vse popravi in nadomesti, kar se v slabostih vsakdanjega življenja izgubi.

2. Telo more postati bolešno. Male boleznici same na sebi niso smrtno nevarne; vendar pa bi utegnile nevarne postati, ako jih zanemariš. Ali nismo večkrat slišali, da se je zanemariła mala ranica, pa se je zastrupila kri in smrt je bila neizogibna. Včasih zadenejo telo razne mrzlice, vročine in nevarne rane. Potrebuje se spreten zdravnik, da bolezen ukroti in pomaže telesnim močem, da se bolezen odstrani in zdravje povrne.

Enakih nevarnosti ima tudi naše dušno življenje. Male boleznici to so mali grehi: majhna laž, hitra nevolja, mala razžalitev, mala nepokorščina, zanemarjanje malih dolžnosti. Ti grehi ne zamore življenja milosti božje, pač pa se zmanjšuje njegov žar, zmanjšuje strah božji, zmanjšuje ljubezen božja, pomnožuje slabo nagnjenje: mogle bi se iz tega razviti smrtne bolezni. — Ne smeš torej malih grehov zanemariti. Mali grehi se pa odpravijo, ako se jih zares pokesaš. K takemu kesanju pa najbolj pomaga sveto obhajilo, zakrament ljubezni; saj ti Jezus, ko pride v tvoje srce, vžiga srčno ljubezen, katera kakor ogenj požge vse male grehe in te močno nagiba na pravo srčno kesanje.

Pa ne le malih grehov lahko mnogo storiš, ampak v tvoji duši je mnogo mrzlic in vročin: to so namreč tvoja slaba nagnjenja in tvoje hude strasti. Kako si vendar nagnjen k slabemu, nagnjen na jezo, na sovražnost, na prevzetnost in ošabnost, na kreg in prepir, na požrešnost in

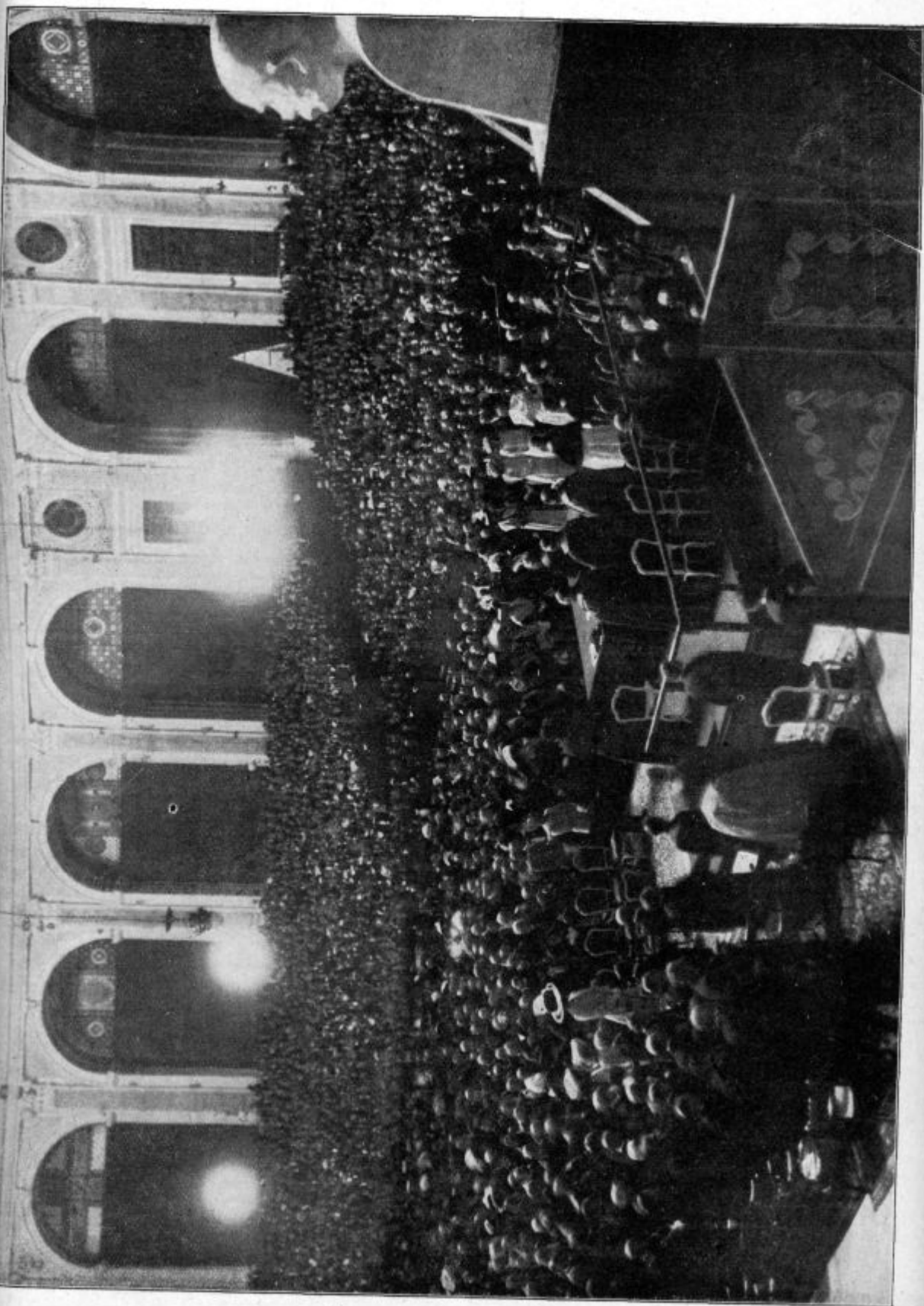
poželjivost! Kako plamti v tebi poželenje oči, poželenje mesa in napuh življenja! Zato je na svetu toliko smrtnih grehov! V ljudeh ni več pravičnosti, ker smrtno greše zoper Boga, ali zoper bližnjega, ali zoper starše in poglavarje, ali zoper sami sebe, posebno zoper svoje telo; v ljudeh ni več srčnosti za čednost, ker se prestrašijo vsake težavice, boje vsakega napora, pa se udajo hudemu: jezi, kletvi, uživanju, posvetnosti, lenobi; v ljudeh ni več zmernosti, poželenje mesa in oči se več ne ohrani v pravih mejah, pa zapelje ljudi v nezmernost in nečistost, v lakomnost in skopost; v ljudeh ni več modrosti, pa se ne boje Boga, ne mislijo na večnost, ne skrbje za dušo. Oh kako nevarne so strasti!

Kje bomo dobili pomoč zoper nje? Pri svetem obhajilu! Saj ima sveto obhajilo kot dušna hrana moč, da ohrani in pomnoži posvečujočo milost božjo in z njo vse moči in sposobnosti za pravo čednostno življenje, moč in sposobnost za pravičnost, za srčnost, za zmernost in za modrost; saj sveto obhajilo pomnožuje ogenj svete ljubezni, krepi upanje in razsvetljuje vero.

Vidite torej, kako koristno in potrebno je sv. obhajilo, da si ohranimo pravo dušno življenje. Vidite torej, da brez sv. obhajila dušno življenje ni mogoče, premagajo huda nagnjenja in silne grešne strasti, pa se smrtno greši in dušno življenje izgubi.

Kedaj so pa te nevarnosti hujše, strasti bolj plamteče, kakor pa v mladosti! Kako ošabni, svojevoljni, poželjivi so že otroci! Kaj pa šele mladeniči in dekleta! More jih posebno ošabnost, napuhnjenost, svojeglavnost, poželjivost po raznih telesnih, najbolj spolnih uživanjih! Kako naj bi se obvarovali vseh grehov in kje dobivali izrednih potrebnih moči? Edino pri sv. obhajilu. Saj edino sveto obhajilo užiga božjo ljubezen, pomnožuje moči za pravičnost do Boga in do bližnjega, za srčnost in pogum v borbi za čednost zoper strasti, moči za zmernost, da se ukrote neobrzdane strasti po telesnem uživanju. Ali boste sedaj razumeli, da otroci, posebno pa mladeniči in dekleta, brez sv. obhajila ne morejo ohraniti dušnega življenja, se ne morejo obvarovati smrtnega greha ter postanejo hudobni in razuzdani.

3. Telesno zdravje in življenje ima pa tudi zunanji sovražnikov. Ako kaka kuga divja, ako te sovražnik napade, moreš življenje izgubiti, ako nisi dosti močan,

Zborovanje v rotundi.

da ti kuža ne škoduje, da te sovražnik ne premaža.

Tudi dušno življenje ima zunanji sovražnikov: svet in hudobni duh. Svet ne mara za Jezusa in za njegov nauk; svet ne veruje vanj, ne upa vanj, ne ljubi ga. Svet nima modrosti, ker ne misli na večnost, ampak se ugrezava le v časnost; svet ni pravičen, saj Boga celo taji, zoper poglavarje se upira, pokorščino zametuje, svoji duši ne da resnice, s telesom svojim samo uživanju služi; svet ni srčen, ne bori se za čednosti, ampak se prepušča strastem; svet ni zmeren, le uživa in uživa, le po zabavah koprni in mesenosti služi. Zraven pritegne hudobni duh, ki vse te strasti še bolj podpihuje in tako um zatemnjuje, da se človek nazadnje celo spoznani resnici ustavlja.

Kajne grozних nevarnosti! Ako te svet zapelje in satan premoti, smrtno grešiš in izgubiš življenje milosti božje, pa tudi pravico do večne sreče pri Bogu. Kje boš iskal pomoči zoper te nevarnosti? Pri Jezusu v svetem obhajilu! Saj ti ta Zakrament pomnoži milost božjo in z njo sposobnosti za božje čednosti vero, upanje in ljubezen in za glavne čednosti modrost, pravičnost, srčnost in zmernost. Tako okrepljen se boš lahko ustavljal načelom in vabilom sveta in vplivu satana.

No, in vse te nevarnosti ali niso najbolj grozne ravno v neizkušeni mladosti? Ali ni res, da se otrok hitro zapelje? Ali ni res, da se za svet, njegove nazore in njegovo brezbožno življenje najbolj hitro pridobe mladeniči in dekleta? Koliki v starih, bolj mirnih letih, obžalujejo norosti in razuzdanosti mladih let. Ali ne bo torej ravno za ta leta sveto obhajilo posebno potrebno?

4. Nazadnje telo tudi raste in se razvija; toda telo se razvija le, ako ima dobre

in zadostne hrane; ako pa nima dobre in zadostne hrane, zaostane. Enako dušno življenje: razvija se, raste vera, upanje, ljubezen; raste modrost, pravičnost, srčnost v težavah, zmernost v poželenju, ako ima dobro hrano, ako zauživa sveto R. T. v svetem obhajilu. Saj že vemo, da ravno sveto obhajilo pomnožuje bolj od vseh Zakramentov posvečujočo milost božjo in z njo vse sposobnosti za božje in glavne čednosti.

Ali naj se to življenje pospešuje in razvija šele v starih letih po grešni in razuzdani mladosti? Ali naj bodo otroci svojeglavni, lažnjivi, sovražni, poželjivi, strastem udani? Ali naj mladeniči in dekleta žive v razuzdanosti, služijo satanu in Bogu zoprnemu svetu? Ne, nikakor ne! Zato naj pa hodijo k svetemu obhajilu mladeniči in dekleta, pa tudi že otroci. Po tej nebeški hrani življenja bodo mogli svoje nadnaravno življenje ohraniti, razvijati in izpolniti.

Da je temu tako, nam priča vsakdanje življenje. Kjer v mladosti ni svetega obhajila, tam je strast; kjer je sveto obhajilo, tam je krščansko življenje.

5. Kolikokrat pa? Pogostokrat! Ako malokdaj zauživaš hrano, bo telo vendarle pešalo. Tudi dušno življenje peša, ako malokdaj pristopiš k mizi Gospodovi; vzdržuje se pa v vsej bujnosti po pogostem svetem obhajilu. — Tako želi Jezus, tako sv. Oče, tako tvoja potreba. Torej sv. obhajilo pogostokrat in koj od zgodnje mladosti, od sedmega leta naprej.

Ta sklep naj nam rodi sedanji velikanški evharistični kongres. Zato hvala Bogu, da te dni tako množično pristopate k sv. obhajilu. Marija, Mati Jezusova, prosi za nas. Amen.

Presv. Evharistija in družina.

Govoril škof dr. Andrej Karlin.

Predragi rojaki! Verni Slovenci!

Od Jadranskega morja in od zelene Soče, od bistre Save in od deeroče Drave smo prihiteli sem na cesarski Dunaj, da z združenimi močmi nešteti verniki od vseh delov sveta zapojemo slavospev Gospodu našemu Jezusu Kristusu v najsvetejšem zakramentu. Kralju pa večnemu, neumrljivemu, nevidnemu, Njemu samemu Bogu, bodi čast in slava vekomaj,

Amen. (I. Tim. 1, 17.) Hvaljen in čaščen bodi najsvetejši zakrament sedaj in vekomaj. Amen.

Glasno zapojmo,
Čast povzdiguemo,
V hostiji beli — Jezus je skrit,
Pred nas postavljen,
Vedno pripravljen
Svoje ovčice blagoslovit'. —

Tako se bode molilo, tako se bode prepevalo te dni po naših cerkvah širom pro-

strane Avstrije: vsepovsod se bode razlegal pobožni vzdih: Jezus, Tebi živim, Jezus, Tebi umrjem, Jezus, tvoj sem živ in mrtev.

Predragi! Te dni nam bo očito, da smo katoliški kristjani zares velika družina, katere glava je Jezus Kristus. In ko bomo v nedeljo v veličastnem sprevodu šli za presvetim Rešnjim Telesom, zastopniki vseh narodnosti, vseh stanov, vseh delov sveta, tedaj se bomo nehoté spominjali besed, v kamen zarisanih na obelisku na sv. Petra trgu v Rimu: Kristus zmaguje, Kristus kraljuje, Kristus gospoduje, Kristus varuje vsega zla svoje ljudstvo.

Da, velik praznik na čast presveti Evharistiji se nam približuje: praznik, ki ne sme biti nikdar pozabljen, ki nam ne sme nikdar iz spomina.

Ko se je leta 1897. obhajal evharistični kongres v Benetkah, je tedanji patriarh Jožef Sarto — sedanji slavno vladajoči papež Pij X. — naprosil znamenitega bolonjskega nadškofa in kardinala Dominika Svampa, naj govori pozdravni govor. In res se je kardinal odzval temu pozivu in v začetnem govoru oduševljeno pojasnil namen evharističnih kongresov, približno s temile besedami:

Namen evharističnih kongresov ni vednosten, ni znanstven, ni političen: samo svet je njih namen, da namreč ž njimi častimo Jezusa Kristusa, da od Njega prejmemo naukov za duhovno življenje, da se poživimo in navzamemo s tem večjim pogumom, da se vnamemo tembolj za živo vero in za delavno ljubezen, da bomo bolj pripravi na izvrševanje svojih dolžnosti.

Isti namen ima tudi dunajski evharistični kongres. Zato bomo te dni molili, čistili evharističnega Boga in pred vsem svetom glasno pripoznavali vero v Jezusa Kristusa, Odrešenika našega. Toda to še ni vse. Še dalje moramo iti. Evharistični kongres mora širše korenine pognati in prešiniti vse naše življenje in delovanje: mora nas navdati z novimi trdnimi sklepi za nas in za naše družine.

Pravične so tožbe dandanes, da se je človeška družba po ogromni večini odtujila od Boga, da je, žal, toliko in toliko katolčanov le po krstnem listu, ne pa po življenju. Priznati moramo, da po mnogih krajih se ni le razpasel indiferentizem, marveč naravnost ateizem in žal, svobodna misel — ta strup vsega verskega napredka, vsega verskega življenja in delovanja, se svobodno širi tudi po slovenski zemlji.

Človeška družba je bolna, države se stresajo v svojih tečajih, narodi se odvrčajo od Boga... Pač res! živimo v burnih časih,

zdi se pogosto, kakor da smo pred burno vihro, ki nas vsak čas preti zalesti in strmoglaviti v prepad časne in večne nesreče.

Ali je še pomoči? Kje najdemo leka za krvaveče rane človeške družbe?

Vam je, preljubi v Kristusu Jezusu zbrani verniki, dobro znano, da vsa človeška družba sestaja iz raznih družb, katerih najmanjša se imenuje družina. In ako bi se posrečilo življenje krščanskih družin postaviti na pravi temelj nauka Kristovega, osredotočiti v njih duha Kristovega, potem smemo trdno upati, da se človeška družba iznova prerodi in presnuje. Saj v nikomer drugem ni zveličanja; kajti ni ga drugega imena pod nebom danega ljudem, po katerem bi se mi mogli zveličati. (Dej. ap. 4, 12.) Ogenj sem prišel prineset na svet — kliče Jezus — in kaj hočem, kakor da se vname? (Luk. 12. 49.) Da, Kristus hoče in želi, da se i naše rodbine navzamejo tistega svetega ognja, s katerim On razplamenuje celi svet, s katerim izpred tabernaklja razžarja posamnike in cele narode, človeško družbo in posamne družine. In zakaj in kako naj presveta Evharistija postane središče krščanske družine, o tem naj Vas pouči moj današnji govor.

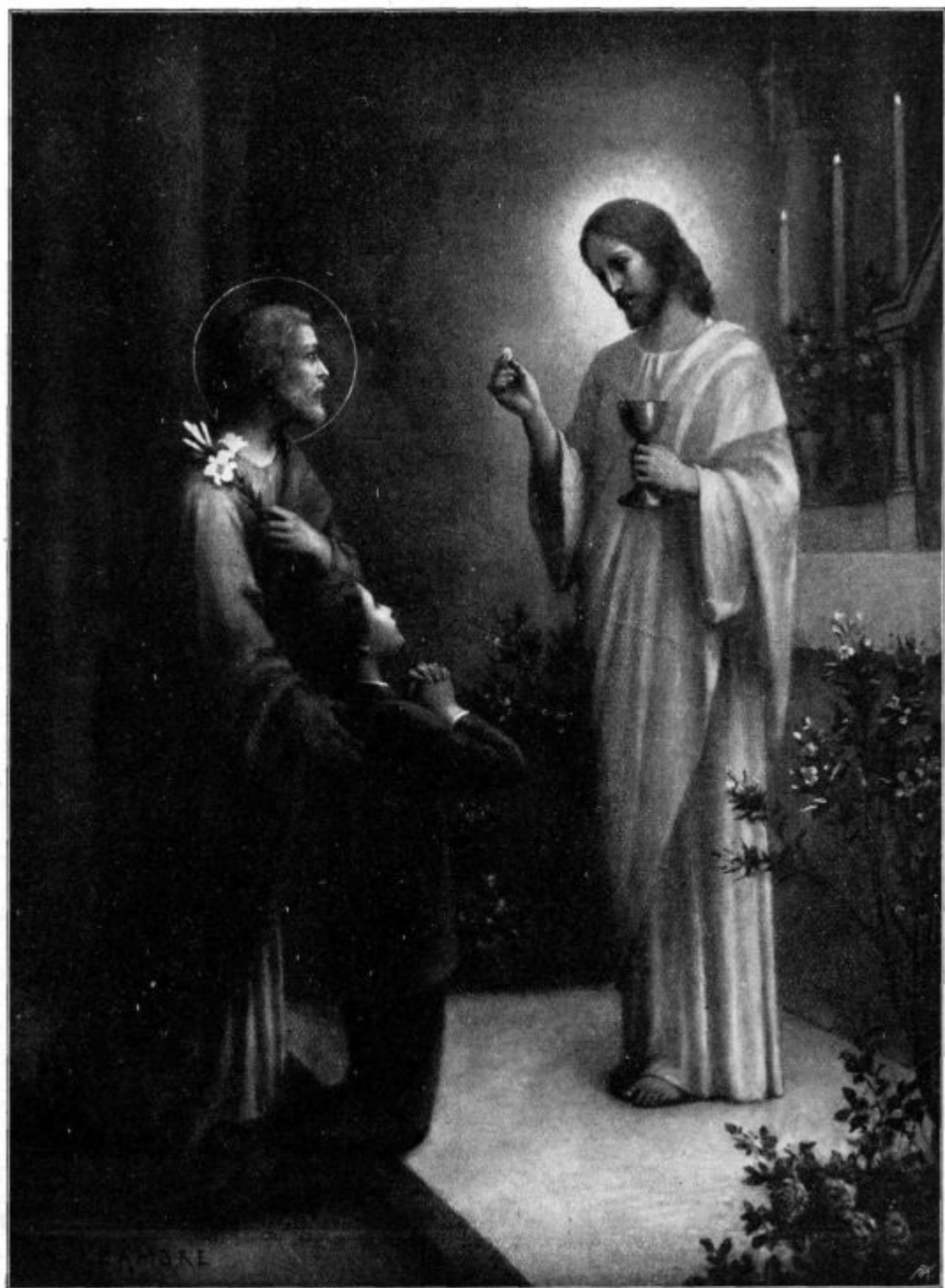
Pridi Sveti Duh, navdahni srca svojih vernikov in vžgi v njih ogenj svoje ljubezni, da ne bodo le poslušali besede božje, marveč da jo tudi ohranijo in da jim obrodi stoteren sad v pobožnih srcih!

* * *

I.

Odprimo povestnico časa in oglejmo si zgodovino človeške družine. Bog je prvotno ustvaril človeka in ga je položil v družino. V družini naj bi ostal toliko časa, da bi bil kdaj vreden član nebeške družine. Toda kakor je človek prekršil zapoved božjo, dano mu v raju, in je grešil, tako je po grehu tudi na družino padlo prokletstvo božje. Čim bolj se je človek odločil od Boga, tem bolj je propadal v družini. Mož naj bi bil glava družine, a žena naj bi mu bila enakorodna pomočnica. A kaj se je zgodilo v poganstvu? Mož je postal tirán, despót, samodržec, absolutni vladar v družini, žena pa mu je postala sužnja. In otroci niso bili stvari božje, izročene staršem v vzgojo in podporo, ampak stvari, ki se danes lahko na cesto vržejo, jutri pa umoré... Tako je bilo v poganstvu.

A ko se je prikazala milost Gospoda našega Jezusa Kristusa, je donesla odrešenje tudi družini. On, ki je prišel iskat in zveličat,

V tem znamenju boš zmaгал — mladenič!

»Kruh, iz katerega brste device.«

kar je bilo izgubljenega, je poiskal in zvelečal tudi družino. Vstopiti je hotel sam v družino kot otrok, in tako je posvetil v družini otroke, ker je sam hotel kot dete posvetiti mlado življenje nebeškemu Očetu. Posvetil je ženo v družini po Mariji, ki je bila izvoljena, da je postala mati božja. In slednjič je posvetil moža v družini, ker je v sveto Družino poklical moža — Jožefa, ki je bil pravičen.

Predragi verniki! Mož in žena in otroci so v krščanski družini vse kaj drugega, nego so bili pred Kristusom. Zakon je nekaj svetega, je zakrament. Zakon ni kaj nasladnega, pohotnega, ni pogodba za začasno prereditvev otrok, ampak je nerazvezljiva zveza za medsebojno časno in večno srečo. Tu imajo mož, žena in otrok vsak svoje vzorno lepo in odločeno mesto, vsak svoje področje, vsak svoje pravice, vsak svoje dolžnosti, vsa zveza pa tvori prekrasno harmonijo ljubezni in edinstvi. — To je krščanska družina.

Toda, če se oziramo po svetu, kolika razlika med krščansko in med družinami današnjih časov! Ne bom se spuščal v posamnosti, saj so Vam itak dobro poznate, samo to rečem, gorje našemu narodu, časno in večno gorje našemu ljudstvu, ako bo duh Kristusov vedno bolj ginil v naših družinah. Predragi! Tukaj gori, tu je ogenj, ki preti, da zamori v korenini krščansko življenje. Oh, ubogi otroci v modernih družinah! —

Pa, ali ni več pomoči?

Predragi moji! Tisti, ki je ustvaril družino, ki jo je odrešil, jo je hotel tudi med nami ohraniti. Glejte, ostanem z vami vse dni do konca sveta, je rekel svojcem, predno se je od njih ločil. Kar je rekel, je tudi storil. Ostal je v sredi med nami v podobi belega kruha v tabernaklju. Odtod nad nami gospoduje, odtod krščanske družine urejuje in utrjuje. Iz tabernaklja nas uči

1. strahu božjega. Začetek modrosti je strah božji (Ekli 1, 16.), kliče Modri v stari zavezi. Ali si morete misliti krščansko družino brez strahu božjega? Ne. Kjer ni strahu božjega, ondi je oče brezsrčen gospodar, mati nedostojna dekla ali pa strastna razuzdanka, otroci brezobrazni in lahkomišljeni gizdalini. Družina brez strahu božjega je ognjišče brezvestnosti in sebičnosti, skupina ljudi, ki toliko časa skupaj ostanejo, dokler drug drugega pogrešati ne morejo, ob prvi priliki pa se razkrope kakor ptice, ki jim peruti dorasejo. Strah božji pa je tista sveta vez, ki veže v trdno celoto krščansko družino. Strah božji je tisti ogenj, v katerem se snuje, se vari, se čisti krščanska družina, da postane pravo, čisto zlato bogoljubne čed-

nosti. In ondi pri mizi Gospodovi je učilnica strahu božjega. Kadar pristopiš k tej mizi, vselej oživi v tebi tista vera, ki nas uči verovati v trojedinega Boga, v Odrešenika Jezusa Kristusa, prihodnjega sodnika, ki bo zahteval natančen račun od našega hiševanja na zemlji. Tu se mož uči pravičnosti, da ne bo gospodaril ne preoholo, ne premeško nad svojo družino, — žena pobožnosti, da ne bo svoje družine navdajala s posvetnim duhom, ampak da bo Kristus gospodoval nad njenimi otroci, — in naposled otroci pokorščine, dobro vedoč, da ko ubogajo očeta in mater, ubogajo Boga, ki je rekel: Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti dobro pojde na zemlji.

Brez strahu božjega ni krščanske družine. Zatorej stopi pogosto pred prestol Najsvetejšega in obljubi iznova kakor nekdanj Jozue: Jaz in moja hiša bomo služili Gospodu. (24, 15.)

Iz tabernaklja pa Zveličar uči krščansko družino

2. medsebojne ljubezni. Brez ljubezni — moramo i tu poudarjati — ni krščanske družine, in sicer brez tiste ljubezni, ki nam jo apostol Pavel tako zgovorno opisuje v prvem listu do Korinčanov (13, 4. nsl.), rekoč: Ljubezen je potrpežljiva, je dobrotljiva, ljubezen ni nevoščljiva, ne ravna napačno, se ne napihuje, ni častihlepna, ne išče svojega, se ne dá razdražiti, ne misli hudega, se ne veseli krivice, veseli se pa resnice, vse pretrpi, vse veruje, vse upa, vse prenese. Človek bi mislil, da je apostol narodov prav na krščansko družino mislil, ko je zapisal te besede.

Oh, kaj je družina brez ljubezni! Mož brez ljubezni do žene in otrok, žena brez ljubezni do moža in otrok, otroci brez ljubezni in spoštovanja do očeta in matere! Ne, to bi bila razdvojnina, ne družina, odtujenost, peklo na zemlji...

A kje se učimo prave ljubezni? Oh, kje drugod kakor pred evharističnim prestolom Onega, ki je po besedi apostola ljubezni — Janeza — svoje ljubil in jih je ljubil do konca, v družbi Njega, ki je klical: Ogenj sem prišel prinest na zemljo, in kaj hočem, kakor da se vname. In predragi moj! da se vname in razvname v tvojem srcu ogenj družinske ljubezni, zato stopaj pogosto pred tabernakelj in vzdihuj s slepcem v evangeliju: Gospod, daj, da vidim, da spoznam Tvojo neskončno lju-

bezen do človeškega rodu, da po Tvojem zgledu uredim ljubezen v svoji rodbini, da ljubim Tebe, svojega Boga, nad vse, svojega bližnjega pa kakor sam sebe, svojo ženo, kakor sam sebe, svoje otroke, kakor sam sebe, da kakor je razlita božja ljubezen v naših srcih, tako bode tudi kraljevala v naših družinah. In kadar pojdeš od sv. obhajila in porečeš z apostolom: Živim, toda ne več jaz, ampak Kristus živi v meni, tedaj poneseš v svojo družino duha Kristusovega, ljubezen Kristusovo, ki je največje veselje, največja krasota krščanske družine.

Toda ne le da nam Evharistija prinaša v družine strah božji, ne le da nas poučuje v krščanski ljubezni, varuje nas tudi

3. greha in pogubnih strasti. Kakor na nebu svetlo solnce pogosto zastró temni oblaki in za njimi prihaja v dežel pogubna vihra, grom in strela, tako tudi srečno družinsko življenje in pregreho — največje zlo na svetu — za seboj vodijo. Ni treba, da Vam natančneje razlagam, zakaj in odkod toliko izkušnjav, strasti in grehote, žal, vsakoogar izmed nas je že izkušnja podučila, kako hitro se vgnjezdí v družino strup pregrešnih navad, razbrzdanih počutkov, nepremaganih strasti. Oče pijanec, mati razuzdanka, otroci zastrupljeni po slabi tovaršiji. To so Vam slike iz vsakdanjega življenja. A odkod pomoč? *Adjutorium nostrum in nomine Domini!* Naša pomoč, predragi verniki, je v imenu Gospodovem, naša pomoč je v imenu tistega, ki je rekel: Zapujate, jaz sem svet premagal. In slavni cerkveni učenik sv. Ambrož piše: Kdor ima bolečine, išče zdravila. Bolečina je naš greh, zdravilo pa je nebeški prečastiti zakrament. Pač res! Nekdaj je mogočna roka Jezusova bolnike ozdravljala, mrtve obujala, ali ne bo prav tista vsemogočna božja roka ozdravila dušne rane v naših družinah? Da, isti Jezus med nami prebiva, neizpremenljiv, neskončno dobrotljiv in usmiljen, On nam more, On nam hoče pomagati. Zato v potrebi zvesto kličimo s sv. Bernardom: K Njegovemu Srcu pojdem in vse bom zadobil, kar ga bom prosil.

4. Naposled ne smemo pozabiti, da je presveta Evharistija naša uteha v križih, naša moč v težavah. Resnično je, da dokler še hodi naša noga po zemlji, dokler še dišejo naša pljuča pozemski zrak, smo vedno še pod železno postavo križev in težav. Kakor že nekdam pobožni Job, tako

tudi mi izkušamo resnico besede: Človek, od žene rojen, malo časa živi in je z mnogimi nadlogami obdan (14, 1.), in da nam je treba po mnogih stiskah vrniti se v kraljestvo božje. (Dej. ap. 14, 21.) Brez križev in težav, brez bolesti in bridkosti, brez temnih dni in mračnih večerov, kje se živi na svetu? Da smo ubogi Adamovi otroci tu v solzni dolini, kdo bi to tajil? A to nas ne sme omaloveriti: četudi smo v solzni dolini, vendar nismo brez moči in varstva, brez utehe in pomoči, kakor posamniki tako tudi cele družine. Kje je naša moč? Vse premorem v Njem — pravi apostol — ki me močnega dela. In kdo nas močne dela? Ah, Oni, ki je klical: Pridite k meni vsi, ki trpite in ste obteženi, in jaz vas poživim! Pridite torej k Njemu vsi malodušni, zapuščeni, žalostni, trpečí, zaničevani, pozabljeni, pridite k Njemu vsi, ki ste v družini, mož, žena, oče, mati in otroci, On je svet premagal, premagal bo tudi Vaše križe in težave.

Preljubljeni v Gospodu! Krščanski Slovenci! Brez strahu božjega in medsebojne ljubezni ni krščanske družine; a tudi v najboljši družini se zažre strast in pregreha in ondi se tudi razlezejo križi in težave. Toda kakor smo čuli na podlagi nauka sv. Cerkve, vse podučí, vse odvrne, vse preмага milost in moč Gospoda našega Jezusa Kristusa, navzočnega v podobi kruha v naših cerkvah. Zato mora biti trden in neomajen sklep današnjega govora: Kristus Gospod, evharistični Bog, zagospoduj in kraljuj v naših družinah! Kristus v tabernaklju bodi središče krščanske družine!

II.

Sedaj pa, se mi zdi, utegne kdo oporekati: Lahko je to reči, a kako izvršiti? Priznam, da je težko, a zopet poudarjam, da ni nemogoče, ker je Bog z nami. In če je Bog z nami, kdo bo zoper nas? Seveda morajo pri tem velikem delu sodelovati vsi, ki so v zvezi s krščansko družino. V prvi vrsti pa

1. duhovniki. Dovolite mi, preljudi duhovni tovariši od vseh krajev naše zemlje, da se četudi najmlajši izmed apostolov slovenskega ljudstva najprej in naravnost do Vas obrnem. Uverjen sem, da mi ne bode nihče izmed Vas nasprotoval, ako pravim, da prvi, ki je poklican sodelovati za pokristjanjenje naših družin po sv. Evharistiji, je duhovnik. In sicer najprej

a) s svojim zgledom. Kako se kretaš pred Najsvetejšim, koliko časa preživiš pred

tabernakljem, kako pobožno bereš sv. mašo, kako se vedeš pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom, kako goreče pripravljaš otroke za sv. obhajilo, vse to ljudstvo opazuje in pozna. In če ne boš Ti prvi prijatelj, prvi klanjalec, prvi spoštovatelj evharističnega Jezusa, malo jih boš pridobil za sv. Rešnje Telo. In če bi jih tudi vabil in klical v govori, polnih navdušenja in izpodbude, porečejo po evangeljski besedi: *Medice cura te ipsum*, — zdravnik, ozdravi samega sebe. Gorje pa Tebi, ako bi Ti ljudstvo očitalo, češ, sam ne verjame, kar nam zabičuje, sicer bi se drugače vedel in

kelj. Bodisi priložno ali ne priložno, ob vsaki dani priliki jih vнемajmo za pobožno češčenje in za pogostno sprejemanje najsvetejšega zakramenta.

c) Pospešujmo evharistično pobožnost tudi s svojim delom. Ljubimo spovednico! Danes je dosti krajev, ko ljudje več ne hodijo čakati spovednika, ampak on jih mora čakati in vabiti, da pridejo in ovršijo svojo pobožnost. Spovednik in njegova služba sta glavna podpora evharističnih pobožnosti. A tudi to bode pospeševalo kraljestvo evharističnega Jezusa med nami, ako duhovniki ljubimo lepoto hiše božje. Vselej, ko je prilika, naj se

Škofje v procesiji.

V ozadju spominik Marije Terezije.

ponašal. Preljubi v Gospodu! Bog daj vinarstvu naših škofij mnogo dobrih, vnetih, gorečih duhovnih pastirjev, varuj nas pa pred najemniki in takimi, ki niso pastirji. Potem se bo duh Kristusov iznova naselil v naše družine in srečna bode naša domovina. V to svrhu treba pa tudi delati

b) z besedo. Naš Gospod je poslal svoje apostole učiti vse narode. To je naša naloga, ki se ji ne moremo in ne smemo odreči. Živahno torej in navdušeno, zgovorno in vneto vabimo svoje vernike pred taberna-

vri služba božja kolikor mogoče slovesno. Okrašen oltar z zelenjem in cvetjem, slovesno petje in orgljanje na koro, mogočno zvonjenje, vse to bo pripomoglo, da se zlasti naši možje, ki ljubijo bleščeče slovesnosti pri službi božji, tembolj oklenejo evharističnega Jezusa.

2. Otroci naj se doma in v šoli zgodaj pripravljajo po želji sv. Očeta na prvo sveto obhajilo. Ni se še povsod ta želja izvršila, a od mnogih strani se čuje glas, da nedolžni otroci veseli in pogosto pristopajo k mizi

Gospodovi in da vsled tega po Kristusovem zgledu rastejo v starosti in modrosti in milosti pred Bogom in pred ljudmi. Nikar se ne motimo, predragi verniki, ponižnim daje Bog svojo milost, in iz ust nedolžnih otrok si smemo obetati mnogo več sadov pobožne molitve, kakor od onih, ki so na potu življenja v stran zavili in na Boga pozabili, četudi so se kasneje vrnili. Pa tudi staršem samim bo sv. obhajilo otrok pogosto odprlo oči, da bodo spoznali resnico besede: Pridite in okusite, kako sladak je Gospod. Zatorej pustite male k Jezusu in ne branite jim, ker takih je nebeško kraljestvo.

3. Žene in matere. Po našem narodnem pregovoru žena tri vogle hiše podpira. O, naj bi pač vsaka žena, vsaka mati svojim otrokom, zlasti odraslim deklicam, dajala dober zgled pogostnega sv. obhajila! O, naj bi naše matere vodile svoje hčere bolj in raje pred Jezusa v tabernakelj, nego na plesišča in gostišča! Potem ne bi bilo zlasti po velikih mestih, žal, toliko zamorjene mladosti, toliko pohujšanih mladenk, toliko prezgodnjih solzâ, toliko zanemarjene mladine. Mnogokrat se nam duhovnikom očita, da premalo skrbimo za mladino. Prav tako in morda še bolj po pravici bi se moglo ženam in materam očitati prepričla skrb za svoje hčere, od katerih bodo morale kdaj odgovor dajati. Zato se pa tako često dogodi: Mati posvetnela, hči zblaznela!...

4. Možje in očetje. Vi, ki ste glava družine, ste v prvi vrsti poklicani, da vodite družino pred tabernakelj. Neoporečna resnica je, da poglavar vlada najbolje z lastnim zgledom. Ne brani se torej, predragi mož, Kristusa, ki Te je za svojega namestnika v družini postavil! Premačaj izkušnjava, premačaj strah pred svetom, premačaj svoje predsodke in pogumno stopaj pred tabernakelj in pogosto prejemaj evharističnega Jezusa! To bo več veljalo Tvojim sinovom, nego sto in tisoč lepih in vabljivih besedi. Vselej, ko Te bodo Tvoji otroci videli pri obhajilni mizi, jim bo čudno lepo zvenela v

srcu beseda: Pojdi in stori tudi ti tako! In pojdejo s Teboj pred tabernakelj in spoznali bodo pred ljudmi Gospoda Jezusa Kristusa in okušali bodo, kako sladak je Gospod.

5. Toda sodelovanje duhovščine in otrok, mož in ženâ, očetov in mater ne bi doneslo pričakovanega blagoslova v naše družine, ako ne bi nas vseh spremljala in vodila tista sveta prijateljica božja, ki ji pravimo molitev. Predragi! Prerojenje naših družin v presveti Evharistiji je velika milost, ki jo moremo edinole izprositi v pobožni molitvi. Ako Gospod ne zida hiše, se zastonj trudijo zidarji, in če Gospod ne varuje mesta, zastonj čujejo čuvaji. (Ps. 126, 1.) Prav tak zgled pobožne molitve so nam dali prvi kristjani, ki so bili ene misli, stanovitni v molitvi in prošnji z Marijo, materjo Jezusovo. (Dej. ap. 1, 14.) Zato sedaj in po kongresu vsi na krov, na krov molitve in češčenja najsvetejšega zakramenta! Mi duhovniki zlasti kot klanjalci in čistilci presvete Evharistije, verniki, v trumah zbrani pred tabernakljem v urah molitve, tako bo res nastala večna molitev med nami in zgodilo se bo našim družinam, kar pravi Jezus sam: Kjer sta dva ali so trije v mojem imenu zbrani, sem jaz v sredi med njimi. Mladi in stari, bogati in revni, učeni in neuki se vstopimo kot častna straža pred evharističnega Boga, saj On je po besedi kraljevega pevca naš Gospod, mi pa smo njegovo ljudstvo in ovce njegove paše.

In da bo tudi preblažena Devica Marija z nami vred prosila Jezusa, svojega božjega Sina, pozdravljajmo in prosimo jo, — kakor se to vrši že po drugod — s prelepim pridevkom: Kraljica presvetega zakramenta, prosi za nas! In tako bomo tudi mi soglasno in stanovitno v molitvi združeni z Marijo, materjo Jezusovo, čast dajali Njemu, Kralju večnemu, neumrljivemu, kateremu bodi slava vekomaj. Amen.

Socijalni pomen presv. Evharistije.

Govoril kanonik dr. Jožef Gruden.

Mnogo je ljudi in med njimi celo mnogo katoličanov, ki ne morejo prav umeti, kakšen pomen ima svetovni evharistični kongres. Ti nam pravijo: »Ali niso že verske resnice o sv. Evharistiji natanko določene, čemu torej posvetovanja? Ali mar kdo napada katoliški nauk o presv. Evharistiji? In čemu te veli-

kanske prireditve, ki stanejo ogromno truda in denarja, čemu ta potovanja iz oddaljenih krajev v sedanjih dragih časih, čemu ves ta zunanji aparat, ko lahko vsakdo doma opravi svojo pobožnost pred sv. Rešnjim Telesom?« — Toda dragi v Kristusu, gotovo sami izprevidite, da tiči za takimi besedami ali zlobna

zavist zaradi veličastne slovesnosti, ali pa vsaj verska vnemarnost in brezbržnost, ki ne more umeti, da mora katoliški kristjan svoje versko prepričanje kazati tudi na zunanaj pred vsem svetom. Zakaj smo prišli? Prišli smo izpričevat, da je presveta Evharistija za nas temelj našega zasebnega in javnega življenja, kajti »drugega temelja ne more nikdo drugi postaviti, kakor tisti, ki je postavljen, in to je Kristus, Gospod.« Prišli smo izpričevat, da je tu v presv. Evharistiji za nas vir vse moči, vseh milosti, da je tu tista skrivnostna sila, ki daje katoliški Cerkvi

preko mej naše domovine, do severa in juga, vzhoda in zahoda: »Ni ga blagra, ni je milosti za nas, niti za posameznika, niti za človeško družbo, kakor le v presveti Evharistiji.«

Predragi v Kristusu! Drugi visoki cerkveni govorniki so vam že slikali, kako je sv. Evharistija hrana, vsakdanji kruh našega duhovnega življenja, ki nam je potreben kakor jed za naše telo, govorili so vam, kako je v njej vsa moč in svetost, vsa čednost, sploh vse kar imenujemo krščansko popolnost in kar nas dela Božju prijeto in dopadljivo. —

Cesarski jezdeci.

nepremagljivo moč, ki jo poživlja, oplemenjuje, ki ji daje rast in rodovitnost. S kratka, prišli smo izpričevat, da imamo tu naš največji zaklad, svojega Boga in Gospoda, ki je slovesno obljubil »Jaz sem z Vami do konca sveta,« in da nam je njegova navzočnost poroštvo naše zmaže. — To resnico izpričujemo danes vsi, ki smo se zbrali v cesarski prestolnici, to veliko resnico oznanujemo vsem kristjanom in nevernikom. In ker je beseda posameznega človeka preslaba, ker se njegov zgled ne upošteva, zato smo se strnili v močno armado, da se čuje njen glas daleč

Toda predragi moji, ne le za naš lastni duhovni blagor nam je dana presv. Evharistija, ne le v duhovno hrano in oporo, ne le kot popotnica v srečno večnost, temveč sv. Evharistija je tudi vez, ki nas druži med seboj kot brate in sestre v veliko družino, ki nam vnema v naših srcih oni nebeški plamen, iz katerega izhaja vsa družabna blaginja, in to je krščanska ljubezen do bližnjega.

Tu veljajo Kristusove besede: »Ogenj sem prinesel na zemljo in kaj hočem drugega, kakor da gori.«

Sv. Evharistija nam stavi pred oči predvsem en važen nauk, da so vsi ljudje enakovredni. Ozrmo se k jaslicam, kjer leži novorojeno dete božje! Kaj vidimo tamkaj? Revni pastirji prihajajo s svojimi bornimi darovi, poklekajo predenj in ga molijo. In z njimi vred se zbirajo okoli revnih jaslic kralji in mogočnjaki iz daljnega Jutrovega in prinašajo svoje dragocene dišave: zlato, kadilo in miro. Že tukaj izginja vse tisto, kar ljudi v življenju loči med seboj, stan in bogastvo, telesne in duševne vrline, vsi so ena družina, združena v veri in ljubezni do Jezusa. — Enako je sedaj ob njegovi navzočnosti v presvetem Rešnjem Telesu.

Za vse je Kristus navzoč in vse vabi k sebi. Kjerkoli prebivajo njegovi verniki, tam deli z njimi dneve veselja in žalosti, v bogatih in imenitnih cerkvah, kakor v borni koči misijonarjevi, tam kjer je sredi luči, na ozaljšanem oltarju izpostavljen v zlati monštranci in ga trume vernikov časte, kakor tam, kjer je zapuščen in pozabljen od nehvaležnega sveta. In povsod doni iz tabernakeljna klic: »Pridite k meni vsi, ki trpite in ste obteženi in jaz vas bodem poživil.«

Kaj torej odločuje, da se sme kdo približati evharističnemu kralju? Ali mar odličen stan, ali lepota, bogastvo ali druge vrline? Ne, marveč edino le potreba, bridkost, žalost, zapuščenost. In to je skupna dedščina vseh Adamovih otrok, ki jo dobimo prav tako v palačah bogatinov, kakor v kočah siromakov. Zato se mu z enakimi željami in enakim koprnenjem približujemo vsi, v svili in zlatu, v grobem suknu in platnu. Jezus nas sprejema vse, ker vidi v nas vseh le slabotne, pomoči in podpore potrebne Adamove otroke. — In kaj naj še rečem o sv. obhajilu? Odkar je naš božji Izveličar izrekel znamenite besede »Vzemite in jejte vsi,« od tedaj je sveto obhajilo za kristjane pravi družinski praznik, kjer se zbirajo otroci s srčnim hrepenenjem okoli svojega dobrega očeta, da jim lomi kruh življenja. Tu pričo Jezusa izginja vse, kar cení svet in s čemur se povzdiguje drug nad drugega; vsi se zavedajo, da so bratje in sestre med seboj, ki se hranijo od iste božje mize. — Zato se ni čuditi dragi moji, ako je bila presv. Evharistija, prvo središče kristjanov, okoli katerega so se zbirali, glavna vez, ki jih je družila v eno veliko družino. Sveto pismo nam poroča: »In bili so vsi stanovitni v molitvi in lomljenju kruha.«

Predragi v Kristusu! Razlika med stanovni bode vedno na svetu, ker je utemeljena v naravnih zakonih. Vedno bodo višji in nižji, oblastniki in podložniki, bogatini in reveži. Sam Gospod Jezus Kristus nam je rekel:

»Reveže bode te vedno imeli med seboj.« Vedno bodo osebne zmožnosti, marljivost, spretnost povzročile neenakosti v premoženju, stanu in ugledu. Zato so prazne goljufive sanje ali pa očitna prevara prerokovanja vseh onih, ki obetajo v bodočnosti zlate čase, ko bodo vsi ljudje enako imeli, enako veljali in ko ne bo nikakega razločka med njimi. Toda predragi moji, poleg duha pravičnosti in ljubezni, ki premosti to razliko stanov, mora biti še v človeštvu nekaj skupnega in vzvišenejšega, pred čemur izgine vse posvetno, kakor prah in dim, nekaj nadnaravnega, ki druží vse to, kar je na svetu razdeljeno in razcepkan, v višji božji ideji. In to višjo, združujočo moč imamo mi katoličani poosebljeno v presveti Evharistiji. Dragi moji! Zdi se, kakor da bi naš narod instinktivno čutil to združujočo moč, kakor bi se nehote zavedal, kje ima svoje središče. Zato so evharistične bratovščine pri nas najštevilnejše, zato se trume častilcev vedno zbirajo okoli tabernakeljna, zato »Večna molitev« kroži po naši domovini od župnije do župnije in zato je evharistično gibanje med nami najbolj živo in je hkrati poroštvo socialnega probujenja, ki se pojavlja v vedno večji vzajemnosti, v vedno napredujočem umevanju vsega, kar služi v splošni blagor. — Ali ni ta veliki svetovni kongres za to najboljša priča? Prišli smo tu sem vsi, ločeni po jeziku, krvi in navadah, prišli smo z vseh strani sveta, ki sicer v življenju nimamo nobenega stika med seboj, med katerimi sicer vlada celo ostro nasprotje. In poleg preprostega kmečkega ljudstva, poleg delavstva, se udeležuje kongresa najvišja gospoda. Sam naš apostolski vladar z vso cesarsko hišo se bode udeležil slovesne procesije, da se pokloni evharističnemu Izveličarju. Ali ni to, predragi v Gospodu, združujoča socialna sila, kateri se po pravici čudi ves svet? Toda mi katoličani vemo, kdo je, ki nas zbira okoli sebe in ki hoče dati svetu, razdeljenemu in razdvojenemu, sijajno znamenje združenja v veri in ljubezni in odzvali smo se njegovemu vabilu: »Pridite k meni vsi!«

Evharistija pa ne uči le enakovrednosti vseh ljudi s tem, da jih brez razločka stanu zbira okoli sebe, in da vsi skupno zajemajo iz istega vira življenja, ampak je še prav posebno velikega socialnega pomena zato, ker vžiga v nas ogenj ljubezni do bližnjega. To je tista socialna sila, ki je bila neznaná v starem veku, kjer je vladala kruta moč in sebičnost, to je tisti ogenj, ki ga je Jezus prinesel na svet, o katerem hoče, da med nami gori, ki izenači in premosti socialne razlike in nam slajša bivanje v tem zemeljskem prognanstvu.

Kaj pa je Evharistija, pradrugi moji? Pri sv. maši pomenja Evharistija daritev, kjer se naš Izveličar samega sebe daruje nebeskemu očetu za vesoljno človeštvo in pri sv. obhajilu se daje samega sebe za hrano našim dušam. Torej Evharistija je v obeh slučajih izročitev samega sebe v blagor ljudi. »Večje ljubezni pa ne more nikdo imeti, kakor da svoje življenje da za svoje prijatelje.« — Nekaj tega nebeskega ognja pa se po sv. obhajilu razlije tudi v naša srca, ker po uživanju njegovega mesa in krvi postanemo Jezusu enaki, da tudi mi sami ljubimo svoje brate in sestre s tisto nesebično in požrtvovalno ljubeznijo, ki je tako krvavo žarela na sv. križu in še sedaj žari v skrivnosti presv. Evharistije.

Zato ni čuda, pradrugi moji, ako je v prvih časih krščanstva, ko je bila vera še močna in živa, ko je bila sv. Evharistija vernikom vsakdanja duhovna jed, ako je v tistih časih tudi ljubezen do bližnjega tako prešinjala njihove duše, da je popolnoma preobrazila in preosnovala vse njihovo življenje in so pogani začudeni klicali: »Glejte, kako se ljubijo med seboj«. — Kaj čitamo v svetem pismu o prvih kristjanih? »Bili pa so stanoviti v nauku apostolov in v združevanju, v lomljenju kruha in molitvah. Vsi verniki so bili pa vkup in so imeli vse skupno. Svojo last in premoženje so prodajali in delili med vse, kakor je kdo potreboval.« (Dej. ap. 2, 42—47). In zopet: »Množica vernikov pa je bila enega srca in enega duha. Kolikor jih je bilo, ki so imeli njive ali hiše, so prodajali ter prinašali izkupilo tega, kar so prodali in položili apostolom k noгам. Delilo se je pa vsakemu, kolikor je bilo treba.« (Dej. ap. 4, 35). Kaj pomenijo te besede? Prvi verniki so se čutili eno družbo in so med seboj bratovsko občevali. Združeni so bili v molitvi in evharistiški daritvi sv. maše. A goraka, mlada ljubezen, s katero je navdajal Jezus srca prvim kristjanom je bila tolika, da so se mnogi odrekli svojemu premoženju, ga izročili apostolom pod vodstvom sv. Petra in z njim podpirali svoje siromašne brate in sestre. — Ni sicer misliti, kakor da bi prvi kristjani ne imeli nič svojega, ker apostoli so zahtevali le pokoro, vero in krst, toda lepí pojav prakršćanskega komunizma (skupnosti) je za vse poznejše čase sijajen spomenik, kako živo ljubezen do bližnjega je vnela presv. Evharistija v srcih prvih kristjanov.

Od takrat je ostala ta ljubezen dragocena dedščina vseh onih bogoljubnih duš, ki so po sv. obhajilu tesno združene z Jezusom. »Ljubezen Kristusova nas žene«, te besede svetega apostola so bile tudi geslo kristjanov.

— Ta ljubezen je navdajala mučence, ko so na svojih prsih skrivaj nesli sveto popotnico svojim bratom in sestram v ječe in po zgledu sv. Tarcizija pri tem delu usmiljenja obležali pod kameni preganjalcev. Ta ljubezen jih je gnala, da so prirejali agape ali bratovske pojedine, kjer so delili svoj kruh in živež z vsemi, ki so bili potrebni. In vsaka daritev sv. maše je bila združena z darovanjem za siromake, vdove in sirote, katere je diakon sv. Lavrencij s ponosom imenoval »najdražji zaklad sv. Cerkve.«

Isto opažamo v vseh poznejših stoletjih. Vedno je bila sv. Evharistija tisto ognjišče, ob katerem se je vnela prava, požrtvovalna ljubezen do bližnjega. In čimbolj je bila duša z Jezusom združena, tem večji je bil krščanski heroizem v delu in žrtvah za splošni blagor. Ta ljubezen je tako mogočno plamtela v prsih sv. Vincencija Pavlanskega, da se je sam dal vkovati v verige, zato da je jetniku pridobil prostost in da je ustanovil red usmiljenih sester, onih junaških žena, ki se že več stoletij žrtvujejo v blagor trpečega človeštva. Ta ljubezen je ustanovila nebrojne zavode za sirote, za bolnike in siromake, je navdala toliko mladeničev in deklet, da so jim tolažilni in rešilni angelji in je sploh ustvarila vse ono, kar lepša in lajša revno zemeljsko življenje.

Pradrugi v Gospodu! Dandanes se mnogo govori o človekoljubnosti ali humaniteti, ki naj bi bila splošno zdravilo zoper socialno bedo in naj bi namestovala krščansko ljubezen. Usta se kar cede lepih besed, lepo se piše in govori v vezani in nevezani besedi, napoveduje se nova doba v imenu človekoljubnosti. Toda, kadar je treba resnih dejanj, kadar je treba požrtvovalnosti, kadar je treba zastaviti za javni blagor svoje zdravje in življenje, tedaj se te puhlice razblinijo v prazen nič. Tudi tu veljajo besede: »Drugega temelja ne more nihče postaviti, kakor tisti, ki je postavljen in to je Kristus Gospod.«

Svetovno evharistično slavlje praznujemo ta teden, eno največjih cerkvenih slovesnosti, kar jih zgodovina pozna. A ti slavnostni dnevi ne smejo iti mimo nas brez trajnega sadu. Odití moramo potrjeni v veri in ljubezni do Izveličarja v sv. R. T., a odnesti moramo s seboj tudi čisto zlato prave, nesebične, požrtvovalne ljubezni do bližnjega. Koliko je socialne bede v naši domovini! Tisti, ki se z njo več peča, spoznava šele prav veliko telesno in duševno zapuščenost, ki vlada po mnogih krajih, spozna, kako nujno je treba zastaviti delo na polju krščanske dobrotelčnosti in socialne pomoči. Sicer imamo že nekaj organizacij in ustanov, ki zasledujejo take cilje; to so pred vsem Vincencijeve konference.

Patronati za zanemarjeno mladino, razna ženska društva za delavke in služkinje, deloma tudi Marijine družbe in tretji red, a mnogo dela je še izvršiti. Naj bi s tega svetovnega evharističnega shoda preko naše domovine se izlil osvežujoč potok življenja in živahnega delovanja v blagor bližnika.

K sklepu še važen opomin vsem našim društvom. Po vseh krajih naše slovenske domovine imamo danes bujno razvito društveno organizacijo. Poleg strogo cerkvenih družb, kakoršna so: tretji red, Marijine kongregacije in razne bratovščine, so še mnoga izobraževalna društva, pevska in zabavna, gospodarska in telovadna; stanovske organizacije in politične organizacije. Nujno potrebno je skrbeti za to, da ta društva ne izgube svojega katoliškega značaja, kakor so ga izgubile žali bog že mnoge organizacije, ki so bile izpočetka zasnovane na verskem temelju, a so popolnoma izgubile svoj stik s Cerkvijo. Da bodo pa naša društva res katoliška, zato se morajo podrediti cerkvenim zapovedim in pred vsem ohraniti tesno zvezo s presveto Evharistijo. Slišali smo, da je bila sv. maša prvo središče krščanski družbi, da je bila sv. evharistija prvo znamenje, v katerem so se kristjani zbirali. Iz tega središča so se razširjali vedno večji krogi drugih krščanskih organizacij in vzrastlo je veliko drevo svete Cerkve, ki razteza svojo moško veje po vsem svetu. Vse, kar se je napravilo tekom tisočletij pod okriljem sv. Cerkve v korist bližnjega in splošne blaginje, ima svoj prvi izvor v presv. Evharistiji. Zato se morajo tudi krščanska društva zavedati svojih socialnih, skupnih dolžnosti, ki jih imajo do sv. Rešnjega Telesa. Tamkaj morajo iskati svojo oporo,

svoj vzor, svojo moč in vnemo. Zato je prav, da krščanska društva pristopajo korporativno (skupno) k mizi Gospodovi, da se skupno udeležujejo slovesnosti in procesij v čast sv. Rešnjemu Telesu, da pri svojih društvenih prireditvah kot prvo točko postavijo sv. mašo, da vedno in povsod vzdržujejo tesno zvezo s cerkvijo in njenim središčem Jezusom Kristusom v presvetem zakramentu. Kakor o vsakem posameznem kristjanu, tako veljajo tudi o krščanskih društvih besede Kristusove: »Jaz sem trta in vi ste mladike. Kdor ostane v meni in jaz v njem, on rodi veliko sadu, ker brez mene nič ne morete storiti. — Ako kdo v meni ne ostane, bo venkaj vržen, kakor usehla mladika, in jo bodo pobrali in v ogenj vrgli, da zgori.« (Jan. 15, 6).

Predraži v Kristusu! Vsak dan molimo v očenašu lepo prošnjo: »Pridi k nam tvoje kraljestvo.« V njej prosimo, da bi Bog zavladal nad nami s svojo božjo voljo in svojo milostjo, da bi ga vsi ljudje po svetu spoznali in častili. Veličasten viden znak tega kraljestva božjega na svetu je sedanji evharistični kongres, pri katerem so navzoči odposlanci vseh narodov in njim na čelu svetni vladarji, da se slovesno poklonijo Kristusu-kralju. Na prelep način se uresničujejo besede sv. Janeza: »Glej šotor božji med ljudmi in bode prebival z njimi in oni bodo njegovo ljudstvo.« (Skryvno razod. 21). Toda to kraljestvo bode trajno, ko bode Jezus zavladal s svojimi krepostmi in svojo ljubeznijo tudi v naših srcih, ko bode ta ljubezen prepojila in prevzela naše družine, naša društva in vso človeško družbo. Potem bomo v resnici njegovo ljudstvo in on naš Bog. Amen.

Vnanje ravnanje, češčenje in vedenje nasproti Najsvetejšemu.

Govoril knezonadškof dr. Francišek Borgija Sedej.

Zato ga je tudi Bog povišal in mu dal ime, ki je nad vsa imena, da se v imenu Jezusovem vsako koleno pripogne teh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo in da vsak jezik priča, da je Gospod Jezus Kristus v časti Boga očeta. (Fil. II. 9.—11.)

»Velik je ta zakrament, našim dušam testament« — tako začenja neka stara ljudska pesem, ki se še dandanes prepeva po cerkvah na Goriškem. Res velik je najsvetejši zakrament, v katerem je pričujoč delivec vseh milosti, začetnik vse svetosti, pravi živi Bog. Sv. Avguštin je premišljeval neizmerno to skrivnost in milost zapisal o nji tele vznesene besede: »S tem darom je Bog tako-

rekoč pozajel vse svoje popolnosti. Bog je vsemogočen in more — kakor pravi sv. pismo — vse storiti, kar hoče v nebesih in na zemlji, na morju in v najglobokejšem brezdnu; mogel bi bil ustvariti tudi neizmerno veliko svetov, enega lepši od drugega. Večega daru pa, kakor tega, nam v svoji vsemogočnosti ni mogel dati. Čeravno je vsemogočen, nam ni mogel več dati.« (Sv. Avguštin, 84. govor o

evang. sv. Jan.) V resnici, več kakor sama mega sebe nam Bog ni mogel dati v svoji modrosti, dobrotljivosti in vsemogočnosti!

Vprašanje pa je, ali je Jezus Kristus res pričujoč s svojo božjo in človeško naturo pod podobama kruha in vina, kakor uči katoliška cerkev. Mogoče, da kruh in vino samo pomenjata njegovo telo in kri, kakor je učil krivoverec Zwingli? Morda postane v nas Kristus pričujoč šele po naši veri, ko ga pri obhajilu pobožno uživamo, kakor je trdil Martin Luter?

Da je Jezus Kristus resnično pričujoč v zakramentu sv. R. Telesa, vemo, kakor že katekizem uči:

1. iz besed, s katerimi je On obljubil to nebeško jed v znanem govoru, ki ga je imel v kafarnaumski molitvenici, potem ko je bil nasitil v puščavi 5000 ljudi. (Jan. VI.)

2. iz besed: »To je moje telo«, »To je moja kri«, s katerimi je postavil ta zakrament. Naš božji Zveličar, večna resnica, je moral pač tedaj, ko se je dan pred svojo smrtjo poslavljaj od svojih učencev in ustanavljaj novo zavezo, jasno govoriti, da bi njegove zadnje volje ljudje ne razumeli krivo. »To, kar je v mojih rokah in vam, apostoli, dajem v zavživanje« — je rekel naš Zveličar pri zadnji večerji — »to je moje telo in moja kri.«

Če pa je postalo ono, kar je Kristus v rokah držal, njegovo telo in kri, ni nikakor bilo več kruh in vino. Če bi bilo namreč še ostalo kruh in vino, bi moral Kristus, večna resnica in modrost, drugače govoriti. Zato pripominja k temu prav pametno sam protestant Rückert takole: »Za onega, ki umeva besede o ustanovitvi svete večerje v pravem pomenu, je le misel o nastali izpremenitvi prvotnih snovi (kruha in vina) edino mogoča; zakaj dokler bodo veljale postave človeškega mišljenja, ne bo mogel nihče imeti eno stvar A, dokler ona ostane ista, za drugo B.« (Rückert, Abendmahl, Leipzig 1856, str. 392.)

Kristusove besede so tako jasne, tako odločne nasproti mrmrajočim Judom in apostolom, tolikokrat od njega v istem zmislu ponavljane, da niti misliti ne moremo, da bi On hotel nas vedoma v zmotu spraviti. Če pa so apostoli in prvi kristjanje Kristusove dotične besede krivo razumeli, pade krivda na Jezusa Kristusa, ki je to že naprej vedel, in z njim pade dosledno tudi naša sveta vera.

3. Resnično pričujočnost Kristusovo v presv. Zakramentu nam zatrjuje ustno izročilo katoliške cerkve. Toliko prič imamo pri sv. očetih in cerkvenih pisateljih celo

iz apostolskih časov (sv. Ignacij († 107), sv. Justin († 167), Tertulian, sv. Ciprian, sv. Irenej), v knjižici »Nauk apostolov« iz I. stoletja, v prastarih slikah katakombskih, v cerkvenih obrednikih, ki so nam ohranili stare evharistične molitve za očitno službo božjo, pri cerkvenih zborih prvih stoletij in celo pri krivovercih, ki so se zgodaj ločili od sv. matere katoliške Cerkve, toliko prič, pravim, imamo za to resnico, da so raziskovalci in pisatelji o tem napisali debele knjige.

Če je kdo sploh kompetenten v tolmačenju Kristusovih besed, so to bili gotovo apostoli in evangelisti, sploh prvi kristjani, ki so živeli za časa apostolov in njihovih učencev. Ti pa so vsi Kristusove besede doslovno razumeli ter so lomeči kruh po hišah jemali hrano (nebeško) z radostjo in priprostostjo srca. (Dej. ap. II. 46.) Sv. Pavel apostol biča neke razvade v korintski cerkvi, ki so se bile vrinile pri agapah, t. j. bratovskih obedih pred obhajilom. Nato omenja ustanovitev sv. R. Telesa in pripominja rekoč: Človek naj pa sama mega sebe izpraša in tako naj je od onega kruha in pije od onega keliha. Zakaj kdor je in pije nevredno, si je in pije sodbó, ne razločevajoč telo Gospodovo. (I. Kor. XI., 28, 29.) Vsi katoliški narodi na vzhodu in na zapadu so bili vedno edini v tej veri. Če pa je ta vera cele katoliške Cerkve kriva, potem treba reči, da ni bilo nikdar katoliške Cerkve ali pa da je poginila.

Da bi kak sanjač dolgo po Kristusovi smrti zmislil si to vero ali da bi se bila razvila iz paganskih navad, katere so judje in kristjanje iz celega srca sovražili, se ne da misliti. Vprašam, ali je res tako lahko uvesti novo vero v Kristusovo pričujočnost pod bornimi podobami kruha in vina, ki je človeškim čutom in celo človeški pameti na prvi pogled tako nasprotna, ne da bi cerkvena zgodovina o tem kaj znala poročati?

4. Prav primerno in potrebno je, da je Kristus ustanovil ta presv. Zakrament. Človeško srce že od nekdanj hrepeni biti blizu Boga in se z njim združiti. Tudi Bog, ki je ljubezen, želi združiti se s človeško dušo. Moja radost je biti s človeškimi sinovi, pravi Sv. Duh v knjigi pregovorov. (VIII, 31.) Že v starem zakonu, ki je bil senca in predpoda novega, je prebival Bog med svojim izvoljenim ljudstvom, in sicer v podobi oblačka nad skrinjo zaveze. Ali našemu božjemu Zveličarju ni bilo dovolj, biti pri nas samo v kaki podobi, tudi našemu srečnemu hrepenenju bi bilo to nezadostno. Zato

je hotel ostati resnično in bistveno med nami do konca sveta, kakor je obljubil.

5. H koncu naj dodam še dokaz iz *l a s t n e s k u š n j e*. Naj kristjan vredno sprejme zakramentalnega Boga v svoje srce in okusil bode, kako sladak je Gospod. Ta nebeški ogenj ga bo razsvetlil, vnel z božjo ljubeznijo, očistil vsakdanjih grehov, obvaroval prihodnjih, ta angelski kruh ga bo okrepčal in ojuščil na nevarni poti proti večnosti. Po njege sadovih ga bode spoznali!

Vprašam Vas, ali je mogoče, da je samo košček belega kruha privabil toliko tisoč katoličanov iz celega sveta, iz vseh narodov in jezikov na Dunaj k mednarodnemu katoliškemu shodu? Ali je le košček kruha očaral toliko src in toliko pametnih glav, da mu na-

ki ste v tako obilnem številu prihiteli semkaj k mednarodnemu evharističnemu shodu.

Sv. R. Telo je po nauku rimskega katekizma zakrament, v katerem je pravo telo in prava kri Kristusova pod podobama kruha in vina, dan nam v trojni namen: v daritev, češčenje in dušno hrano.

Potemtakem moramo častiti sv. R. T. n a t r o j n i n a č i n: 1. s tem, da smo spodobno in pobožno pri sv. maši, kakor nam druga cerkvena zapoved nalaga, vsaj vsako nedeljo in zapovedani praznik; 2. da molimo zakramentalnega Boga v tabernaklju skritega ali v češčenje javno izpostavljenega; 3. da ga vredno sprejmljemo v sv. obhajilu.

Prva s v. m a š a, nekrvava daritev n. z. se je vršila večer pred smrtjo Kristusovo, pri

Najsvetejše v procesiji.

pravijo tako slavlje, tako sijajno procesijo, kakoršne še ni videl svet? Da ima košček belega kruha toliko moč v sebi, bi bil res velik, nerazumljiv čudež.

Kaj pa sledi iz tega, če je Jezus Kristus resnično pričujoč v najsvetejšem zakramentu? To, da Ga moramo v globoki ponižnosti in z iskreno ljubeznijo častiti in moliti. Najsvetejšemu moramo izkazovati najvišjo čast. In o tem češčenju in vnanjem vedenju nasproti Najsvetejšemu hočem na kratko govoriti. Mislim, da mi ni treba prositi za prijazno poslušanje pri tako imenitnem, velevažnem predmetu in tako vnetih častivcih sv. R. Telesa, kakršni ste Vi, dragi mi rojaki,

zadnji večerji. Ko je namreč naš Zveličar dan pred svojim trpljenjem po judovski šegi jedel s svojimi učenci velikonočno jagnje, je vstal od mize ter učencem umival noge. S tem je nas učil, da moramo ne samo na telesu, ampak tudi na duši čisti biti. Nato je ustanovil najsvetejši zakrament ter z njim prvokrat obhajal svoje učence. Ti so zakramentalnega Boga-človeka gotovo s svetim spoštovanjem in z iskreno pobožnostjo sprejeli. Saj so bili od svojega učenika, ki jim je bil prej obljubil to nebeško jed, na to pripravljeni in vsi čisti na duši, razun Judeža Iškarjota, sinu pogubljenja. Da so po sv. obhajilu še dolgo ostali v dvorani zadnje večerje z zbranim duhom in

pobožnim srcem, nam priča evangelist sv. Janez. Ta nam je namreč ohranil v XIV.—XVI. poglavju svojega evangelija oni velelepi, ljubezni polni govor, katerega je naš Zveličar govoril za slovo od svojih apostolov in ono ginljivo molitev, katero je molil kot višji duhovnik za svoje učence in vse vanj verujoče. (Jan. VII, 1—26.) Nato pripomni sv. Marka (XIV, 26): *In ko so odpeli hvalnico, so šli na Oljsko goro, t. j. neke psalme (hallel veliki), ki so jih judje peli pri uživanju velikonočnega jagnjeta. Tu imamo vzgled, kako se je treba po sv. obhajilu vesti in Boga zahvaliti.*

Ker je Jezus Kristus naložil svojim učencem, da naj to delajo v njegov spomin, t. j. v spomin njegovega bridkega trpljenja in smrti, so apostoli in njih nasledniki ta obred ponavljali, kakor nam pričajo sv. Pavel (I. Kor. X, 16; XI, 20; Hebr. XIII, 16; Dej. ap. II, 46; XX, 7) in apostolski očetje. Kristusova zadnja večerja je bila vzgled apostolom in vernikom.

»Lomljenje kruha« je v prvotni cerkvi bilo združeno z agapami, ali kmalu so se te zaradi neredov ločile od sv. maše in obhajale posebe. Lomljenje posvečenega kruha je bila prvotna služba božja, ki je obstojala, kakor povzamemo iz Dejanja apostolov in apologije sv. Justina, iz molitev in pesmi, iz čitanja svetih knjig in nanj se ozirajočih cerkvenih govorov, iz darov, katere so verniki darovali deloma za sv. mašo, deloma kot miloščino za uboge, vdove in služabnike božje. V molitvah pri tej službi božji se je molilo za žive in mrtve, za posameznike in celo občino, posebno pa za vladarja. Tudi poljub miru, ki se dandanes daje pri levitirani peti maši, so si dajali prvi kristjani pri službi božji.

V teku prvih treh ali štirih stoletij se je že razvil obred sv. maše v tisto obliko, ki jo imamo dandanes. Sicer je obred sv. maše v cerkvah na vzhodu daljši, slikovitejši in veličastnejši kakor v latinski cerkvi ali v glavnih, bistvenih delih se oba obreda vjemata, bolj kakor bi človek na prvi pogled mislil.

Javno češčenje sv. R. Telesa se je v vzhodni cerkvi vršilo tedaj, ko je duhovnik prejel sv. hostijo, rekoč: »Sveto svetim« in jo je vzdignil. Škof Sever ašmonimski piše v knjigi *De exercitiis Christianorum*: »Duhovnik vzdigne telo v svojih rokah nad vse ljudstvo, kakor je bil nekdanj Kristus povzdignjen na lesu križa; tedaj kličejo vsi, kakor mu je takrat razbojnik klical: Usmili se me, Gospod, ko prideš v svoje kraljestvo!« Na zapadu ni bilo kakor dandanes v navadi povzdigovanje sv. podob hitro po njih posvečenju. V vzhodnih cerkvah je bilo (in je) po-

vzdigovanje pred sv. obhajilom, v zapadnih pa pred Pater noster.

Tudi pri obhajilu, ki se je delilo in se deli med sv. mašo pri koptih, gresta duhovnik in diakon izpred oltarja, prvi s sv. R. Telesom na disku (božji mizici), drugi s sv. R. Krvjo v kelihu. Duhovnik blagoslovi najprej ljudstvo s tem, da nad njim vzdigne sv. R. T. v podobi križa. Tedaj se vržejo vsi moleči na zemljo, veliki in mali. Kdor se obhaja, mora biti gologlav, roke na prsa križem skloniti, oči povesiti in ponižno sprejeti angelski kruh. Po obhajilu dá duhovnik, povrnivši se k oltarju, s sv. R. Telesom še enkrat blagoslov vsem vernikom. Takrat se pripognejo vsi k zemlji, rekoč: »Usmili se nas, Gospod, ko prideš v svoje kraljestvo. Sveti Oče, Sveti Sin, Sveti Duh, sveta je Trojica!« Tako so vzhodni kristjani molili in še molijo najsvetejši zakrament pri sv. maši.

Tudi obredi latinske svete maše so pomenljivi in ginljivi, bi rekel od Svetega Duha navdihnjeni. Ker so Vam znani, nočem in tudi ne morem jih tu razlagati. Iz njih pa se učimo, s kako resnobnostjo, natančnostjo in spoštovanjem mora duhovnik obhajati nekrvavo daritev nove zaveze. Koliko priprav mu je treba na duši in telesu že prej, ko pristopi k oltarju! Kako dolgo mora moliti n. pr. brevir dotičnega dneva, pripravljavne molitve pred mašo in ko se oblači z mašno obleko! Kaj pomenja umivanje rok in bela mašna srajca, ako ne čistost srca, s katero mora mašnik stopiti pred Najvišjega, da mu daruje nedolžno jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta? Z vrvjo, kakor Kristus, opasan in noseč na ramenih plašč v podobi križa in oziraje se večkrat na križ sredi oltarja, se mora vedno spominjati na trpečega Kristusa in njegovo daritev na sv. križu. Ko pa začne tiha maša (po prefaciji), mora ves čas tje do obhajila držati roke vzdignjene in razprostrate, kakor Kristus priba na križu. Kolikokrat mora glavo ali kolena pripogniti, na prsa trkati, oči kvišku obračati, ves zatopljen moliti, posebno pri sv. obhajilu! Glejte, dragi moji kristjani, tako Vas uči katoliška Cerkev obnašati se pri sv. maši, namreč spodobno in pobožno. Posebno morajo v tem se odlikovati strežniki (ministranti), cerkveniki in drugi služabniki, ki pri maši služijo. Naj pomislijo, da tedaj opravljajo angelsko službo. V zgled naj jim bo poljski kralj Sobieski, ki je pred bitko stregel mašniku pri sv. maši na Kahlenbergu in prejel pobožno sv. obhajilo. Koliko modernih kristjanov je pri sv. maši samo s telesom in ne z dušo! Posebno neka vrsta gospodov, ki prihaja le o cesarskih dneh v cerkev, ne vé, kako bi se pri sv. maši obnašala ter daje

tako slab zgled vernikom. Drugi se pri tej sv. daritvi dolgočasijo, ozirajo, šepetajo ali celo posvetne knjige in časnike čitajo, sedijo, kadar je treba poklekniti itd. Tem kliče Kristus kakor nekdanj učencem spečim v vrtu Getzemani: Tako niste mogli eno uro z menoj čuti? (Mat. XXVI, 10.) O ti malomarni in brezmiselni kristjani zadajajo božjemu srcu novih ran, kakor rimski vojaki, judovski duhovniki in pismarji, ki so Kristusa na križu krvavečega zasramovali in preklinjali. Vprašam Vas, kateri sin ali hči bi se upala svojega umirajočega očeta zasramovati ali pred njim se nespodobno vesti? — Ko bi se zavedali, da se daruje pri sv. maši sam najsvetejši Sin božji svojemu nebeškemu Očetu v češčenje božjega veličastva, v našo spravo in zahvalo za prejete dobrote, ko bi vedeli, kolike milosti nam prihajajo iz daritve svete maše, potem bi se tolkli na prsa kakor ljudstvo, ki je bilo pričujoče pri smrti Kristusovi, potem bi stali resnobni pri sv. maši kakor mati božja žalostna pod križem, potem bi klicali skrušeno kakor desni razbojnik: »Gospod, spomni se náme, ko prideš v svoje kraljestvo!«

Sv. Rešnje Telo nam je drugič dano kot predmet našega češčenja.

Da se je v prvotni cerkvi hranilo sv. R. Telo tudi zunaj sv. maše, nam je priča neki kánon cerkvenega zbora v Niceji, ki pravi, da je staro cerkveno pravilo, umirajočim podeliti sv. popotnico. Tudi sv. Justin, mučenik uči, da morajo diakoni nositi bolnikom sv. popotnico. Potemtakem se je moralo hraniti kje sv. R. Telo. Ciprian in Tertulian pišeta, da so prvi kristjani sv. Evharistijo zavili v čisto platneno ruto in nesli iz cerkve domov, da bi se ž njo ob priložnosti, posebno pa za časa smrti obhajali. Tudi puščavniki so jemali seboj posvečeni kruh za mnogo časa, da bi se ž njim obhajali. Apostolske konstitucije, pisane koncem IV. stoletja, učijo, da morajo diakoni potem, ko so vse vernike obhajali, zbrati ostale kosce posvečenega kruha ter ga nesti v pastoforije, t. j. v zakristijo, kjer se je hranilo sv. R. Telo v posebni omari.

Pozneje, ko je katoliška Cerkev bila priznana v rimskem kraljestvu, se je sv. R. Telo hranilo bolj očitno v cerkvi, in sicer ne, kakor dandanes v tabernaklju, ampak v neki izdolbini v zidu, zaprti z omrežjem ob strani oltarja ali zadaj za njim. Sčasoma se je ta izdolbina vedno bolj okinčala in razvila v podobo stolpiča ali cerkvice. To je bil prvi stranski tabernakelj. Pozneje so razobesili sv. R. Telo nad oltarjem v posodi, ki je imela podobo goloba, kakor je n. pr. videti v rimski baziliki S. Maria maggiore.

Če pa je katoliška Cerkev očitno pokazala vernikom, kje da se hrani sv. R. Telo, so ga verniki gotovo tudi častili in molili.

Tudi prva procesija z Najsvetejšim izvira iz prvih stoletij krščanstva. Že v prvem stoletju nahajamo na vzhodu takoimenovano mašo s predposvečenim Najsvetejšim (Missae praesantificatorum), ki se tudi dandanes obhaja v vzhodnih cerkvah vsaki dan v postu razen sobot in nedelj. V ta namen se prenese Najsvetejše z oltarja, kjer se hrani, na drugi oltar, kjer ima biti sv. maša. Tedaj se vrši procesija, kakor pri nas Veliki petek pred sv. mašo s hostijo, ki je bila prejšnji dan posvečena. Obredi pri tej procesiji so v grški in latinski cerkvi večalimanj isti: Najsvetejše se trikrat incenzira, pojó se himni, nosijo se prižgane sveče, duhovnik in verniki ponižno pripognejo glave oziroma kolena. Ta procesija na Veliki četrtek in petek, ko se je Najsvetejše prenašalo, je bila skozi mnogo stoletij edina oficialna teoforična procesija v cerkvenem letu.

Povod k večnemu češčenju sv. R. Telesa pa je dal praznik sv. R. Telesa, kterege je vsled vizije ali prikazni, katero je videla redovnica Julijana na Belgijskem, uvesti dal škof Robert v Lüttichu v svoji škofiji l. 1246., papež Urban IV. pa raztegnil l. 1264. na celo katoliško Cerkev. Sv. Tomaž Akvinski je zložil v ta namen oni lepí oficij, ki ga molijo duhovniki v osmini sv. R. Telesa in evharistične himne globokega zadržaja. Pozneje se je dodala ponekod prazniku sv. R. Telesa še procesija, ki se je kmalu razširila posebno na Nemškem. Papež Urban IV. pravi v svoji buli, s katero je uvedel praznik sv. R. Telesa, da je to storil zategadelj, da bi »zavrnil krivovercev nevero in neumnost«. V resnici je taka procesija z Najsvetejšim glasna pridiga v resnično pričujočnost Kristusovo pod podobo kruha, katera bôde v oči vse sovražnike Kristusove.

Procesiji z Najsvetejšim se je pridružilo samoobsebi izpostavljenje sv. R. Telesa v javno češčenje ter blagoslov z Najsvetejšim, morda že koncem 15. stoletja. Za časa takoimenovane reformacije se je razširilo javno češčenje sv. R. Telesa v monštranji proti luteranom, ki so tajili to skrivnost. Posebno se je trudil za to sv. Karol Boromej, nadškof milanski.

Kako da hoče sv. katoliška Cerkev častiti Najsvetejše, spoznamo iz inštrukcije ali navodila, ki ga je izdal papež Klement XI. dne 21. jan. 1705 na podlagi prejšnjih tozadevnih predpisov. To navodilo velja sicer le za slovesno molitev 40 ur v Rimu, a uči, kako se mora sploh častiti sv. R. Telo. kadar je izpo-

stavljen. Čuditi se mora človek, kako pazi sv. mati katoliška Cerkev, da se pri tej slovesnosti odstrani z oltarja vse, kar bi motilo častivce sv. R. Telesa in kako skuša obrniti njih pozornost na sv. R. Telo kot središče vse pobožnosti. Cerkev se tedaj najlepše okinča kakor nevesta na sprejem svojega ženina. Na oltarju, kjer je Najsvetejše izpostavljeno, ne sme biti ne križ, ne kánonске tabele, ne relikvijske, ne kipi, in če so, se morajo pregrniti. Niti sv. maša se ne sme maševati na njem. Ako so sv. maše pri stranskih oltarjih, se ne sme zvoniti pri povzdigovanju in obhajilu. In kadar gre nebeški kralj pod podobo belega kruha v procesiji med svoje verno ljudstvo, kako Ga slavi Cerkev s slavospevi in hvalnicami, kako mu zažiga dišeče kadilo in stelje pod nože najlepše cvetlice! Za češčenje Najsvetejšega rabi cerkev vse dragocenosti: zlato in srebro za cerkvene posode, bisere za monštrance, svilo za cerkveno obleko, dragocene kamne za oltarje. V proslavo evharističnega Boga-človeka morajo služiti vse človeške umetnosti: glasba, kiparstvo, rezbarstvo, slikarstvo, stavbarstvo.

Glejte, tako časti katoliška cerkev svojega nebeškega kralja, ki prebiva v njej do konca sveta. Dasi Ga vidi le v bornih podobah kruha in vina, Ga vendar časti v luči žive vere kot svojega Boga in mu kakor sv. Trije Kralji daruje miro, kadilo in čisto zlato.

Da bi se po rimskih cerkvah sv. R. Telo še bolj spodobno in goreče častilo, je papež Pavel III. l. 1539. potrdil takrat ustanovljeno bratovščino sv. R. Telesa. Ana avstrijska, vladarica francoska, je po navetu svojega izpovednika ustanovila celo red Benediktink, katerih edina naloga je, častiti Najsvetejše. Vsled tega so nastale kmalu razne bratovščine in družbe za vedno češčenje sv. R. Telesa. Omeniti je treba tudi red vednega češčenja, ki ga je ustanovila l. 1807. frančiškanka Marija Magdalena, prej Katarina Sordini, ki ima glavni samostan v Rimu in eno hišo tudi v Inomostu.

Da pri tem duhovniki niso zaostali, oni, katerih glavna naloga je, razširjati kraljestvo evharističnega Boga, se lahko razume. Francoski redovnik O. P e t e r E y m a r d je ustanovil l. 1856. red duhovnikov najsvetejšega zakramenta in poleg tega še društvo za svetne duhovnike, katero dandanes šteje že 70.000 udov. Če pomislimo, da mora vsak teh duhovnikov na teden po eno celo uro klečati pred Najsvetejšim, je to gotovo v veliko čast božjo, v njih in njih vernikov posvečenje.

Tako časti katoliška Cerkev svojega evharističnega Kralja. Žalibog pa je mnogo kristjanov, ki rajše obiskujejo druge hiše in

osebe, kakor svojega Odrešenika v tabernaklju. Medtem, ko so palače kraljev in mogotcev vedno obiskovane, se morda celi dan ne prikaže v cerkvi kak molivec. In če tudi kdo pride v cerkev, se nespodobno obnaša, malo moli in se hitro izgubi iz cerkve. Veste, kako se hitro spoznajo naši slovenski rudokopi in delavci na Westfalskem, kadar v cerkev stopijo? Medtem ko se nemški katoliški možje, stopivši v hišo božjo, prekrižajo z blagoslovljeno vodo in do tal pokleknejo ter kleče pomolijo Boga v tabernaklju, se Slovenec nemarno in hitro prekriža ter kolena napol — kakor ženska — pripogne. »Ta je Slovenec« — pravi tedaj Nемеc.

O moj Jezus, koliko krivic prenašas, kako te žalijo celo oni, katere obsipaš s svojimi milostmi. Najbolj pa boli in skeli presveto Srce Jezusovo, če ga tudi oni, ki so se mu posebe posvetili, zanemarjajo, ga mlačno obiskujejo in sprejemajo. O deležniki evharističnega shoda, vneti in zvesti častivci svetega Rešnjega Telesa, popravite mu to razžaljenje in nehvaležnost in zadostujte mu z vašimi dobrimi deli!

Angelski kruh nam je tretjič dan v naše zauživanje ali s v e t o o b h a j i l o.

To stoletje, v katerem živimo, je evharistično, ker se čedalje bolj širi češčenje svetega Rešnjega Telesa. Treba pa je res modernemu, v materializem pogreznemu človeštvu krepkega dušnega zdravila, da ne propade. Že rajni papež Leon XIII. je v svoji zadnji okrožnici opominjal, da se mora na to delovati, da se zopet oživi pogostni prejem sv. obhajila in da morajo izginiti s sveta vsi predsodki in pomisleki proti temu.

Sedanji sv. Oče Pij X. pa je izdal zaporedoma mnogo odlokov in priporočil, s katerimi hoče dosledno doseči svoj visoki cilj: večje češčenje in pogostno sprejemanje svetega Rešnjega Telesa. Dne 20. decembra 1905 je izdal odlok, v katerem prav srčno vabi vse vernike k obhajilu, če mogoče vsaki dan, kakor so to delali prvi kristjani in so zmagali. »Pogosto in vsakdanje obhajilo« — tako piše sv. Oče — »bodi dovoljeno zato, ker Kristus, naš Gospod in katoliška Cerkev to silno želita, vsem kristjanom vsake vrste in stanu, tako da se ne sme to braniti nobenemu, ki je v stanu milosti ter z dobrim in pobožnim namenom hoče pristopiti k Gospodovi mizi.«

Z odlokom dne 7. decembra 1906 je dovolil, da smejo bolniki, ki leže vsaj en mesec v postelji brez upa zdravja, sprejeti sv. obhajilo enkrat ali dvakrat na teden, tudi če bi ponoči kaj zaužili, pod pogojem, da se hrani sv. Rešnje Telo v bližini, kakor je to navada

v bolnicah, zavodih, oratorijih. Ako pa nimajo sv. Rešnjega Telesa tako blizu, smejo biti obhajani, tudi če niso tešči, enkrat ali dvakrat na mesec.

Novi odlok dne 8. avgusta 1910 pobija stare predsodke o pozni starosti in izredni pripravi otrok za sv. obhajilo ter uči, da je otrok zrel za sv. spoved in sv. obhajilo, ko začne misliti, t. j. okoli sedmega leta.

Vrh tega je sv. Oče spodbujal že l. 1907. škofo in duhovnike, naj v svojih cerkvah obhajajo tridnevnicu na čast sv. Rešnjemu Telesu. Glejte, kako se vrhovni učenik katoliške Cerkve trudi, da bi s pogostnim svetim obhajilom prenovil bolni svet v Kristu. Začetkom se je zdelo, da je to delo nemogoče,

častilo Jezusa in prejelo ga v svetem obhajilu. Koliko se je zaradi Jezusa tudi trpelo in žrtvovalo! Koliko lepih podučljivih govorov in spodbudeb ste na shodu slišali, koliko lepih zgledov ste videli pri drugih svojih sobratih, koliko svetega navdušenja ste se navzeli za večjo čast najsvetejšega zakramenta! S češčenjem in zauživanjem sv. Rešnjega Telesa se Vam je sveta vera oživila, upanje utrdilo in ljubezen vžgala. O, da bi ta sveti ogenj v Vaših srcih potem, ko se vrnete v lepo slovensko domovino, ne ugasnil tako hitro! Netite ga nadalje s pogostnim obiskovanjem sv. Rešnjega Telesa in pogostnim sv. obhajilom. Blagoslov božji Vam ne bo izostal: mlačni kristjani bodo po Vašem zgle-

Cesar in prestolonaslednik za Najsvetejšim.

posebno pri otrocih, zdaj pa smo vsi spoznali, da je sv. Oče papež imel prav.

Sad tega plemenitega truda se je kmalu pokazal, vršili so se vsled papeževih odlokov evharistični shodi, ki so pravo zmagoslavje učlovečenega našega Odrešenika v svetem zakramentu ter rosijo obilni blagoslov božji na dotične deležnike in dežele.

Tudi mi, dragi rojaki, smo se tukaj zbrali v obilnem številu k mednarodnemu evharističnemu shodu. Koliko se je te dni molilo,

du postali goreči, božja služba bo bolj obiskovana, mladina Vaša postane bogaboječa in čista, Vaši podložni bolj vestni in poslušni. Mir, sreča, ljubezen se povrnejo v Vašo družino, občino, deželo. — Večna luč pred tabernakeljem, to je luč in ljubezen Jezusova, naj Vam sveti na temnih potih življenja, naj Vas tolaži in razveseljuje, ogreva, da se ž njim združite tukaj v sveti popotnici in enkrat v nebesih v večnem gledanju in uživanju. Amen.

Presv. Evharistija in inteligenca.

Govoril prof. dr. Anton Medved.

Adorate Dominum in decore sancto! — Molite Gospoda v svetem sijaju!
1. Par. 16, 29.

Ganljiv prizor čitamo v evangeliju sve-tega Janeza: Kristus obljubi množici ljudstva, da ji bo dal jesti svoje Telo in piti svojo Kri. Zapove celó strogo, da morajo to vsi storiti. »Resnično, resnično vam povem, če ne boste jedli Telesa Sina človekovega in pili njegove Krvi, ne boste imeli v sebi življenja... Kajti Telo moje je v resnici jed in Kri moja je v resnici pijača. (Jan. 6, 52. s.) A množica ga ne razume. »Trda je ta beseda, kdo jo more poslušati?« pravijo. »Kako nam more ta dati svoje Telo jesti?« Posihmal je mnogo učencev njegovih zopet odšlo in nič več niso ž njim hodili. Tedaj reče Jezus dvanajsterim apostolom: »Ali hočete tudi vi oditi?« Pa mu odgovori Simon Peter: »Gospod, h komu naj pojdemo? Ti imaš besede večnega življenja. Mi smo verovali in vemo, da si Ti Kristus, Sin živega Boga.«

Občudovanja vredna je odločnost, s katero zahteva Kristus neomejeno vero, da je njegovo Telo v resnici jed in njegova Kri v resnici pijača, vero v zakrament sv. Rešnjega Telesa, vero v presveto Evharistijo. Kdor te vere nima, se loči od Kristusa, kakor oni, prej omenjeni Judje iz množice. Tu veljajo besede Zveličarjeve: »Kdor ni z menoj, je proti meni.« (Mat. 12, 30.)

Vera v presveto Evharistijo je temeljna resnica vsega krščanstva, kdor njo zanika, zanika resničnost besed Kristusovih, zanika verodostojnost Kristusovih naukov sploh.

Blagor vsem, v kojih srcu ta vera plamti. Poleg apostolov stoje pri Kristusu, se ne ločijo od Tistega, ki ima besede večnega življenja. Kristus sam jim kliče: »Če ostanete v meni in besede moje v vas ostanejo, prosite karkoli hočete in zgodilo se vam bo.« (Jan. 15, 7.)

A žal, da moramo dandanes ponoviti besede Kristusove k množici ljudstva, ki se glasé: »So pa nekateri med vami, ki ne verujejo.« (Jan. 6, 64.) So mnogi, ki z ozirom na presveto Evharistijo z onimi Judi govoré: »Trda je ta beseda, kdo jo more poslušati?«

Kje pa najdemo take nevernike, take dvomljivce o presveti Evharistiji? Med preprostimi katoliškimi ljudstvom malokje, pogosto pa v vrstah onih, pri katerih bi to po pravici smeli najmanje pričakovati — pri izobraženstvu, pri inteligenci! Nad njo se marsikje izpolnujejo tajnostne, na božjo previdnost se naslanjajoče besede Kristusove: »Zahvalim Te, Oče, gospodar neba in zemlje, da si to prikril modrim in razumnim in si je razodel nedoraslim.« (Mat. 11, 25.)

Toda kako je mogoče, da se najdejo med izobraženci nasprotniki presvete Evharistije? Morda zato, ker izobraženec mnogo ve in ima obširno znanstveno obzorje? Ne, nasprotno! Nasprotnik je le tak izobraženec, ki premalo vé ter ima preozko znanstveno obzorje. Pravo izobraženstvo je verno, je krščansko; radi tega se klanja svojemu Odrešeniku v najsvetejšem zakramentu, moli in proslavlja presveto Evharistijo, kakor zahteva sveta katoliška Cerkev. Te svete dolžnosti ga namreč uči:

I. umstveno spoznanje,

II. jasni zgledi.

Tebi, slovensko izobraženstvo! so namenjena moja izvajanja. Dvojen je njih odkritosrčen namen: Tisto izobraženstvo, ki neomahljivo stoji na podlagi krščanstva ter časti v njegovem smislu presveto Evharistijo, v dobrem prepričanju utrditi, tisti del izobraženstva pa, ki odklanja unsko razumevanje in dejansko uresničenje neomejene ljubezni in češčenja do Najsvetejšega, vneti za proslavo presvete Evharistije.

I.

»Nebo in zemlja bosta prešla, a besede moje ne bodo prešle« (Mat. 24, 35.), je rekel Kristus Zveličar. »Jaz sem pot, resnica in življenje,« (Jan. 14, 6.) Je svet kedaj čul take besede? Nikdar! Kateri modrijan se je slovesno proglasil za posebljeno resnico? Ah — kdo bi si to upal! K svojim učencem je v neskončni samozavesti govoril Odrešenik: »Meni je dana vsa oblast na nebu in na zemlji. Pojdite torej in učite vse narode... učé jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam Jaz zapovedal, in glejte, Jaz sem z vami vse dni do konca sveta!« (Mat. 28, 18.) Božje veli-

čanstvo odseva iz le-teh besed Kristusovih. Cesar Avgust, Trajan, Dioklecijan, Karol V. ali Napoleon so se ponašali z veliko oblastjo, a oblasti na nebu in na zemlji si ni pripisoval nobeden. Samo Jezus se nazivlje gospodarja vesoljnosti. Ko ga vpraša Njegov sodnik, je li On Kristus, Sin živega Boga, slovesno izpové: »Ti si rekel. Jaz sem.« (Mark. 14, 62.) Pod kaznijo večnega pogubljenja zahteva od vseh ljudi, da na njegovo božanstvo verujejo: »Kdor veruje na Sina božjega, ne bo sojen, kdor pa ne veruje, je že sojen.« (Jan. 3, 18.) A ne le besede njegove, tudi dejanja njegova spričujejo, da je pravi Bog. »Slepi izpregledujejo, hromi hodijo, gobavi se očiščajo, gluhi izpreslišujejo, mrtvi vstajajo.« (Luk. 7, 22.) Taki so bili njegovi čudeži.

Sedaj pa vprašam: Kdo bi se smel imenovati izobraženca, ki ne bi poznal izrazite zgodovinske osebe Kristusove? Kdor se ne bi ozrl na Kristusa, ne bi opazil najznačilnejše prikazni v prosveti človeštva; v njegovem znanstvenem obzorju bi pogrešali spoznanje najvplivnejšega činitelja v svetovni zgodovini, po kojem se deli vsa zgodovina v dva velika dela — pred Kristusom in po Kristusu.

Vendar nitj nazaj v zgodovino se ni treba ozreti. Kristus živi na zemlji in bo živel do konca dni — v svoji nevesti, v sv. katoliški Cerkvi. Njen nepremagljivi obstanek, njeno razširjanje po vesoljnem svetu, njeni boji, njena čudapolna usoda in njeno blagodejno delovanje so očitni dokazi, da je njen ustanovitelj Bog. Ni mogoče, da bi pravi izobraženec to dejstvo prezrl. Kdor bi se hotel njemu izogniti, bil bi tistemu podoben, ki si pred solncem zakrije oči ter potem tava po temi.

Kdor pa Kristusa v pravi luči spozna, mu li ne bo veroval? Bo li zavržel njegove besede, besede večnega življenja, besede Boga samega? Kateri mislec, kateri izobraženec bi se mogel ali bi se smel resnici ustavljati? Pravi izobraženec je enak stotniku Longinu pod križem, ki je v nekaterih trenutkih Kristusa spoznal ter vzkliknil: »Resnično, ta je Sin božji!« (Mat. 27, 54.) Tak izobraženec mož bo veroval v resničnost besed Kristusovih in naj si bodo tudi »trde«, oznanjemale nauk, ki presega meje naše umske zmožnosti. Bog je rekel in naša dolžnost je: verovati! »Kdor je moje Telo in pije mojo Kri, prebiva v meni in jaz v njem.« (Jan. 6, 57.) Jasnejše ni Jezus nobene resnice oznanjeval, kakor resnico o pričujočnosti Svoji v najsvetejšem zakramentu. Be-

sede, katere rabi, so tako določne, da izključujejo povsem vsak dvom.

Kdor bistvo presvete Evharistije globlje premišljuje in razmotriva, in sicer s pomočjo bogoslovja in modroslovja, pride do prepričanja, da je Kristus takorekoč moral najsvetejši zakrament upostaviti. Naša vera ne bi bila popolna, ako presvete Evharistije ne bi imela. Izobraženstvo, pomisli to-le:

Človek hrepeni po Bogu. V globočinah srca nosi ta svoj čut, to poželenje. Bliže, ko je Bogu, srečnejši je. Vsak plemeniti človek vzdihne z velikim sv. Avguštinom: »Nemirno je naše srce, dokler v Tebi nepočiva, o Gospod.« Poganski narodi so imeli svetišča, polna bogov, celo v svojih hišah so imeli prostor, v katerega so postavili bogove, da so jih le v bližini imeli. A bili so ničevi bogovi. Le krščanski verniki so toliko srečni, da imajo pravega Boga med seboj, v zakramentu presvete Evharistije. »Ni drugega naroda, tako velikega, kateri bi imel bogove, ki se mu bližajo, kakor je navzoč naš Bog pri vseh naših molitvah« (Dent. 4, 7.), pravi sv. pismo. Kristus je utešil od Stvarnika v dušo položeno koprnenje človeštva po pričujočnosti božji med njim. Dopravljeno, popolno veroizpovedanje, kakršno je krščanstvo, mora vsebovati nauk, da biva med nami osebni Bog, kar je tudi namen neskončne božje Modrosti, ki pravi: »Veselje moje je, biti med sinovi človeškimi.« (Prov. 8, 31.)

Nadalje: Naravni nagon opominja in sili vse človeštvo, da prinaša v zavesti svojih grehov Bogu žrtve in daritve. Odtod neovrgljivo dejstvo, da najdemo pri vseh narodih daritve. Tudi v krščanstvu morajo biti daritve, ker tudi pri njegovih spoznavalcih greh ni izključen. Prvo daritev je opravil Kristus sam na križu. A hotel je, da se ista ponavlja; raditega je pri zadnji večerji upostavil najsvetejši zakrament. »To je kelih moje krvi, ki bo prelita za Vas in za mnoge v odpuščenje grehov. To storite v moj spomin.« Najpopolnejša daritev — Kristus sam se žrtvuje. Ni li ob sebi umevno, da ima najpopolnejša vera tudi najpopolnejšo daritev — presveto Evharistijo, Kristusa samega kot žrtev!

»Bog je ljubezen,« pravi učenec Jezusov, ki je apostol ljubezni. Moj razum gleda ljubezen božjo, kamorkoli se ozrem. Vse, kar imam, je dar ljubezni božje; vsak dan, vsak trenutek, ki ga preživim, izvira iz ljubezni božje; na hip mi lahko Bog vse odzame! A ljubezen božja, ki jo gledam v darovih, podeljenih moji duši in mojemu te-

lesu, doseže najvišjo stopnjo svoje popolnosti, ako se Tisti, ki mi je vse podelil, še osebno z menoj združi, ako se mi da zavžiti, ako pride sam v moje srce. In to dosežem v presveti Evharistiji, v svetem obhajilu. Moj razum mi pravi, da božja ljubezen ne bi bila popolna, ako ne bi bilo sv. obhajila, v katerem mi je dana priložnost, se vsaki dan z Jezusom, mojim Bogom, zediniti.

Ko leži človek na smrtni postelji ter ga vse, vse zapusti, bi moral obupati, ako ne bi vedel, da je ljubezen božja tolika, da se v poslednjih trenutkih Odrešenik združi z odre-

lastnosti, tembolj bo prepričan o presveti Evharistiji!

Misleč razum mi pravi, da je presveta Evharistija krona vsega krščanstva, krona popolne vere, katero je razodel Jezus Kristus.

Izobraženstvo mora torej uvideti bistvo in potrebo presvete Evharistije, ako jo pa uvidi, upogne svoja kolena ter moli s povzdignjenimi rokami:

Tantum ergo Sacramentum,
Veneremur cernui!

Molimo klečé tolik zakrament!

Oltar za sv. mašo nad vnanjim vhodom v cesarski dvor.

šencem ter ga pelje v srečno večnost. Le sv. obhajilo izpolni to najbolj vročo željo človeškega srca. Presveta Evharistija v zadnjih izdihljajih umirajočega je višek božje ljubezni, vreden Tistega, ki se nam in za nas vsega žrtvuje! Sv. popotnica ob mrtvaški postelji je skrajna meja božje ljubezni!

Tako najde misleč razum razlogov dovolj, zakaj je Kristus ustanovil najsvetejši zakrament, zakaj biva med nami naš Odrešenik v presveti Evharistiji. In globlje, ko kdo preišluje in umeva bistvo božje in njegove

II.

Ako se ozrem okrog po svetu, ako pogledam v razna stoletja krščanske zgodovine, vidim, kako se je res vedno klanjalo ravno izobraženstvo presveti Evharistiji.

Poglejmo na polje lepih umetnosti, na to divno torišče človeškega razuma in njegovega razvoja!

Med najkrasnejše prikazni v krščanstvu štejemo veličastne, tu in tam velikanske cerkve. Ves svet jih občuduje in strmi nad nji-

hovo lepoto. Kdo še ni čul o cerkvi sv. Petra v Rimu, sv. Marka v Benetkah, sv. Karola v Milanu, sv. Treh Kraljev v Koloniji, Marije Device v Parizu, sv. Štefana na Dunaju itd. Čemu je v njih toliko krasote, toliko dragocenosti? Katera misel je vodila duhovite stavbenike, ki so proizveli ta čuda na polju lepih umetnosti? Ena misel je bila njih vodnica: da stavijo namreč hiše božje, hiše, v katerih prebiva Bog sam v presveti Evharistiji. Njihov veleum, ki je izvršil tolika dela, je le hotel postaviti Najsvetejšemu dostojno bivališče. Izobraženstvo sme biti ponosno na take orjake umetnosti, ki so z neprimernimi umotvori počastili presveto Evharistijo. Kako se v tem oziru odlikujejo največji umetniki: Rafael, Michelangelo, Leonardi da Vinci, Rubens in dr.

Poglejmo učenjaški svet, cvet izobraženstva. Med največjimi učenjaki vseh časov se blesti ime: sv. Tomaž Akvinski. Solnce in čast je krščanske učenosti. A kakor ga nikdo izmed krščanskih pisateljev ne prekosí v učenosti, tako ga nikdo ne doseže v ljubezni do presvete Evharistije. O njej je tako lepo pisal in pel in govoril, da ostanejo njegovi spisi za vselej vzorni spomeniki češčenja presvete Evharistije. Ga je li učenost odtegovala od najsvetejšega zakramenta? Ne, ravno, ker je bil tako vsestransko učen, je častil v presveti Evharistiji izvor vse modrosti in učenosti!

V zgodovini novodobnega napredka je z zlatimi črkami zapisano ime: Volta. Bil je slovec naravoslovec, ki je, kakor pravi francoski učenjak Arago, izumil najčudovitejši stroj, takozvani Voltajev slop. A le-ta veleum je hotel biti vsaki dan pri sv. maši; večkrat je po ulici med preprostim ljudstvom spremljal duhovnika, ki je nesel sv. popotnico k bolniku. Veda v naravoslovju ga je učila v presv. Evharistiji moliti Stvarnika vse narave. O učenost, kako lepo se daš spojití s češenjem presv. Evharistije!

Ponos zdravniške učenosti in vede je bil v minolem stoletju Pasteur v Parizu, velik po svojih študijah in srečen po svojih iznajdbah. Ko je pogledal načrt za svetovnoznani, po njem imenovani zavod v Parizu, je takoj opazil, da v načrtu ni kapelice. Takoj je odločno rekel, da mora biti v zavodu kapelica ter je dostavil: »Ako bodo v zavodu bolniki, naj bode Jezus med njimi, prijatelj ubogih.«

Izborni zgodovinar Janssen je dejal, da so najveselejši dnevi iz njegovega življenja dnevi od velike noči do sv. R. Telesa, ko je z neizrekljivo radostjo pričakoval procesije sv. R. Telesa. Nekoliko trenutkov pred

smrtjo je sprejel sv. popotnico ter je s poslednjimi močmi prisegel Jezusu: »Jezus, Tebi živim, Jezus Tebi umrjem, Jezus Tvoji sem živ in mrtev!«

Velikih učenjakov ne moti v njih znatnosti ljubezen do presvete Evharistije — ne, ona jih oživlja in krepi!

Z veliko častjo imenuje francoska zgodovina ime junaškega generala De Sonis. Ko je isti prišel v mesto Laghouat v severni Afriki, je šel takoj v borno misijonsko cerkvico; ko ga je nek častnik vprašal, kako da je to njegova prva pot, je mirno odgovoril: »Kadar pridem v kraj, ki ima cerkev, je moj prvi obisk odločen najsvetejšemu zakramentu.« O kako častitljiva se mi zdiš ti dolga vrsta hrabrih junakov, slavnih vojskovodij, ki ste ponižno poklekovali pred presveto Evharistijo! Ti maršal Turrene, Tylly, princ Evžen, oče Radecki in toliko drugih!

Velik državnik angleški je bil Tomaz Mor, ki je svojo značajnost l. 1535. venčal z mučeniško smrtjo. Ganljive so njegove besede: »Prvo uro vsakega dneva posvetim Bogu pri sv. opravi, druge ure so kraljeve in moje družine.« Pri drugi priliki je rekel: »Večja čast je zame, biti ministrant pred oltarjem mojega Boga, kakor pa minister na dvoru mojega kralja.«

Češki kralj Vaclav je z lastno roko sejal in žel pšenico, iz katere se je pridelovala moka za sv. hostije. Ko je klečal pred Najsvetejšim, vtopljen v pobožno molitev, so ga zavratno napadli in umorili sovražniki; imenovati ga smemo mučenca pred presveto Evharistijo.

Posebno vdani presveti Evharistiji so vladarji iz habsburške rodovine. Kdo ne pozna povesti o Rudolfu Habsburškem, ki je veledušno pomagal duhovniku, ki je nesel sv. popotnico? Kdo še ni čital povesti o cesarju Maksimilijanu, ki je v smrtni nevarnosti prosil, naj mu da duhovnik blagoslov z Najsvetejšim? Izredno vneta častilca presvetejšega Rešnjega Telesa sta bila cesarja Ferdinand I. in Ferdinand II. Cesar Jožef II. se je dal javno sprevideti, rekoč: »Naj ljudstvo vidi, kako sprejme njegov cesar sv. popotnico!« In kako naj proslavimo sedanjega cesarja, Nj. Veličanstvo Franca Jožefa I. Ni li njegova pobožnost do Najsvetejšega znana že iz prve mladosti njegove? Ni li ves čas svojega vladanja javno in zasebno izkazoval svojega češčenja Najsvetejšemu? Ni li njegova ljubezen do presvete Evharistije največ pripomogla, da smo obhajali te dni na Dunaju cerkveno slavnost, kakršne svet še ni videl? Njegov zgled naj vse avstrijske narode, da, narode vsega sveta,

bodri in uči, kako moramo častiti presv. Evharistijo! Slava Ti, presvitli cesar, ki venčša večer svojega življenja z ljubeznijo do Najsvetejšega! Trikratna slava od vseh nas tu zbranih, Tebi brezpogojno vdanih Slovencev! Poleg drugih naslovov v zgodovini boš nosil priimek: v e l e d u š n i p o s p e š e v a t e l j l j u b e z n i d o p r e s v e t e E v h a r i s t i j e !

* * *

Ali naj se še dalje oziram po poljih, na katerih se pojavlja in z neumorno vztrajnostjo deluje izobraženstvo?

Ne, omenjeni zgledi iz ogromnega števila naj zadostujejo! Govorec dokaz so nam, kako je pravo izobraženstvo bilo, je in ostane vedno srčno vdano presveti Evharistiji.

Slovensko izobraženstvo, ti zgledi te naj bodré. Naj vnamejo v tvojem srcu enako ljubezen do presvete Evharistije.

Naše preprosto ljudstvo je silno vneto za najsvetejši zakrament. O kolikokrat se o tem prepričam! Koliko in kakšnega češčenja

do presvete Evharistije sem že videl med našimi ljudmi!

Inteligenca, izobraženstvo, boš li ti zaostalo za preprostim narodom? Učene in neučene, bogate in revne — vse nas veže ena narodnost, ena ljubezen do domovine, in to ljubezen naj prošine ter z rajskim sijajem poveleča ljubezen do presvete Evharistije!

Slovensko izobraženstvo! Kako moraš ti to ljubezen kazati dejanski, ni treba meni razlagati — to ti je danes zjutraj iz tega mesta v vznesenih besedah razložil prevzvišeni knez in škof lavantinski, dr. Mihael Napotnik. Po njegovih nasvetih, opominih in zapovedih se ravnaj, potem bode vse naše izobraženstvo eden, edini, svete ljubezni plamteči častivec presvete Evharistije.

Po domovini bo donela složna molitev in pesem:

Tantum ergo Sacramentum,
Veneremur cernui!

Molimo klečé tolik zakrament!

Amen.

Govor

sodnika dr. M. Lavrenčiča.

Prevzvišena cerkvena kneza, slavni zbor!

Mojege govora ni na programu, ker sem bil šele pred dvema dnevnoma naprošen.

O čem naj govorim? Ko sem odhajal na kongres sem na Dunaj, se me je polotilo neprijetno, tesno čustvo, čustvo, katero me navdaja še danes. Fant, po kaj greš na Dunaj, kaj prineseš seboj domov, kako darilo prineseš svoji domovini? Da, predragi, kaj prinesemo svoji domovini, to je vprašanje, kaj prinesemo domovini, katera nas je poslala semkaj s tolikimi žrtvami, ki gleda z velikim zaupanjem na nas, ki toliko pričakuje od nas.

Nas tukaj je prevzela ljubezen do Kristusa, prevzelo nas je veličastvo, prevzel nas je sijaj kongresa. Kaj naj torej storimo? Sklenimo danes trdno, sklenimo vsi skupaj, da poneseemo to ljubezen domov, da jo vcepimo v srca, da jo vsepovsod razširimo. To, da zavlada Kristus, to bodi naš dar naši domovini!

In kako hočemo to storiti? S svojim zgledom, predragi! Obiskujmo radi Kristusa, prijatelja našega! Ko sem bil še študent tukaj na Dunaju, mi je rekel P. Limbourg, da ko grem mimo cerkve, naj stopim notri in zmclim par očenašev.

Hodimo pa zlasti radi k s v e t i m a š i !

Govorim inteligenci, obračam se na inteligenco.

Kaj je res samo za ženske, kaj res ni dostojno, da izobražen mož napravi jutranjo vizito Kristusu, Bogu svojemu, dobrotniku svojemu? Ne, predragi, pač pa je to v prvi vrsti dolžnost in čast izobraženega moža.

Z zgledom torej naprej inteligenca, možko in neustrašeno naprej brez ozira na domače bogopozablence in »zgbube«! Saj smo tudi mi študirali in resno iskali resnice, sicer ji z umom nismo prišli do dna, toda ko smo pričeli uveljavljati na sebi njena načela, smo občutili moč resnice.

To bodi naš prvi trden sklep, sklep, da obiskujemo Kristusa pri sveti maši in v svetem o b h a j i l u !

Toda, če hočemo, da vcepjamo, da širimo ljubezen do Kristusa, ki danes nas preveva, moramo gledati, da se ta ljubezen v nas samih ne ohladi.

Da, prevzelo nas je veličastvo kongresa, naše srce je prevzeto ljubezni do Kristusa, toda človek je slab, doma imamo vsak svoje delo, vsak svoje stanovske dolžnosti, človek se raztrese in tako se utegne poizgubiti vtis, zabrisati slika celo takega veličastnega, velikanskega kongresa!

Kako ohranimo torej živo to ljubezen do Kristusa? Kaj naj storimo, da ostanemo pri Kristusu, da se ne oddaljimo od njega?

Inteligenca, potrebne so nam vsakoletne duhovne vaje!

Ko sem kot študent delal duhovne vaje tukaj v Laincu, sem spoznal vrednost svete maše; ne, ne smem reči, da sem popolnoma spoznal njeno vrednost, toda to vem, da smo po duhovnih vajah s tovariši, ki smo stanovali skupaj v študentenheimu, pričeli hoditi v bližnjo cerkev vsak dan k sv. maši.

To so napravile duhovne vaje! Da, po duhovnih vajah je človek par mesecev kakor prerojen, kar je pa najvažnejše, človek si

Tak program pa, gospoda moja, o katerem sem ravnokar govoril, pa ni potreben samo za eno leto naprej, ampak potreben je, da ga napravimo za vsak dan posebej, kajti čas je tako strašno dragocen. Kdor hodi vsak dan k sveti maši, kmalu najde par trenutkov za pomislek, toda tu omenjam še nekaj:

Ko sem bil dijak v peti gimnaziji, mi je podaril tu prisotni prevzvišeni gospod škof tržaški dr. Lampetovo »Cvetje s polja modroslovskega«, jaz sem mu za to hvaležen.

Ko sem pa enkrat vprašal prečastitega gospoda prelata Kalana, kako bi se najlažje priučil francoščini, mi je svetoval, naj čitam v francoskem jeziku Tomaža Kempčana

Na »trgu junakov«.

Zadaj cesarska palača. V sredi spominik princa Evgena.

tedaj napravi program za eno leto naprej, in tak program, gospoda moja, je silno potreben, ker je čas tako strašno dragocen.

Že radi takega programa torej so duhovne vaje, vaje, ko se človek za par dni odtegne svetu in gre sam vase, preštudira sebe in svoje delo, nenadomestne.

Zato bodi naš drugi trdni sklep, da opravimo vsako leto duhovne vaje. To pa priporočam še posebej tu prisotnim Daničarjem, priporočam jim to kot starejšina »Danice«.

»Hojo za Kristusom«. In ko sem ga letos za časa svojih počitnic zopet vprašal, kako naj bi se izpopolnil v francoščini, kaj mi je rekel?

Rekel mi je, gospoda moja, naj začnem iznova s Tomažem Kempčanom, kajti vedno da najdem notri novih misli.

Tako, gospoda moja, so vzgajali mene, in kaj naj storimo mi? Predragi moji, delajmo tudi mi tako! Da, predragi moji, Tomaž Kempčan nas bode vedno in vedno zopet vodil h Kristusu in tako bodemo zabranili, da

se ne oddaljimo od Njega ter da naša sedaj plamteča ljubezen do Njega v nas ne ugasne.

Inteligenci, kateri v prvi vrsti govorim, svetujem, da ga čita v latinščini, drugi naj si nabavijo slovenski prevod, katerega je preskrbel ravno prečastiti gospod prelat Kalan.

Da, čitanje Tomaža Kempčana je tako potrebno! Izobraženec je velikokrat sam, sam nase navezan, brez prijatelja, kateremu bi mogel potožiti, brez prijatelja, katerega bi mogel vprašati za svet. Tomaž Kempčan je pa tak zvest prijatelj, kateri ga vedno spremlja, vedno tolaži in vedno prav svetuje.

Tretji naš trden sklep bodi torej, da premišljujemo vsak dan Tomaža Kempčana, kajti potem smo gotovi, da si za vsak slučaj napravimo najboljši program in da prav uporabimo čas, ki je tako strašno dragocen.

začrtajo cilj življenja, katerega hočejo doseči pod patronanco te visoke Gospe?, če si začrtajo cilj, da bodo n. pr. slabo časopisje na vso moč pobijali, ga ne čitali, da bodo dobra, katoliška društva ustanavljali, ljudstvo izobraževali, ga pred pijančevanjem in sploh pred korupcijo varovali in če oni to svoje delo stavijo pod zaščito matere Kristusove?

Inteligenca, kaj je to sramotno za izobraženca?

Ko sem bil še kot študent v »Danici«, sem v prvi vrsti pazil na to, da so bili udje tudi člani Marijine družbe, ker sem bil prepričan, da more biti samo oni dober Daničar, ki je tudi kongreganist. Izkušnja je pozneje to moje prepričanje tudi potrdila. kajti oni, ki so bili v Marijni družbi, so tudi kasneje v

Na »trgu junakov«.

V sredi spominik nadvojvoda Karla.

Potem pa še nekaj!

Da se ne oddaljimo od Kristusa, moramo častiti Njegovo presveto mater Marijo! Ona nas bode varovala, ona nas bode k Njemu vodila.

Inteligenca, kaj je res češčenje Matere božje samo za ženske? Inteligenca, kaj je res sramotno za izobraženega moža častiti mater Kristusovo?

Pospešujmo torej snovanje Marijinih družb. Inteligenca, to bodi naš četrti trden sklep.

Kaj je res sramotno, če se inteligentni moške zberejo v Marijini družbi ter si tam

življenju zvesti ostali. P. Leifert nam je študentom tukaj na Dunaju nekoč rekel, da 20 kongreganistov zadošča za cel Dunaj! Seveda takih kongreganistov, kakor si jih je on predstavljal. Dvajset torej za Dunaj, nas Slovenec je pa tukaj 4000, kaj zmore torej to velikansko število v naši domovini?

Pospešujmo torej Marijine družbe!

Konečno še nekaj! Gospoda moja, mi imamo srečo, da smo tukaj, da gledamo in občudujemo to krasoto, ta sijaj, to nedopovedljivo lepoto, da, prevzelo nas je veličastvo kongresa. In to je napravil naš Dunaj, to je napravila naša Avstrija! naša Avstrija, ki

časti in ljubi, naša Avstrija, ki brani Kristusa. Kako prijazno, kako gostoljubno, kako lepo nas je sprejel Dunaj vase! In na čelu vsem sam presvetli, sivolasi vladar, na čelu vsem sama presvetla vladarska hiša! Da, cesarska hiša cela brani Kristusa!

Kako bi torej ne ljubili, kako bi ne brani tega našega Dunaja, te naše Avstrije? Vedno sem imel Avstrijo rad, toda po tem, kar sem sedaj videl, je moja ljubezen še večja.

Ponesimo torej, predragi moji, in to naj bode naš peti in zadnji sklep, tudi to veliko ljubezen do našega vladarja, do vladarske hiše, do naše Avstrije, katero naj Kristus ohrani, seboj domov in raznetimo jo skupaj z ljubeznijo do Kristusa po naših društvih, po celi domovini.

V POJASNILO.

Oprostite, cenjeni bravci, ako veselo poročilo o evharističnem kongresu nekoliko skalim z naslednjim pojasnilom.

V »Gorenjcu«, tedniku, ki izhaja v Kranju, so bile tisti teden po končanem kongresu neke obtožbe zoper pripravljajni odbor za kongres, naslovljene v prvi vrsti na moje osebo.

V resnici mi je hodilo na smeh, ko sem to bral, ker se je tako hitro in točno izpolnilo, kar so mi prijatelji že na Dunaju naprej napovedovali — za plačilo. »Smo že skupaj!«, sem si mislil. Nameraval sem vendar napisati obširno pojasnilo. Napisal bi lahko celo brošuro. — Pa sem se premislil. Ne bom se na dolgo opravičeval. Naj bo v božjem imenu: naj bom pa jaz vsega kriv! Tomaž Kempčan pravi prav pametno (I, 12): »Prav je, da nam ljudje časih ugovarjajo, da nas ostro in krivo sodijo, čeprav dobro delamo in nameravamo; to nas ponižuje in varuje nečimerne časti.« No, to je v resnici jako zdravo. Zato bom pa tudi to spravil v mavho, morda mi še kdaj prav pride . . . Naj me malo okrtajijo, da bo šel prah iz sukne!

Vendar ker je stvar postala javna, ker se je o njej pisalo in se tudi mnogo govori, naj vendar podam malo — kolikor mogoče kratkega — pojasnila.

Pisec je sodil samó po videzu, kakor pač navadno radi sodimo; ni si dal veliko opraviti s preiskavanjem vzrokov in okoliščin. Neki francoski pregovor pa pravi: »Vse r a z u m e t i se pravi vse odpustiti.«

Kar se tiče moje osebe, se 1. nisem ponujal za tajništvo in rediteljstvo kongresa, ampak se ga branil; 2. nisem bil sam odbornik, ampak nas je bilo deset; 3. nisem bil general, ampak samo oficir (tajnik). Pa tudi general (predsednik) bi v teh okoliščinah ne bil mogel mnogo bolje narediti.

Ali se niso naša druga romanja, kjer smo delali popolnoma samostojno — n. pr. Lurd in Jeruzalem — na vsesplošno zadovoljnost obnesla? Tukaj pa smo bili odvisni od drugih; brez Dunaja nismo mogli nikamor naprej. — Ni se pa godilo samó nam tako. Kdor je imel opraviti z dunajskim odborom, vsak isto trdi. Aranžerji smo tožili drug drugemu, kake nepopisne težave imamo.

Največ pritožb je menda zaradi posameznih stanovanj in zaradi vodnikov.

Kar se tiče stanovanj, smo sporočili svoje želje na Dunaj že začetkom avgusta. Istočasno sem bil sam osebno tam in smo se dogovorili približno, kje bodo naša stanovanja: posamezna in skupna.

Tudi »agenta« smo imeli tam, četudi ne ravno ves čas. Pri vsem tem smo čakali nakazila stanovanj — zastoj. Ob katehetskem kongresu je bil naprošen, da gre v pisarno posredovat eden gg. katehetov. Šel je; opravil ni nič! 8. septembra sem prišel sam na Dunaj. Prva pot je bila v pisarno za posamezna stanovanja. Vprašam: Kje so naša stanovanja? Nikdo ne ve. Poiščite mi mapo »Laibach«. Notri je bilo vse zmešano: Štajersko in Kranjsko. Zamenjali so »Laibach« in »Lavant«. (!) Ko izložim štajerske reči ven, so ostala notri samó naša pisma in brzojavi. Rešitve nikake! Končno mi odločijo: V Baumgasse so tri nove hiše, v katerih še ni strank, št. 26, 28, 32. Tam je postelj 228; po 2, 3, 4, 5 v eni sobi. Za tiste, ki bi hoteli pa na vsak način svojo sobo imeti, pa odločijo nekaj sob v hotel Athenes in du Nord. Hvala Bogu, si mislim, vendarle! Vzajem velik popir in napišem z velikimi črkami »Ljubljana, III. Baumgasse 26, 28, 32« ter nabijem na zid ravno nasproti vhodu, da je moralo vsakega v oči zbosti, kdor je vstopil — ker je bilo prej v »Slovincu« naročeno, naj gre vsak tja v pisarno pogledat, ker mu nismo mogli sami naznaniti stanovanja. »Slovincu« pa brzojavim: »Vse se bo dalo še za silo oskrbeti.« Kmalu mi je bilo tega brzojava žal. Peljem se pogledat v Baumgasse. Sobe so bile čedne, oprava pa jako pomanjkljiva. Rekli so mi: bodo še pripeljali; odbor je vse obljubil. Kaj sem hotel drugega, kakor verjeti? Hitim dalje v oba hotela, pa je bilo zopet vse tako nejasno, da nisem nič vedel, pri čem da sem. Šel sem zopet v stanovanjsko pisarno, zahteval, da se v hotelih zagotovi, v Baumgasse pa polištvo in posteljnina preskrbi. Obljubili so — storili nič! Kaj sem hotel? Rezonirati? Bili so vselej tako silno prijazni in ljubeznivi, da sem tudi jaz moral prav po dunajsko vljuden biti . . . Več se ni dalo storiti. — To je golo dejstvo.

Dunajčani so res — kakor smo imeli veliko prilike, prepričati se — silno prijazni a tudi precej »na lahko stran«. Na lahko so vzeli tudi to težko stanovanjsko vprašanje. Isto je bilo ob zadnjem cesarskem jubileju.

Kako so nam pristopnice pošiljali, o tem bi se dalo veliko povedati. Kdor tega ni skušal, ne more vrjeti. V pisarnah dunajskih so imeli res silno veliko opraviti; pri vsem tem pa so bili načelniki aktivni uradniki, drugo pa sami mladi neizkušeni ljudje. Na vprašanje, zakaj so take nastavili, so odgovorili: »Kaj hočete, drugih ne dobimo! To ni nobena stalna služba; drugi dan po kongresu so vsi — izgubili službo.« In to je res. — V Ljubljani je bil od meseca maja dalje vsak dan štiri ure sposoben mož v pisarni; odborniki so bili pa tudi toliko doma, da bi bili lahko naredili, kar poslovodja sam ni mogel. Pa smo imeli zvezane roke. — Ne bi tega razlagal, saj je že vse prestano, in na nikogar zvrtačal, ko bi ne bil izzvan.

Tudi na vodnike smo mislili. Že meseca maja smo se obrnili pismeno na »Danico« in »Stražo« za pomoč. Želeli smo, da se osnuje poseben dunajski odbor za nas. Dobili smo odgovor — po tretji osebni — da ne bodo mogli veliko pomagati, ker v »Straži« so skoro sami delavci, ki čez dan nimajo časa, kar je resnica; Daničarjev pa da ne bo poleti na Dunaju. — Preden smo hoteli vedeti, koliko vodnikov bo treba in kdo bo vodil kako skupino, smo morali vedeti, kje bodo naši ljudje stanovali in obedovali, kako bodo porazdeljeni, ker vodniki se gotovo morajo ravnati po stanovanjih, da jih vse skupno domu pripeljejo. Zopet čakamo nakazila za skupna stanovanja, pišemo in brzojavimo ponje. Nič! 8. septembra grem tudi v to pisarno. Zaprta cel dan! Iz Ljubljane mi brzojavijo: »Stanovanj še zdaj ni.« Grem v pisarno v ponedeljek: »Kje so naša stanovanja?« »Je že vse odposlano.« Brzojavim nazaj: »Od tu so odposlana.«

Dobim odgovor: »Pa jih ni.« Grem v pisarno, pokažejo mi črno na belem s poštnim pečatom potrjeno: Odposlano 2. septembra rekomandirano. Brzjavim zopet: »Odposlana rekomandirano; iščite jih na pošti!« In res — čujte! — ležala so cel teden na ljubljanski pošti! . . . Nobene avize! Mi pa v takem nestrpnem pričakovanju! Kako je bilo to mogoče, kdo ve?! Zahtevali smo zdaj preiskavo. Pa popraviti se itak več ne da. Nakazila (listke, kje bo kdo stanoval in obedoval) je torej dobila naša pisarna šele v torek, dan pred odhodom. (!) Ni bilo torej druge poti, kakor deliti jih šele v vlaku. Tam so imeli pa najprej opraviti z graškim kosilom in z voznimi kartami; in ker so bili stari vagoni, se ni moglo iti iz enega v drugega, vlak pa je obstajal samó redkokrat in nakratko in tako niso mogli vsega razdeliti. Kake strašne težave in tudi škodo nam je to napravilo! — Vodnikov nismo mogli razdeliti posameznim skupinam. Imeli smo sicer nekaj vodnikov — tudi Stražani in Daničarji in drugi dobri ljudje so pomagali, kar jim Bog plačaj — a organizirati dobro jih ni bilo več mogoče.

Dalo bi se bilo res pri vsem tem še malo bolj za vodnike poskrbeti. A ker smo do zadnjega čakali na najpotrebnejše in zadnje dneve imeli opraviti z najnujnejšim — pristopnicami, legitimacijami in stanovanji — (saj je bilo zadnje dni po 10 ljudi v naši pisarni, ki so hiteli kar so mogli); ni bilo pri tem skoro časa na vodnike misliti. — Moj greh pa je bil, da sem skušal zadnji čas še rešiti in urediti, kar je bilo — brez naše krivde — zamujenega.

Res bi bilo prav, da bi bil zahteval odbor od vsakega udeleženca neki prispevek, iz česar bi se bili vodniki lahko najeli (vsak à 50 K). A reklo se je, da na Dunaj žele iti ljudje, ki bodo s težavo najpotrebnejše skupaj spravili; računalo se je tako natančno na kronice, koliko jih bo treba, da si nismo upali zahtevati nič več, kakor kar je bilo neizogibno potrebno.

Tudi na godbo smo mislili. Pa se nam je od muzikalične strani odločno odsvetovalo. Kljub temu smo vprašali dve godbi za pogoje, 20 mož bi bilo stalo 1000 K. Ker jih nismo imeli, je nismo naročili. Reklo se je: Samó za par ur pri procesiji toliko žrtvovati je preveč.

Koliko pa je »Gorenjčeva« opazka o »šnopsarjih«, katerim sem na Dunaju pridigal, katerih pa tam ni bilo, opravičena, o tem se lahko prepriča vsak iz tiskanega govora.

Pri vsem tem pa nočem trditi, da ni ljubljanski odbor nobene reči prezrl. Toda marsikaka napaka se spozna šele tedaj, ko je že prepozno. Ko je Kolumb jajce pokonci postavil, si je vsak mislil: O, to znam pa tudi jaz! Prej pa nikdo ni znal. Tudi mi bi zdaj znali bolje, ko bi bilo treba še enkrat narediti. Škoda, da se taka reč vrši samó enkrat ali le na redke čase. Zato se je treba vselej sproti učiti; učimo se pa — kakor znano — po zmotah (errando). — Iz tega vzroka sem po končanem kongresu na Dunaju glavnemu tajniku Müllerju priporočil, naj bi se ti kongresi ponavljali v gotovih obrokih (najmanj 10 let), zdaj takoj pa naj bi se še zbrale vse skušnje in napake ter se sestavil natančen pravilnik za prihodnje shode, da ne bo treba vselej znova začenjati. In gospod je tej misli pritrnil.

Če sem bil jaz na Dunaju s kom premalo vljuđen in prijazen, ga prosim tisočkrat za odpuščenje. Pri

toliki sili, kakor je tukaj bila, bi pač tudi nenervozen človek ne mogel na vse strani samih poklonov delati. Kako težko je pri toliki množici red vzdržavati! Posebnega mi zares vest ne očita. Marsikako zanimivost bi bilo vredno pripovedovati, kako se nam je godilo. Vi bi se smejali, a bi bilo predolgo. — Dolga oznanila, ki tudi niso bila nekaterim pogodu, so bila pa nujno potrebna, da so se ljudje vendar mogli nekoliko orientirati. Mudilo se nam tudi ni posebno, ker smo začeli zjutraj dosti zgodaj, zvečer pa ne prepozno. Da so ljudje le do devetih zvečer prišli v stanovanja — in to so — pa je bilo dobro.

Bodi dovolj! Napisalo se mi je več nego sem nameraval. Rekel sem, da se ne bom opravičeval; pa mi je kar pod peresom naraslo. — Ni bilo pametno te reči na veliki zvon obešati; ker je pa zvon udaril na eno stran, je moral še na drugo malo zabengljati. Povedal bi lahko še marsikaj zanimivega o tem, pa morda sem že zdaj — preveč. Oprostite! S tem da je stvar malo pojasnjena, naj bo obenem tudi pozabljena!

Če pa naštevam in razlagam vse te pomanjkljivosti, pa moram dodati — da ne bodo neudeleženi imeli napačnega pojma — da splošno ni bilo tako hudo, kakor bi se iz tega dalo sklepati. Res, da so ljudje imeli nekaj težav, a kljub temu so bili — razen tistih, ki ne znajo nič potrpeti — zadovoljni in veseli. »Ko bi bilo še lepo vreme« — sem slišal reči — »bi bilo pa prelepo.« In »ko bi bilo še enkrat, pa jše gremo«!

Kongres je bil veličasten, neprekosljiv.

Bodi Božu čast za vse, kar smo za dobro stvar prestali in kar še bomo!

J. Kalan.

OPOZORILO.

Kdor misli, da se mu je zgodila kaka krivica, da je več plačal kakor dobil, naj se oglasi pri odboru. — Nasprotno naj pa oni, ki še niso plačali, to tudi čimprej storé.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Ta številka se je takó zakasnela iz sledečih vzrokov: 1. Zaradi evharističnega kongresa samega; 2. je imel urednik po evharističnem kmalu še en kongres, namreč protialkoholni v Solnogradu; 3. ni bilo mogoče dobiti brz podob od kongresa; 4. ni bilo mogoče dobiti prej vseh govorov, — nekaj jih še sedaj manjka; pa zaenkrat bi za več tudi ne bilo prostora. — Hoteli smo izdati dve številki skupaj, pa tiskarna ni mogla izdelati. Prihodnja (11.) številka izide takoj en teden po tej (10.). — Današnja številka je za 8 strani obširnejša kakor navadne; zato bosta imeli prihodnji dve po 4 strani manj.

Ta številka se dobi naprodaj tudi posebe za take, ki niso naročeni.

19. Sobota. Sv. Peter Alkantarski. Popolni odpustek tretjerednikom kakor 6. dan.

23. Sreda. Sv. Janez Kapistran. Popolni odpustek tretjerednikom kakor 6. dan.

24. Četrtek. Sv. Rafael. Popolni odpustek udom družbe sv. Rafaela danes ali prihodnje nedeljo pod navadnimi pogoji.

27. Nedelja, zadnja v mesecu. Popolni odpustek vsem, ki trikrat na teden skupno z drugimi molijo sv. rožni venec.

Darovi.

Za bolgarski misijon: Iv. Dolenc 3 K, M. Škrbec zbral 5 K.

Za bolgarski vsakdanji kruh: Dobrotniki iz Celja po F. Kupčiču 20 K; po g. župniku G. Potokarju v Bočni 20 K; Jožefa Jordan (Kairo) 20 kron.

Za bolgarske sirote: Neža Lipovec 3 K.

Za Bosno: Marija Hostnik 80 K.

Za bosenske sirote: Marija Ravnik 1 K, Žemva (Gorje) 1 K.

Darovi za cerkev sv. Jožefa. Preč. g. kanonik dr. J. Lesar 100 K. — Mil. g. škof Stariha 300 K. — Preč. gg. generalni vikar Flis, prelat Kalan, superior Eržen in Ana Čretnik po 100 K. — Preč. gg. kanonik Kajdiž, kanonik Jos. Zupan, Andr. Petek, Sim. Zupan in Karl Pollak st. po 50 K. — Gospodje, ki so na Bledu obhajali 25 letnico mašništva, 85 K. — Jože in Neža Umnik 45 K. — Marija Hlebš 40 K. — Vlč. g. And. Pipan 30 K. — Preč. gg. kanonik Čekal, Ant. Verbajs, Marzidovšek Jak., msgr. Jan. Wolf, dr. Al. Ušeničnik po 20 K. — Vlč. g. Soukup, Albina Barbič, Karol Pogačar, Rožnik, Terezija Gogala, Jos. Sicherl, tovarniške delavke po 10 K. — Vlč. gg. Skvarča in Funtek po 5 K. — Jera in Neža Lempl 7 K. — J. Dolžan nabral 11 K 30 vin. — Fr. Knižic nabral 6 K. — Več neimenovanih skupaj 800 K.

Razširjajte „Bogoljuba“ !!

Pri nerednem želodcu

se rabi najuspešneje tek vzbujajoče, prebavo pospešujoče, mlo odvajajoče, gorečico, pehanje in krče odstranjujoče domače sredstvo dr. Rose balzam za želodec iz lekarne dr. B. Fragner-ja, Praga III. 520. Steklenice po K 2.— in K 1.— v vsaki lekarni. Po pošti pri predplač. K 280 ena stekl. franko.

Pristno le s to varstv. znamko!

Poizkus prepriča, 3072

da je praško domače zdravilo

Pristno le s to varstv. znamko!

Iz lekarne B. FRAGNER-ja, Praga III, dol. la. šajoče, vnetje omiljuje, hladno, zdravljenje pospešuje, antiseptičko mazilo v vsakem gospodinjstvu neobhodno potrebno. — Škatle je po 10 v, v vsaki lekarni.

MOJA STARA

izkušnja me uči, da moram za nego kože rabiti le **Steckenpferd** ali **lijino mle**: no mlo Bergmanna & Co. Tešin ob Labi. Komad po 80 vin. se dobiva povsod. 443 10-1

SURNA

in modno blago za gospode in gospe prip. izvozna hiša

PROKOP SKORKOVSKY in SIN

v Humpolcu na Češkem.

Zelo zmerne cene.

Vzorca na zahtevo franko. Na željo hočem dati takoj izgotoviti gosposke obleke.

CEFIRI

Nedvomno je pravica

vsake gospodinje, da dobi za svoj dober denar isto blago pri nakupu, katero je kot njej ugajajočo izdatno kakovost že od nekdanj preizkusila.

Tako je tudi s

„pravim: Francovim: pridatkom za kavo“
s kavinim mlinčkom!!!

2325

Pred varajočimi ponaredbami se v interesu kupovalk nujno svari.

Tovarna v Zagrebu.

Josipina Globelnik,

Ljubljana, Prečna ulica števil. 6.

se priporoča prečastiti duhovščini za izdelovanje zastav in drugih cerkvenih ročnih del po nizki ceni. 3063 3

Pozor! Nizke cene!

2698

Najmodernejše, zelo trpežne
šlezjske izdelke sukna

vsebuje trrdka

Rudolf Foukal v Krnovu.

Pri potrebi naj si vsakdo blagovoll dati
predložiti od svojega kro-
jača imenovano kolekcijo

Na zdar!

**Knorrova
ovsena moka
in
riževa moka**

sta brez primere za
otroško in bolniško
hrano, ker se po
znanstveno obnes-
lih načelih iz skrb-
no izbranih surovin
napravljata.

2997

Višjega štab. zdravnika in fizika dr. Schmidu zna-
menito

olje za sluh

odstrani hitro in temeljito nastalo gluho, tečenje
iz ušes, šumenje po ušesih in naglušnost, tudi ako je že
zastarano. Steklenica stane 4 K z navodilom o upo-
rabi. — Dobiva se samo v lekarni pri „Črnem orlu“
na Novem trgu v Celovcu. 2588

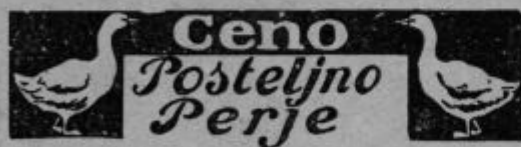
kocke za govejo juho

družbe **Liebig**

so kocke za izboljšanje kakovosti.

Njih fini, ne vsiljivi okus, ki izvira
od uporabe najboljšega MESNEGA
IZVLEČKA, jih odlikuje pred vsemi
drugimi izdelki.

Cena **5** v komad.

Dovršene, napolnjene postelje

iz gostega, trpežnega, rudečega, modrega, rumenega ali belega inlet (nanking) blaga, 1 per-
nica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema vzglavnicama, vsaka ca. 80 cm dolga, 60 cm
široka, zadostno napolnjena z novim sivim, puhastim in trpežnim posteljnim perjem, K 16,
s polpuhom K 20, s puh perjem K 24. Posamezne pernice K 10, 12, 14, 16. Posamezne
vzglavnice K 3, 3'50, 4. Pernice 200×140 cm velike K 13, 15, 18, 20. Vzglavnice 90×70 cm
velike K 4'50, 5, 5'50. Spod. pernice iz najboljšega gradla za postelje 180×116 cm velike
K 13 in 15, razpošilja od 10 K dalje **Maks Berger, Dešenica št. a 236, Češki les.**

Nikar riziko, ker se zamenjava dovoli ali denar vrne. — Bogati ilustrovani ceniki vsega posteljnega blaga zastonj.

*Lastna tovarna
ur v Švici*

1887

Zahtevajte „**JUBILEJNI CENIK**“ zastonj

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

Bogata zaloga 162 (12)

**šivalnih strojev,
koles, pisalnih strojev**

pri
Ivan Jax & sin
Ljubljana,
Dunajska cesta 17.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
zgotovljenih oblek za go-
spode, dečke in otroke in
novosti v konfekciji za
dame.

163 (12)

Agitirajte za naše časopise!

Ceno češko posteljno perje.

Kilo sivoga puljenega K 2.—, boljšega K 2.40,
polbelega K 3.60, belega K 4.80, prima kakor
puh mehkega K 6.—, veleprima K 7.20, najboljša
vrsta K 8.40, izredno fino snežnobelo K 9.60.

Zgotovljene postelje
iz gostonitnega rdečega, višnjevega, belega ali rumenega
nankinga, dobro napolnjene, pernica ali spodnja blazina 180 cm
dolga, 116 cm široka po K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 200 cm dolga,
140 cm široka po K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—, zglatnica 80 cm
dolga, 58 cm široka po K 3.—, 3.50, 4.—, 90 cm dolga, 70 cm
široka po K 4.50, 5.50, 6.—. Zamena dovoljena, za neugajajoče
denar nazaj. Cenovniki franko in poštnine prosto vsakomur.

Benedikt Sachsel, Lobes pri Plzinu 159. Češko

500 kron

Vam plačam, ako vaših kurjih oces, bradavic in
trde kože tekem 3 dni brez bolečin ne odpravi
moj uničevalec korenin **Ria-mazilo**. Cena lončku
z jamstvenim pismom **1 krono.** 2216

Kemeny, (Kaschau) I. Poštni predal 12/162, Ogrsko.

**Konji zaslužijo krmo
z nogami!** 1507

Hrom konj ničesar ne zasluži, marveč stane
le denar. Zdrav, močan konj ne potrebuje več
krme kot bolan, in vendar je veliko več vreden.

„Pegasol“ živinozdravnika Groša napravlja
kite, žile in členke prožne in

naglo ozdravi ohromelost in obolelost,
neglede na to, ali izhaja od izpahnenja, revma-
tizma ali obtolčenja.

Izboren je tudi proti vsem drugim slabo-
stim konjskih nog.

Otožni konji postanejo zopet močni in iskri,
ker zopet redno lahko rabijo svoje noge.

**Tako piše pisarna nadvojvode Otona
o učinku fluida:**

Pisarna Nj. c. in kr. visokosti presvitlega
nadvojvode Otona.

Gospodu Ph. Mr. Paraskovich, Iekarnar.

Prosim, pošljite še 10 zavojev Vašega fluida
za konje. Obenem mi je čast naznaniti, da ostane
Vaš fluid za konje, ki je zelo koristen kot umivalno
sredstvo, vedno in izključno v jahalnici Nj. c. in
kr. visokosti presvetl. nadvojvode Otona v porabi
in morem to izborno umivalno sredstvo najbolje
priporočati vsakomur. Velepoštovanjem

O. Romwalter, nadvojvodski hlevni mojster.

„Pegasol“ je ojačen fluid v suhi obliki in je
posebno pripraven za rabo med potjo. Vzdržl se
več let in naj bi ga imel vsak lastnik konj.

Velik zavoj stane le 2 K 50 vin. En dan
stane hromi konj mnogo več.

Poskušnje na željo zastonj!

Pišite torej nadvojvod. dvorn. dobavitelju
M. Paraskovich, dr. 20., Dunaj VI., Mariahilfer-
strasse 51. Poštni predal Kr. 4.

„Pegasol“ se dobiva tudi v glavni zalogi
za Kranjsko: Anton Kanc, drožerija, Ljubljana,
Židovska ulica 1.

Za naše gospodinje, matere, žene in dekleta

Blagostanje družine je odvisno od gospodinje. Skrbna gospodinja, verna in razumna mati, je prva in prava vzgojiteljica ljudstva! Blagor narodu, ki ima skrbne dobre in varčne gospodinje! Le narodi, ki skrbe za vzgojo dobrih gospodinj in mater, imajo prihodnost. Tudi pri nas se v zadnjem času uvažuje skrb za umno gospodinjstvo, ustanavlja se „Gospodinske šole“ in snujejo gospodinski tečaji; manjkala pa je strokovna knjiga, ki bi služila objednem tudi gospodinjam, ki ne morejo v solo. Vsaka slovenska gospodinja bodi torej vesela nove knjige:

Gospodinjstvo

Navodilo za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila

∴ Solam in gospodinjam sestavila ∴

S. M. Lidvina Purgaj

voditeljica „Gospodinske šole“ v Ljubljani.

Za to knjigo je deželni odbor kranjski, svest si, da je blagostanje cele dežele odvisno od naših gospodinj, dovolil podporo, tako, da ima knjiga nizko ceno K 2·20 za broširan in K 2·80 za vezan izvod, po pošti 30 vinarjev več. Pisateljica sama je dolgoletna praktična gospodinja, kateri pa ne manjka kot voditeljici „Gospodinske šole“, tudi teoretične naobrazbe. Knjiga obravnava vse panoge gospodinjstva tako za preprosto, kakor tudi obširnejše gospodinjstvo. Le podrobnosti o kuhinji in kuhinjsko umetnost ni bilo mogoče obrazložiti v splošni knjigi o gospodinjstvu. To poglavje je preobširno; zanj je treba posebne knjige, v kateri gospodinja lahko hitro poišče, kako se pripravi vsaka jed okusno, na priprost način, ter z malimi izdatki. **Vsakdo ve, da zna izkušena in varčna kuharica s skromnimi sredstvi pripraviti boljša in tečnejša jedila, nego slaba gospodinja z bogato izabranimi pripomočki.** Kuhinja zahteva od gospodinje največ izdatkov, zato si tudi gospodinja, ki zna živila pravilno uporabiti pri kuhinji, največ prilirani. Vsa ta umetnost je z največjo natančnostjo obrazložena v naši novi knjigi:

Magdalene Pleiweisove

Slovenska kuharica

Sesti natis priredila

∴ **S. M. Felicita Kalinšek** ∴

šolska sestra in učiteljica na „Gospodinski šoli“ v Ljubljani.

Sesti natis te splošno razširjene knjige je izšel v najpopolnejšem, vsestransko ustrežajočem obsegu. Temeljita naobrazba in dolgoletna izkušnja je prirediteljico tako usposobila, da bi bilo težko najti sposobnejših moči za tako delo. Ta dragocena knjiga je izšla v dveh izdajah:

Velika izdaja z mnogimi slikami v besedilu in s 16 finimi barvnimi tabelami, v velikem tudi najmodernejšim zahtevam odgovarjajočem obsegu. Cena broširani knjigi K 5·20, fino vezani K 6·—, po pošti 30 vinarjev več.

Okrajšana izdaja brez slik za navadno rabo in vsakdanje potrebe K 3·—, fino vezana K 3·60, po pošti 30 vinarjev več.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.